

کلیات کمال

فقیر کمال رحم جو کلام

۽ سوانح حیات

مرتب:

اظہر گیلانی

سنڌي ادبي بورڊ

حيدرآباد سنڌ

ع ۱۹۷۹

ڪليات ڪمال

[فقير ڪمال رحم جو ڪلام ۽ سوانح حيات]

مرتب
اظهر گيلاني

تصحيح
غلام محمد گراسي

سنڌي ادبي بورڊ

حيدرآباد سنڌ.

1979ع

ڪاٺينو 1000

1967ع

ڇاپو پهريون

ڪاٺينو 2000

1979ع

ڇاپو ٻيو

نوٽ: هن ڪتاب جو مسودو ڇپجڻ کان اڳ عالمِ جناب
مخدوم محمد زمان صاحب ”طالب الموليٰ“ بورڊ جي
استدعا تي نظر مان ڪڍيو ۽ ان جي ڇپائيءَ جي
سلسلي ۾ مفيد تجويزون ڏنيون، جن لاءِ بورڊ سندن
ٿورائتو آهي. — لاشر.

**KULIYAT-E-KAMAL (Complete Poetical works of
Faqir Kamal (1877-1910) in Sindhi)**

Compiled by: Azhar Gilani.

Published by: Sindhi Adabi Board,

P. O. Box 12, Hyderabad Sind Pakistan.

1st Edition: 1967 & This 2nd Edition: 1979.

پيش لفظ

سنه ۱۹۵۷ع جو ذڪر آهي — مڪرمي چناب پير غلام حيدر صاحب
ڊسٽرڪٽ جيج سڪر (هاڻي چيئرمين البسٽريل ڪورٽ ڪراچي) مون کي
ياد فرمايو ۽ پنهنجي والد صاحب مرحوم مغفور چناب پير ڪمال جي
ڪلام جو قلمي مسودو منهنجي سپرد ڪري، ارشاد ڪيو ته ان کي
اشاعت لاءِ ترتيب ڏيان. مسودي کي غلطين کان پاڪ صاف ڪري،
خوش لويين کان لڪرائي، دوباره نظارن ڪڍي، ترتيب ڏئي وڃي.
صاحب ڪلام جي سوانح عمريءَ جي سلسلي ۾، هفتو ڏيڍ نوشهري ۽
ان جي گرد و لواح ۾ رهڻو پيو، جتي پير ڪمال جي معاصرين مجلس
جي مورن ۽ عزيز و اقارب سان ملي، سوانح عمري ۽ تبصره
مڪمل ڪري، ’مسوده‘ سنڌي ادبي بورڊ جي حوالي ڪيو ويو.
بعد ۾، بورڊ جي گذارش تي، اعليٰ حضرت چناب مخدوم محمد زمان
”طالب الموليٰ“ صاحب پنهنجو مسودي ٽي ڪيمپائي نظر ڪئي. جڏهن
ترتيب جون ذميداريون چناب غلام محمد صاحب ”گرامي“ جي ذات
سان واپست آهن.

منهنجي خيال ۾ اهو ماڻهو ايتري تائين ”شاعر“ ڪوٺائڻ جو
مستحق نه آهي، جيتري تائين هو السالي اوصاف سان سينگاريل نه هجي.
پرو ماڻهو سڀڪجهه پنهنجي سگهي ٿو، مگر صحيح معنيٰ ۾ هو ”شاعر“
نه آهي — پير ڪمال ۾ انساني وصفون موجود هيون، هو ڪردار جي
آئيني ۾ اشرف و اعليٰ نظر آيو، علمي خواهه ادبي دنيا ان کي
”شاعر“ جي لافالي لقب سان تافياست ياد ڪندي رهندي. پير ڪمال
ظاهر ۾ پير ۽ امير، باطن ۾ درويش ۽ فقير هو. هو روشن دماغ
نه هو، روشن ضمير نه هو. صابر نه هو، شاکر نه هو. قانع نه هو،
متوڪل نه هو. صوفي نه هو، زاهد نه هو. عاشق صادق نه هو،

عباد تڪذار به هو. چنانچہ سندس ڪلام ۾ سوز به آهي ڪداز پڻ؛
 سلاست به آهي رواني پڻ؛ لچڪ به آهي، ميناج به؛ تشبيهه به آهي
 استعاره پڻ؛ محاورات به آهن بهانگا به. سندس ڪلام تڪلف ۽ تصنع
 کان پاڪ، فارسي جي ثقيل الفاظ کان آجوت، لقالي جي پاڇي کان هري،
 تقليد و توارد کان بيزار، سرقه کان بنهه دور آهي. عربان ۽ بازاری
 زبان کان ڪناره ڪشي، فحاش مضامين کان متنفر، لغويائي کان پوتر،
 گویا حق و حقيقت جو آئيندار آهي. ڪلام جي رواني ۽ ۾ مهران جون
 موجون موجود، انغمي ۽ ۾ اشار جو آواز بند، پختگي ۽ ۾ فرهاد ۽
 مجنون جي همت، ميناج ۾ ماکي ۽ جو مزو، الفاظ جو ڦيرو عشق ۽ پڇان
 جي مثال، زبان ۾ زبانداني ۽ جي جوت، اسلوب بيان عمدہ، انداز فکر
 انوکو، سلاست ۾ صنعت سهل ممتنع جي جهلڪ، معنوي حسن سان
 سينگاريل، حقائق جي رنگ ۾ رتل آهي. ڪيف و جذبہ، جوان
 تجربو ۽ مشاهدہ موجود، اصليت آئينو، سڌوسنئون حال جو قال آهي.
 حضرت ڪمال جي ڪلام ۾ توحيد، رسالت، امامت، عدالت،
 قيامت، شفاعت، سخاوت و شجاعت، اخلاص و اخلاق، ادب و فلسفي
 فڪر و فائق، حجاب و حياءِ، مهر و وفا، حسن و عشق، هجر و وصال،
 درد و غم، ساقی و ساغر، شراب و مستي، فنا و بقا، تصوف و ہم
 اوست جا لڪات نظر اچن ٿا. حضرت ڪمال انهيءَ زماني ۾ پنهنجا
 شاعرانه ڪمالات ڏيکاري رهيو، جڏهن صوبي سنڌ ۾ ڪافيءَ جي صنف
 اوج جي آسمان سان طره ڪمائي رهي هئي. سريلا ڳائيندڙ ڪمال جهڙي
 باڪمال شاعرن جون ڪافيون پيرون، ڪوهياري، سورت، راڻي،
 بت ميجري ۾ ڳائي دل کهر يا دان ۽ انعام حاصل ڪندا هئا.
 حضرت ڪمال مهران جي محبوب صنف 'ڪافي' چوڻ ۾ پوريءَ طرح
 پاڻ موڪيو آهي، ٻين لفظن ۾ ائين چوڻ به بيجا نه ٿيندو ته ڪمال
 ڪافي جي صنف ۾ طبع آزمائي ڪري، ڪمال ڪيو آهي.
 ڪمال جي شاعري وسيع ۽ ڪثير آهي. ان جا بيڪ وقت
 ڪافي رنگ ۽ روپ آهن، جن جي مختصر الفاظ ۾ ساراهه ٿئي ڪري

سگهجي. دلي تمنا هئي ته حضرت ڪمال جي پسنديده اشعار پيش ڪري، ان جي فني ۽ لسالي ڪمالات جو ثبوت ڏجي ها. جيئن ته حضرت ڪمال جي مجموعہءِ ڪلام ۾ هر مذاق جي موافق اشعار موجود آهن، ان ڪري صاحبِ ذوق هر طرح جا اشعار پنهنجي ذوق آڳين لکاهن سان پاڻ ئي چولندي، حظ حاصل ڪندا.

نصرالادب، گهوٽڪي،

۱۴- آڪٽوبر ۱۹۶۷ع

۹- رجب ۱۳۸۲ هجري

— سيد اظهر گيلاني

هن ڪتاب جا شروعاتي 8 صفحا، ڪور، رائيهڙ ۽ فوٽو سنڌي ادبي بورڊ
پريس، تلڪ ڇاڙهي، حيدرآباد سنڌ ۾ ڇپيو، ۽ باقي مواد صفحي 9
کان صفحي 228 تائين سهڻي پرنٽرس، ويسٽ ڪچا حيدرآباد سنڌ
۾ ڇپيو ۽ ظفر حسن، سيڪريٽري سنڌي ادبي بورڊ، ان کي ڇپائي
پڌرو ڪيو.

قطعه تاريخ ڪليات ڪمال

(از تصنيف لطيف، حضرت پير ڪمال، نوشهره فيروز)

از نتيجہ فکر سيد انور علي شاھ ”اظھر“ گيلاني، گھونگي

(۱) گل ڪڙها علم و ادب جا اوج تي آهي چمن،

واسطي ڪلڪ-شت پھچو اھل دل، اھل سخن.

(۲) واجھ مضمون جي نزاکت وجھي جان بھار،

واھ جو خوشبو ڪڍي مڻ باغ جي آھي گلن.

(۳) لڪھت دلڪش مان لطف الدوزن ارباب ذوق،

وہو ڪڙي فرحت اثر ڪلھاي رنگين جو چمن.

(۴) عطر ڪلھاي مضامين جو ڇڪيل آ بيگمان،

لڳي وئي آھي معطر بزم ارباب سخن.

(۵) دوستن جي دھ ان جي لفظ ۽ ھر شعر کي،

ياسين سمجھو، سمن سمجھو، پا سمجھو نسون.

(۶) مڻ صحيفي جو ڀلا ڪنھن وٽ ھيو موزون جواب،

مدعي کي آھ موڪل لک دفعا لڳي لائون.

(۷) قرب ڪافي جي صنف مان واھ ڪيو ”حضرت ڪمال“،

ٿو لوان جلوه پسائي روز و شب فکر ڪھن.

(۸) ڇا ڪجي لطف زبان، معنيٰ ۽ مطلب جو بيان؟

ان جي ڪافي مان ٿئي ٿو جلوه گر ڪافي جو فن.

(۹) سنڌ جي صوبہ کي آھي فخر ان جي ذات تي،

قدر ان جي شعر جو ڇا کان نہ ڪن اھل وطن؟

(۱۰) حضرت، مخدوم صاحب جن جي ڪوشش جي ڪري،

”پير صاحب“ جو ٿيو آ شعر شمع، انجمن.

- (۱۱) ”طالب المولى“ تخلص صدر ادبي پورڊ جو،
سنڌ ۾ لعل ڀٽن آ، سنڌ ۾ در، عدن.
(۱۲) شاعريءَ ۾ فخر جي قابل هيو حضرت ”ڪمال“
جوهر، قابل سڏيون ڀا ان کي پڪتائي زمين.
(۱۳) شڪر آ الله جو، شايع ٿيو ان جو ڀاڻ،
ٿي ويو حسن، بيان ڪان سنڌ ۾ شهره فڪر.
(۱۴) عيسوي سن لاءِ جنن ”اظهر“ ڪيو فڪر رسا،
نئن چيو هاتف هيو هو ”راست گو شيرين سخن“.

ڪمال فقير

پير ڪمال رحمة الله عليه جي نسب جو سلسلو، جناب رسول الله صلي الله عليه وسلم جن جي سوت، جناب حارث بن نوفل جي اولاد سان وابسته آهي. ان خيال سان پاڻ هاشمي ۽ قريشي هو.

پير ڪمال جا وڏا، عرب کان سڀ کان اول بخارا ۾ لڏي آيا، ۽ ان کان پوءِ، نوشهرو سنڌ ۾ اچي سڪونت پذير ٿيا.

نوشهرو فيروز ۾ سندن خاندان جو جد امجد مخدوم عبدالرحمان نوشهراڻي، هڪ جيد عالم ۽ صاحب شرع بزرگ ٿي گذريو آهي. هي بزرگ، حضرت غوث الحق مخدوم نوح رحم جي درگاه فلڪ پاڻگاه سان وابسته هو ۽ پنهنجي مرشد جي حڪم موجب نوشهري فيروز ۾ سڪونت اختيار ڪيائون.

ڪمال فقير، مخدوم عبدالرحمان نوشهراڻي جي ڇهين پيڙهي هئا. ۽ سال ۱۸۷۷ع ۾ نوشهري فيروز ۾ تولد ٿيا.

ان بزرگ مخدوم عبدالرحمان نوشهراڻي کي 'ميان عذر' به لاڏڪوڏ وڃان چونداهئا، يا ڪو ٻيو بزرگ هو جنهن کي 'ميان ادر' چونداهئا (والله علم).

ميان عذر (ادر) حضرت مخدوم نوح رحم جن جو مريد هو. هو پنهنجي محبت ۽ عقيدت وڃان، مرشد جي خدمت ڪرڻ لاءِ، هالا پراڻا ۾ اچي رهيو هو.

پراڻا هالا ۾ هميشه ذڪر و فڪر ۾ مشغول رهندو هو. باقي وقت تي جهنگ ۾ وڃي ڪاٺين جي پٿري ڪري، ان جا کنڊا پنهنجي وات سان سوئي، ڪاٺيون صاف ڪري، مرشدن جي دروازي تي پهچائي ويندو هو.

انهن ڪاٺين جي ٻڌڻ واري نوڙي (جيڪا ڊيپ لٿي، پنهنجن هٿن سان وٺي ٺاهيندو هو) پانڊي ۾ ڇڏي ويندو هو.

هڪ ڏينهن، حضرت مخدوم نوح سرور رحم جن کي پنهنجي حواليءَ جي ديوارن (ڪوٽ) جي مرمت ڪرائڻ جو خيال ٿيو. معلوم ٿين ته مڙهيءَ (گاري) ۾ جيڪو ٻُڙ استعمال ٿيندو آهي، اهو موجود ڪين آهي. سندن ارادي ۽ عزم کي سمجهي، هڪ فقير عرض ڪيو ته ”پانڊي ۾ ايترا ٻڌڻ پيا آهن، جي جيڪڏهن ڪوٽ ڪري استعمال ڪيا ويندا ته پوءِ مرمت جو ڪم پورو ٿي ويندو.“ ان تي پاڻ ورائيائون ته ”اهي ايترا ٻڌڻ پانڊي ۾ ڪيئن گڏ ٿيا؟“ ان تي سندن مريدن عرض ڪيو ته ”اهي ٻڌڻ، ادر فقير جي ڪاٺين وارا آهن، جي روز هو پانڊي ۾ اڇلايون ويندو هو.“ پاڻ فرمايائون ته ”ان فقير کي اسان وٽ حاضر ڪريو.“ سندن حڪم تي، ماڻهو، ميان ادر کي وٺي آيا، پاڻ کيس ڏسي ڏاڍا خوش ٿيا ۽ اجوري ڏيڻ جي آڇ ڪيائون. جنهن تي ميان ادر عرض ڪيو ته، ”قبلا ساڻهن! دعا جي ضرورت آهي!“ اهو ٻڌي پاڻ خاموش رهيا، ۽ فقير جي ٻانهن هڪ دڪاندار جي حوالي ڪري، فرمايائون :

”هي فقير جو ڪجهه به گهڙي، ان کي ڏنو وڃي، ان جي اداڻگي، اسين ڪنداسين.“

ميان ادر، مرشد جي حڪم موجب، روز دڪاندار وٽ ويندو هو ۽ کانئس هڪ پاڻيءَ جا پڳڙا وٺي، انهن کي هٿن ۾ مهڻي صاف ڪري، ڪلون کائي ڇڏيندو هو ۽ پڳڙا دڪاندار کي واپس ڏيندو هو.

ڪجهه ڏينهن کان پوءِ، حضرت مخدوم نوح رحمۃ الله عليه جن ماڻهو موڪلي، دڪاندار کان فقير صاحب جي ڪمڌي جي خبر ورتي.

ماڻهوءَ کي، دڪاندار کان معلوم ٿيو ته سندس ميان ادر ڏي هڪ پاڻي حساب جي به ڪانه آهي. ان خبر تي ان قاصد، دڪاندار کان سارو احوال معلوم ڪيو، جنهن کيس ساري حقيقت ٻڌائي . اها ساري خبر جڏهن حضرت مخدوم نوح رحم وٽ پهتي، تڏهن پاڻ ڏاڍا راضي ٿيا. ميان ادر کي گهرائي کيس دعا ڪرڻ فرمايائون ته :

”نوشهري کان اورڻين طرف ميون، ۽ پڙڻين طرف پير ٿي سڏين.“

ان دعا کان پوءِ، ميون ادر، مرشدن کان موڪلائي، نوشهري فيروز پهتو .

ميين ادر جي اولاد ۾ ٻه ڀائر: ميون جمال ۽ ميون ڪمال مشهور آهن. ميون جمال وڏو هو ۽ ميون ڪمال ننڍو هو.

ميين جمال، پليڏني ڪاڪي جي ڳوٺ مان، ڪاڪن جي ذات مان شادي ڪئي ۽ اهو سڱ گهري ورتو. جنهن مان کيس چار پٽ ڄاوا، جن جا نالا هي آهن: تراب علي، مريد علي، قربان علي ۽ شمس الدين. ميون مريد علي سال کن اندر رحلت ڪري ويو، باقي ٻيا ٽيئي فرزند حيات آهن.

ميين ڪمال ابتدائي تعليم پنهنجي شهر ۾ حاصل ڪئي، ان سلسلي ۾ ڇهه درجا سنڌي ۽ پنج درجا انگريزي ۽ ڪجهه فارسيءَ جي تعليم ورتائين.

ديني تعليم، نوشهري جي مولوي فضل محمد وٽ حاصل ڪيائين. سندس دل جو لاڙو، ڪچيءَ عمر کان فقيريءَ ڏانڊن هو. نهايت سادي نموني ۾ گذر بسر ڪندو هو. ظاهري ٺاڻ کان پري پڇندو هو. سير و سياحت جو شوقين هوندو هو، پر ان ۽ گهوڙي جي سواري نه ڪندو هو. هميشه پيادو هاندو هو.

سندن هلڻ ۾ اها خوبي هوندي هئي جو جڏهن به پنڌ ڪندو هو، تڏهن سندس رفتار خود به خود تيز ٿي ويندي هئي، ۽

سندس هم سفر پوئتي رهجي ويندا هئا. ڪن وقتن تي ويهه هاويهه ڪوهه،
لڳاتار هڪ ساهيءَ سان، سفر ستي، وڃي منزل تي رسندو هو.

ڪاڏي ڀيتي جو شوق به ڪين هوندو هوس. دال ۽ ڀاڄيءَ
کان سواءِ ٻيو ڪوبه لذيذ طعام ڪين کائيندو هو. سندس
مرغوب غذا هوندي هئي، جوڙ جي ماني ۽ پتاشن جو شربت!
سندس پوشاڪ به سادي هئي. مٿي ۾ ’عرق چين‘ ٽوپي،
پهراڻ ۽ گوڏ پهريندو هو. ساڻن ڪڏهن به ڪا به پاتائين. سياري
۾ ڪوٽ جي بدران، فقط چادر استعمال ڪندو هو.

شروعات ۾ ڪاٺ جي تختي تي سمهندو هو. وفات کان
به چار ڏينهن اڳ، زمين تي پاڻاري ڪرائيندو هو.

خير خيرات جي سلسلي ۾ به سندس هٿ ڪاڀل هوندو هو.
ايتريقدر جو ننڍيءَ عمر ۾ به پيرا خدا جي راه ۾ گهر لٽايو
هئائين، جو ڪجهه به موجود هو، اهو سواءِ ٽوپيءَ، پهراڻ ۽
هڪ گوڏ جي، سڀ ورهائي ڇڏيائين.

سڳنهن جمع رات تي، سندس اوتاري ۾ فقيراڻو شغل
ٿيندو هو، جتي پري پري جا ماڻهو ۽ فقير اچي گڏ ٿيندا هئا.
شغل ساري رات ويندي فجر تائين هلندو هو. شغل ۾ پاڻ ٻين
فقيرن سان شريڪ ٿيندو هو. دواڪ ۽ بڪتاري کان سواءِ، ٻيو
ڪوبه ساز استعمال نه ڪيو ويندو هو.

سندس راڳ جي ٻالڪن ۾ حافظ حاجي احمد ڍوڪي ۽
مولوي ڪريم بخش هوندا هئا.

مولوي ڪريم بخش اصل ناگور جو وهاءُ هو ۽ مدرسو
نوشهري جي بورڊنگ هائوس ۾، مسجد جو امام ۽ قرآن شريف
جو استاد هوندو هو. حاجي محمد صالح چنو ۽ آخوند محمد يوسف
خطيب نوشهراڻي، به سندس صحبتي هئا.

وفات کان چار سال اڳ، جج تي ويو، پر اهو سارو سفر،
جدي کان مڪي تائين ۽ مڪي کان مديني تائين پيادل ڪيائين
۽ واپسيءَ ۾ جدي تائين به پيادل پهتو.

شادي:

والده صاحب ۽ وڏي ڀاءُ مرحوم جمال جي چوڻ ۽ ستائڻ
تي سڌوجن جي بهن خاندان مان شادي ڪيائين، جنهن گهر مان ئي
ٻار پيدا ٿيا. انهن مان ٻه زندهه آهن. هڪ پير غلام حيدر (ويست
پاڪستان هاءِ ڪورٽ) جو جج آهي.

ٻي نياڻي آهي، جنهن جي شادي، پنهنجي ڀاءُ پير جمال الدين
جي پٽ پڳدار پير ميان تراب علي سان ٿيل آهي، جو هن وقت
نوشهري فيروز ٽائون ڪميٽيءَ جو چيئرمين آهي.

درشد جو ادب:

ميان ڪمال جو تعلق حضرت ظاهرالدين عرف مخدوم
پرو چام سان هو. سندس مريدانه ادب، عشق جي حد تائين هو.
هي بزرگ موجوده سجاده نشين، حضرت مخدوم محمد زمان سائين
'طالب الموليٰ' جو ڏاڏو هو.

ميون ڪمال جڏهن به نوشهري فيروز کان هالا ڏانهن ايندو
هو، تڏهن دستور موجب، هميشه پيرين اگهاڙو ايندو هو. ڪڏهن
ڪڏهن هالا ڏانهن ايندي، ڪاڪن فقيرن (ڪاڪا فقير حضرت
مخدوم نوح رحم جن جا مريد آهن) وٽ ايندو هو. هڪ ته ڪاڪا
فقير به حضرت نوح سرور رحم جا مريد هئا ۽ ٻيو سبب هي هو جو
سندس وڏي ڀاءُ جي شادي، انهن فقيرن مان ٿي هئي.

فقير صاحب کي پيرين پيادي پنڌ ڪرڻ تي، پيرن ۾ لٿون
پئجي وينديون هيون. انهن کي لوڻ ۽ تيل جي مالش به اتي
ڪاڪن فقيرن ۾ اچي ڪرائيندو هو.

اتي رات رهندي، پنهنجي دوستن ۽ صحبتين کي سومار شريف تي هلڻ لاءِ رغبت ڏيندو هو ۽ پاڻ سان گڏجي هلڻ لاءِ آماده ڪندو هو، وات ويندي، ٻين سڀني فقيرن کي به پيرين پيادي ٿي هلڻ لاءِ چونڊو هو. فرمائيندو هو:

”رستي ۾ مرشد جا کلم وڇايا پيا آهن، تنهنڪري ادب سان هلو.“

رستي ۾ هلندي، سندس چوڻ تي به چيڪو جتي نه لاهيندو هو، ته پوءِ زوريءَ سندس جتي لهرائيندو هو.

راڳ ۽ شغل سان ڏاڍي دل هوندي هيس. ڀڪتارو سدائين ساڻ ڪڻندو هو. ڳاڻڻ وقت ڀڪتارو ڪلهي تي رکي، ڪنڌ جهڪائي ڳائيندو هو. ڳائيندي ڳائيندي، نار پيا وهندا هئس، ايتريقدر گريو ڪندو هو، جو سڄي هنج ڳوڙهن سان پُسي ويندي هيس.

ڪوبه ماڻهو ڳاڻڻ لاءِ صدا ڪندو هوس، ته ان کي ان مهل ڪلام ٻڌائي، پوءِ اڳتي وڌندو هو. فرمائش ڪندڙن ۾ ڀلي نه ڪو صغير ٻار هجي، ان کي رنج نه ڇڏيندو هو.

هڪ روايت آهي ته هڪ ڏينهن نوشهري ڪان نڪري، ڇهه ڀڊ اسٽيشن تي پهتو. وات تي هڪ ماڻهو ملين جو ڍڳو ڪاهيو پئي ويو. جنهن کي هڪ پوليس واري چوريءَ جي شڪ ۾ اچي ورايو. ميمڻ ڪمال، پوليس واري کي چيو ته هن بيگناهه کي ڇڏي ڏي، ان تي پوليس واري چيو ته - دعا ڪريم ته جمعدار ٿيان ته پوءِ ڇڏيندوسانس. پاڻ دعا ڪيائونس. ٿوري وقت کانپوءِ اهو سوار جمعدار ٿيو ۽ اچي سندس مريد ٿيو، ان سوار جو نالو امير بخش هو.

ميمڻ ڪمال جو گهڻو وقت، پنهنجي ڏاڏي مخدوم عبدالرحمان جي مقام اندر (جو شهر ڪان سڏ پندڙ تي هو)، گذرندو هو. اتي هڪ اوتارو ٺاهيو هئائين، جنهن ۾ رهڻ پسند ڪندو هو. ويندي مرڻ گهڙيءَ تائين اتي رهندو هو. هفتي ٻئي هفتي، نوشهري شهر ۾ ايندو هو. رات رهي، عزيزن سان ملي، وري واپس هليو ويندو هو.

وفات:

ميين ڪمال جي وفات جون ۱۹۱۰ع ۾ پنهنجن جي ٿاڻي، جمعي ڏينهن تي ٿي. ان وقت سخت گرمي هئي ۽ آسمان بلڪل صاف هو. وفات وقت آسمان ڪڪرن سان ڇانئجي ويو! جيئن جنازو غسل لاءِ ٻاهر ڪڍيو ويو، تيئن برسات وسڻ شروع ٿي ويئي، ايتريقدر جو فقير کي غسل به برسات جي پاڻيءَ سان ڪرايو ويو. ٻئي ڪنهن به پاڻيءَ جي حاجت نه ٿي.

غسل کان پوءِ، جيئن سندن جنازو اندر جاءِ ۾ ڪيو ويو، تيئن برسات پڪلخت بند ٿي وئي. وري جيئن جنازو ٻاهر ڪڍي رکيو ويو، تيئن برسات شروع ٿي، ۽ مقام ٿاڻين وسندي رهي. ايتريقدر جو سندس لاش مبارڪ قبر ۾ به برسات وسندي رکيو ويو.

ٻي روايت موجب، خميس تي پنهنجي پاڻ ميين جمال کي گهرائي ڇڏيائين ته ”منهنجي قبر کڻائي ڇڏيو. سڀاڻي جمع نماز وقت اسان هن جهان مان موڪلائينداسون.“ اول ته پاڻس اعتبار نه ڪيو. پر پوءِ فقير صاحب جي اصرار تي قبر کڻائي ڇڏيائين. ان کان سواءِ، فوت ٿيڻ کان اڳ برسات جو اشارو به ڪيائين، فقير صاحب جا ٻئي ٻول قبول ٿيا. پاڻ جمع تي وفات ڪيائين، ۽ برسات به آئي.

هڪ روايت آهي ته: جڏهن پيو پيرو سارو گهر لڏايائين، تڏهن فقط هڪ الفڻ وڃي بچيس جا سندس بدن تي پهريل هئي، سا به هڪ نئين سائل کي ڏنائين ۽ پاڻ رلي ويڙهي ويهي رهيو. ان طرح ٻئي سائل کي جڻي لاهي ڏنائين. اها خبر ٻڌي سندس هڪ هندو مريد، نئين الفڻ ٺهرائي آيو، جا پاڻ وٺي پهريائين، ۽ ان طرح رلي مان ٻاهر نڪتو.

مرشدن ساڻ حد کان وڌيڪ محبت هوندي هوس. هالا ايندو به پيرين اگهاڙو هو ۽ واپس به پيرين اگهاڙو ٿيندو هو. ايتريقدر جو واپس ورندي، ايتن پيرن تي، حضرت نوح سرور جي درگاه

ڏانهن منهن ڪري، ورنڊو هو. جيستائين سندس نظر، دوگاه تي پوندي هئي، تيستائين ايتن پيرن پيو ويندو هو ان ڪن ٻوٽن، پئي ڏٺي سفر ڪندو هو.
مرشدن لاء چوي ٿو:

هلندي هالا سامهون، پانڌي پاڻ وسار،
ساري سرور شاهه کي، اندر تون اڃار،
وحدت جو واپار، هالا مان ٿو هٿ ٿئي!

ٻئي هنڌ چوي ٿو:

دست چڙهڻ دلبر جي، محمد خان مير،
ڪين ڇڏيندو ڪڏهن، پانڌي پنهنجا پير،
آڌر آهي امير، رهبر راحم راهه.

هڪ ڀيري ڪمال فقير پنهنجي فقراء جي ٽوليءَ سميت نوشهري کان هائين آيو. حضرت مخدوم صاحب ميان ظهيرالدين عرف پرو چام جن وٽ ڪچهري لڳل هئي، پاڻ فقير ڏانهن نياپو موڪليائون ته:
”اوهان فقيرن سان گڏ ڳائيندا، قلب کي گرمائيندا ڪچهريءَ ۾ اچو!“

فقير صاحب پنهنجي ٽولي سميت هيءَ ڪلام ڳائيندي، ڪچهريءَ ۾ آيو:

اڄ شڪر مبارڪ شاهه آيا، ساڏا پير مغان بادشاهه آيا.
چڙم مسند پينا محبوب ويڪو، سارا ملڪ خلق خوش ويڪو،
ساڏا کلندا خوش مطلوب ويڪو، سر ٻهري ڪلنگي ڪلام آيا.

ڪافي (۱)

حُسن ڪيو حيران، پس ساڻ اوهان جي .
 ڪنيو نيمڻ ٿو نهارين، دلڙي پرين ٽنارين،
 من ٿيو مستان .
 خنجر خوني ڪڍن ٿو، پري هانوَ ۾ هٿين ٿو،
 دل چٽين نيشان .
 ڏوران ڏٺي ڏيڪاري، ڪرين جگر خون جاري،
 درد ڪيو ديوان .
 هنيو گهوڙو دل کي گهائين، مشتاق ٿو مارائين،
 ”ڪمال“ ٿيو قربان .
 (سر ڪونسيو)

ڪافي (۲)

عاشق جيڪي الستِي، دم دم ڏيـداو ۾ .
 لائِي دوونـدي جهاتي، حاصل ڪـري حـياتي،
 ”موتـوا“ ماڻي مماتي .
 مولا سان ٿيا ملاقي، بيمشڪ بقا ۾ باقي،
 وڃي يار سان ٿيا ياکي .
 ٿيڙا خوديءَ کان خالي، لائي نينهن جي ڪا لاي،
 واصل ٿيا وصالِي .
 ”ڪمال“ ٿيا قرباني، تن من فڪر ۾ فاني،
 ٿيا لامڪان مڪاني .

ڪافي (۳)

چين ڪين اندر ۾ جاني، سامي ڪوه سڏائين ٿو.
 علم عربي پڙهين جري پارسي،
 توڙي طبيب ٿين نبض شناسي،
 برهم بوند نم تو سربرسي،
 ناحق ورق ورائين ٿو.
 عمل رباني ڪرين عبادت،
 ڪڍي قرآن ڪرين تون تلاوت،
 عشق باجهان ڪل آهي عداوت،
 ناحق ڪوڙ ڪمائين ٿو.
 ورد وظيفا پڙهين ٿو ويهي،
 رجوع تنهنجي آه دلڙي ريهي،
 پسين تون پاڻ نم پنهنجو پيهي،
 ناحق لوڪ پڻائين ٿو.
 هارين هوا ۾ مرغ هوائي،
 ڪاني ڪرامت ڪرين ڪماڻي،
 عشق باجهان هيءَ عمر اجائي،
 ويهي وقت وچائين ٿو.
 گنگا، جمن، ڪاشيءَ ڪاهين،
 حج پڙهي توڙي حاجي سڏائين،
 قلب کي ڪعبو ڇو نم بنائين،
 ناحق پنڌ پچائين ٿو.
 شعر ۽ ڪافيون بيت بنائين،
 لوڪ سڄي کي سلوڪ سڻائين،
 شاعر، سالڪ، شيخ سڏائين،
 پنهنجو پاڻ پڏائين ٿو.

”ڪمال“ اوکي عشق اشارت،
 سڙکي ناهي برهم بشارت،
 ڪڻ مٿي تي مرد ملاست،
 لڳي لئون ڇو لڪائين ٿو.
 (سر ڪونسپو)

ڪافي (۴)

ڏاڍي فوج حسن جي آئي آه،
 مٿي ملڪ عشاق چڙهائي آه.
 ڪنهن کي طاقت تبخ جهل جي،
 توڙي هـ جي جنگي شهر،
 پشنگ، دلاور، هومان، پيران،
 تن جي جاءِ نه ڪاڻي آه.
 رستم، گستر، بهمن، برزو،
 اڳيان آهن جي آهي ڪير،
 جار برهم جو پياري تن کي،
 سيني سيف چلائي آه.
 دام زلف جي وچ ۾ ويڙهي،
 قيد ڪيو ٿو ڪيڪائوس،
 ايرج، طور، فريدون، نادر،
 مڙني ڪي ماندائي آه.
 جيءُ منهنجو ٿو عشق ۾ جلي،
 جئن جليو ٿي ڪوه طور،
 جهل جهل جهڙ ڪي آگ اندر،
 ڏاڍي تيز ٽڪائي آه.
 سام، نریمان، مڙني جيتي،
 مٿي ڪيڙئي قرب ”ڪمال“،
 اصل غلامي مڃيم تنهنجي،
 وات نه ٿي ڪا وائي آه.
 (سر ڪونسپو)

ڪافي (۵)

ڏاڍو محبت مڃ مڃاڻو آھ.
 ڪيو پتنگن پڇڻ جو سعيو آھ.
 برق بجلي ناه برابر،
 نڪو اهڙو شمس شعاع،
 چنڊ به رُخ ڏسي رانجهن جو،
 مخفي منهن لڳايو آھ.
 حسن برابر جنهن جي نه ڪوئي،
 يوسف توڻي سيفل سدا،
 چاهه زنج جي وچ ڦاسائي،
 گهڻ جو سِر گنوايو آھ.
 تاب نظر جو جهلي نه ڪڏهن،
 هرگز اُن جو آدمزاد،
 ڪري نگاهه ڏنائين جڏهن،
 تجليءَ طور جلايو آھ.
 محبت تنهنجيءَ منجهه مري ٿو،
 قربن وارا سدا ”ڪمال“،
 ڪر ڪو قياس انهيءَ جو ساڃن،
 جو ٿو آڙهه ۾ اڇلايو آھ.
 (سر ڪونسيو)

ڪافي (۶)

گهيڙ انهيءَ ۾ گهڙ تون سمجهي،
 ڪنڌي نه عشق ڪنارو آھ.
 اونهي بحر عميق جي اندر،
 اوندهه اصل انڌارو آھ.
 ڪن بحر ۾ ڪن ٿا ڪڙڪا،
 قلم قهري ڪارو آھ.

موج مهران کري متوالو،
 مست دیوانو مارو آه.
 سالک سیر اندر ویسا ستجي،
 سانوڻ سڀخت اونهارو آه.
 ڦوڪج سیڻهه ساڻ سچائي،
 لهرن لهر لهر وارو آه.
 ”کمال“ گاهه توکڻل ترهو،
 عاشق، پنڌ آپارو آه.
 (سر کونسو)

کافي (۷)

ٻيو مذهب مان نه رکندس،
 عشق جو آهيان اسير.
 عشق جي آڙاهه ۾،
 هي جلي ٿو جاننشار،
 برهم لائي بيقراري،
 حال ڪيو منهنجو حقير.
 روز شب آ دید دل ۾،
 اندر ۾ آهي اکير،
 طلب جو مون تن اندر ۾،
 جيءُ جڙيو جانب زنجير،
 کنهن کي طاقت ناهه ڪا،
 جو هت کري حيلو هنر،
 نينهن نهوڙي ڪيو نظر ۾،
 بادشاهه توڙي وزير،
 ”کمال“ مان ڪر ڪرم پنهنجو،
 ٿيو اچي آڌر اسير،
 جام پيارو بيخوديءَ جو،
 هي ڪيو فاني فقير.
 (سر کونسو)

ڪافي (۸)

سوڀن سور پون پور، مانڊري مرض سان مري،
 مانڊري مرض سان مري، ته ڪنل هاڻي ڪيئن ڪري.
 گهڙور سان دل چڙور، جگر ٺپ ٺٽو ٺري،
 دل ڦٽي دانهون ڪري، ڳالهيون ڪيون ڳري.
 ڦاٽي دل فريب سان، آڏي عشق جي آري،
 حيل ڪيم هزار، ڪنهن پر ڪين ٿي وري.
 درد ڪئي ديوانسي، ماري ذوق جي ذري،
 دل ڪامي ڪوري اندر، ٿي ٻارڻ ويءَ پري.
 ”ڪمال“ ڪڏهن ريءَ ڦري، ساعت نا سري،
 دم نه جدا دوست ٿئي، هڪ پل گهڙي پري.
 (سر ڪونسيو)

ڪافي (۹)

جان جان عشق امام نه ٿيو،
 منزل توڙ رساو ڪيون؟
 جان جان دو جڳ آپ نه ڊال،
 ’هو‘ دا سير سڪاو ڪيون؟
 جيتڪ فاني آپ نه ٿيو،
 ايسا پيمد بتاو ڪيون؟
 جان جان شوق شراب نه پيو،
 مستي موج چڙهاو ڪيون؟
 جيتڪ بيخود آپ نه ٿيو،
 جيئندائي مرجاو ڪيون؟
 جان جان ذات صفات نه سمجھ،
 عشق ملامت جاو ڪيون؟
 جيتڪ اپنما آپ نه جان،
 بازي برهم بناو ڪيون؟

جان جان ترک وجود نہ ٿيو،
 ”آنا الحق“ الوم ڪيون؟

”کمال“ صوفي ٻي سر ٻاجهان،
 مرجي مطلب پاوے ڪيون؟
 (سر ڪونسو)

کافي (۱۰)

عشق ايسا ڪام ڪريندا،
 ماه مصر ڪنعان پڇو.
 عشق امام حسين ڪون آيا،
 بار برهم دا جنهن سير چايا،
 ٻول السستي ايويڻ رايا،
 ڪربل دا ميدان پڇو.
 شاهه عنايت عارف ڪامل،
 برهم جنهن سر برسيا بادل،
 بات برهم دي ڪنان بلاول،
 گهاٽي دا سامان پڇو.
 آڪي عشق عطار ڪٽايا،
 سولي پر منصور چڙهايا،
 سرمه دا سير ڪات ڪپايا،
 گل جٿيان ڪنعان پڇو.
 رانجهن تخت هزارون آيا،
 سانگ ميايندے چاک چوايا،
 عشق بحر دا آس نه پايا،
 تاج تخت تالان پڇو.
 برهان ڪيڏ برهم دي بازي،
 ’غلام محمد‘ گوهر غازي،
 شمس الحق رضا ۾ راضي،
 محبت دے مستان پڇو.

پنہل آکر پرت سڈایا،
 ڈوبی اپنا نام ڈرایا،
 مجھے کون چا وکیان وکوڑیا،
 ہر بحر بہیمان پچو۔
 ”کمال“ کیہاں برہ دیان باہیان،
 اک سٹاوان کر اثباتیان،
 کوڑیان لگیان قرب دیان کاتیان،
 مست مٹیدا مٹخان پچو۔
 (سر کونسو)

کافی (۱۱)

جوئی عاشق مست آستی،
 پیر پتر وچ پاویگا،
 دلبر دے دیدار ویکن لئی،
 جیہ وچ جہاتی پاویگا،
 رخ مہتاب سچن دا ویکے،
 جیرے جان جلاویگا،
 ڈوئی قووک لہاران والی،
 اسمون جسم جلاویگا،
 ترک وجود تنہیندا ٹیوے،
 گفتا غیب الاویگا،
 ’نار اللہ‘ آٹاوے آتش،
 من ہر مچ مچاویگا،
 راجے ذاتی نال صفاتی،
 بازی عشق بناویگا،
 ”کمال“ کرکے ستر قربانی،
 عشق آڈی پر آویگا،
 نام سڈاوے برے سر موفی،
 روح ہر رام رلاویگا،
 (سر کونسو)

کافی (۱۲)

واہ واہ سجن تیری چالی،
خوش خیال عجائب عالی۔

کڈھان تہ بیرنگ، رنگ نہ تیرا،
کڈھان تہ حسن کمالی،
کڈھان تہ مائی، باپ نہ بیتا،
کڈھان تہ آپ عالی۔

کڈھان تہ حاکم حکم ملاندے،
شاہنشاہ اقبالی،
کڈھان تہ کاونڈی پن منگ ٹکڑی،
مایا مور نہ مالی۔

کڈھان وٹج واپار کرین،
تک طور واپاران والی،
کڈھان جٹیا تک لگاویں،
کڈھان تہ مست موالی۔

کڈھان پڑھندے کنز ہدایا،
نال فکر فی الحالی،
کڈھان تہ کستا سر پر گیزو،
گل ۾ کفنی کالی۔

کڈھان کرنڈے بی اتفاقی،
کڈھان تہ وقت وصالی،
”کمال“ مٹڈے نال ہمیشہ،
ہمدم خوب خیالی۔

(سر کونسیو)

کافی (۱۳)

جوئی ہے عاشق اثباتی دا،
اس میدان دے وچ آوے۔

بسمے لاکے ہو بیراگی، عشق ملامت چاوے،
رمز حقیقی فہم عشاقان، گیت آنالحق گاوے۔
نال نفی دے ہو نابودی، اسم جسم جلاوے،
رمل ذاتی نال هکو هک، هر جاء حکم هلاوے۔
ترک و خود تنهین دا ٹیوے، خیال خودی دا کاوے،
سینے طور تجلی ویکے، گفتا غیب الاوے۔
”کمال“ دو جگ آپ گنوائے، صوفی نام سڈارے،
دستان پیر مغان مٹی پی کر، مرکز مطلب پاوے۔
(سر کونسو)

ڪافي (۱)

اڄ علي اولاد آيو،
ڪربلا ميدان ۾.

ٽيمز تلواريون وهيون، ڪي جانن جي جان ۾.
قتل جو ڪو هو بهانو، محب تنهنجي مان ۾.
شرف شهادت جو لکيو هو، شاه حسين جي شان ۾.
سات سرور جو لڏي نيتون، شام جي زندان ۾.
واءِ ڏاڍي واقعي جو، ٿيو عجب انسان ۾.
جين پري حورن حشر، ٿيو غلغلو غلمان ۾.
”ڪمال“ رهيا راضي رضا تي، فائق جي فرمان ۾.
”نعم آجر الصابرين“، قادر چيو قرآن ۾.
(سر سورث)

ڪافي (۲)

اڄ ڪيو افسوس يارو، مڙي مؤمن ڪيو ماتام،
هئي قضيو ٿيو ڪربلا ۾، حورن ڪيڙو حشر عام.
هئي حسن کي زهر مليو، ناحق ڪوفن قهر ڪيو،
شير شهادت کي رسو، پري پيتائين جنت جام.
هن دغا بازن جي دعوت، هئي حسين اختيار ڪئي،
ڪاهي آيو ڪربلا ۾، شهيد ٿيو عالم امام.
هئي هئي ڪنو قاسم وٺو، سهرا ٻڌل سو سير ڏنو،
ڪين آت اڪبر ڏنو، تير لڳو اصغر امام.
عوف ۽ جعفر ڪٿون، مسلم جهو داسير ڪٿون،
عباس پاڻي پر ڪٿائون، تيرن ٽچيو تن کي تمار.

ڪوفين سي سي ڪنا، جي اقربا عالي جناب،
 ٻيا به گڏ انصار آن سان، ڪربلا ۾ قتل عام.
 ”ڪمال“ زين العابدين، زندان قيدي صبح شام،
 نعيم آجر الصابرين، ڇو مٿي سرور سلام.
 (سر سورث)

ڪافي (۲)

راند اٿئي اوکي رندن جي
 سمجھ وک ساري ادا.

دزد دشمن نفس تنهنجو، چست اٿئي چاري ادا،
 هٿ هٿي هر دم هوشيار، ٿي مٿس ماري ادا.
 ننگ، نام ۽ ناموس کان، توڻ نگر نرواري ادا،
 دنيا عقبِي دُور ٿي، رک پار سان ياري ادا.
 مَوْتُوا قبل موت جي، اٿئي مهل موچاري ادا،
 ساهه سر صديقي ڪري، بازي کٽج باوي ادا.
 ”ڪمال“ ڪرڪو خوف خاوند، روز شب زاري ادا،
 صاف سيني جي اندر ۾، جنگ ڪر جاوي ادا.
 (سر سورث)

ڪافي (۴)

تَرَڪَ دنيا واجب، ڪٿي طالبن دنيا ترڪ،
 مست صحبت ۾ مڃي ٿيا، معرفت تن جو مرڪ.
 غمين جو نقطو وڃائي، غير کان غافل ٿيا،
 صاف ساجن کي ڏٺائون، ڏٺل ۾ باوي ڏيا،
 احد ۽ احمد ٻنهي جو، ڪونڪو تن ڪيو فرق.

نفس کي ماري نفيء سان، خفيء ۾ خائف ٿيا،
 قلب کي ڪعبو بنائي، تنهن سدا طائف ٿيا،
 'هو سان گڏجي' هو ٿيا سي، عشق جو پُر پيءُ عرق،
 گوء ميدان مان کٽيائون، بخت تن بالا ٿيا،
 بت پڇي پورا ڪري، عبيء ڪنان علي ٿيا،
 چؤطرف چانڊاڻ تن کي، ورين وجهُ الله ورق،
 "ڪمال" ڪارونپار قلزم، پاڻ ۾ پيهي ويا،
 لهر جي لوڏي نه لوڏيا، لعل لاهوتي ٿيا،
 موج مستيءَ جي اندر، پاتار ٿيا غازي غرق،
 (سر سورٺ)

ڪافي (۵)

عالمن ڪوٺيون ڪتابن، عاشقن هڪڙو حرف،
 عشق ٻاجهون سڀ اجايا، ڪوڙ جا مسئلا ڪٽين،
 حڪم جي حاڪم سندا، تن تي نه مٿي وليا رهن،
 هن ڪٿي تحرير ۾، ساري عمر پنهنجي صرف،
 دل جي ديدن ساڻ دفتر، ڪين ٿا پاپي پڙهن،
 ورد وظائف ورع * لاه، پلپل پٽيا سي ٿا پڙهن،
 نان جو مقصود من ۾، قلب تالا هن ڪرف،
 عشق وارا ٿا هميشه، تهذيبن ڪن ٿا طواف،
 ذڪر ذاتي سان آجاري، مينو پنهنجو ڪن ٿا صاف،
 مرد مولِي جا آهي، چانڊاڻ تن کي چؤطرف،
 صحبتي سبحان جا، ڪوڙين مشجهان کي ڪي ٿين،
 سر لاهي ساجن آٿان، "ڪمال" کي قربان ڪن،
 طالب الموليٰ مذڪر، شان ٿيو تن جو شرف،
 (سر سورٺ)

ڪافي (۶)

عاشقن لئه آھ ڄام، نيٺن دلبر نيم خواب،
 ٿا وٽن مخمور محبت، ٺاهي تن آخر عذاب.
 جي ويا ميخانه مرشد، قلب ٿيو تن جو ڪباب،
 نينهن نفسي اثبات لائن، ٿيون رڳون تن جون رباب.
 پُر مون کي جن پياريو، تن لٿو هاتف حجاب،
 ويون هوائون حرص تن جا، صاف سيني مان شتاب.
 جن پيتو پُر ڄام جهڙي، تن ڏٺو ڄم کي جواب،
 جنهن پيتي پرڏا پري ٿيا، ٺور جو ڪليو نقاب.
 وٽ ”ڪمال“ پُر پي پيالو، قدح ڪوثر جو شراب،
 مست محبت ۾ مچي ٿي، نينهن نشو هردم نواب.
 (سر سورٺ)

ڪافي (۷)

جي سڏائيم ناءُ عاشق، مڙس ٿي مڇ ۾ مچي،
 برهم واري باهم ۾ تون، پوءِ پتنگ وانگر پچي.
 ڪنن ويهين ٿو ويسلو، تون ذڪر ذاتيءَ کان سواءِ،
 دم نه کڻ ڪو دوست ڌاران، سر جو سودو ڪر اچي.
 تنبيهه جي تلوار سان، تون نفس ماري ڪر مطيع،
 پيءُ پيالو ڀرت جو تون، ومز ۾ رهجان رچي.
 هئي وڃاڻي عمر پنهنجي، غير غفلت ۾ گهڻي،
 هاڻي سعيو ڪر سفر جو، ڪر نه ڪيچن سان ڪڇي.
 سڪ سڃي سردار جي ۽، حب حيدر جي ”ڪمال“،
 چئن جي دامن جهلي، رک سڪ پنجن سان تون سڃي،
 (سر سورٺ)

ڪافي (۸)

اڃ مون کي آه عشق ماريو، برهم ڪيڙو ٻي حوال،
هئي لڳو مون کان ڦهري، جڏهن ڏنم جانب جمال.

سیرت ۽ صورت سپرين، معنيٰ آه مخفي مورت،
ڇا چوان تعريف تنهن جي، ڪونه محبن جو مثال.

هئي وڃايم حال پنهنجو، رات روئي زار زار،
ڌار دٻر جا گذاري، ساعت ڀانيان آءُ ٿي سال.

آس نه لاهيان الله مان، لڪ آميدون مون اڃا،
من مٺي محبوب جو، واصل ٿي مون کي وصال.

پاڻي پاند گچي ۾ پنهنجي، وڃ دانا جي در آئي،
پوءِ ڪري قدمن ڦرين، پيش ڀرين جي ”ڪمال“.

(سر سورٺ)

ڪافي (۹)

ڏي مٺي محبوب جو مون، پلڪ ۾ پانسڌي پيام.
ڏي شتابيءَ ۾ سنيهو، دير نا دم جي سهان،
ڪڏهن ايندا مون اڳڻ تي، ڪو عجيب جو انجام.
يادگيري ڪا ڪيائون، ڪي وساري مون ويٺا،
ڏي سڄي سردار جو ڪو، ساڻي چؤ ساري سلام.
مون سنڌي مذڪور جي، ڪا ٻڌي گفتار تو،
ڏي دلاسو دردونديءَ، ڪٿه ادا قاصد ڪلام.
”ڪمال“ ساري ٿو نهاري، وات ڀرين پار جي،
حالت گوش حضرت هو آه، گولو گولن جو غلام.

(سر سورٺ)

ڪافي (۱۰)

قرب جو ڪڍو بنائي، تهديون طواف ڪيو،
من ڪري محراب مسجد،
شوق مان سجدا ڏيو،

ڏيو ٻاري ڏيل اندر،
روح کي روشن ڪيو،
ذڪر ذاتي سان سنواري،
سيمو پنهنجو صاف ڪيو،

”فَوَيْلٌ لِلْعَالَمِينَ قُلُوبُهُمْ“
من مانجهي مصحاف ڪيو،

تن سندي تند وڃائي،
اسم سان جن اوڙيو،

خوديءَ کان خالي ٿيا،
محصول تن تان معاف ٿيو،

”ڪمال“ وڌيا وڃندڙ جي
نفس تن تابع ٿيو،

ڪاڻو ڪثرت جو پڳئون،
عاشقن انصاف ڪيو،

(سر سورث)

ڪافي (۱۱)

سُرخ ميسي مرجان، لب تي نيشان لڳي،

دلبر جنهن جي دل لڻي ٿو هڪدم ٿي ڇيران،
مٿس مستان لڳي،

هڻي تير هزارين، ڀالا بڙچون بان،
چڻن نشان لڳي،

چاڙهي فوج حُسن جي، مٿي جنگ جـولان،
 مٿن سامان لڳي.
 پاڻي زنجير زلفن جا، عاشق سڀ انسان،
 وجهڻ زندان لڳي.
 ڪيائين قرب ”کمال“ سان، منهنجي هي جند جان،
 ٿيڻ قربان لڳي.

(سر سورت)

کافي (۱۲)

تنهنجو سهڻو سچڻ سينگار، ڏسي سبحان چوان،
 چهرو رنگ گلابي، لعل رونق رخسار،
 مثل مرجان چوان.
 ديد دنالي پڙڪي بجلي، تميز ٽڪي تلوار،
 زنج زندا چوان.
 سڀني سيف ستن سرواهيون، خوني خنجر خمدار،
 ابرو اين و آن چوان.
 گهايو گهڙور ”کمال“ کي، چشم جي چمڪار،
 ڪاريهر کان چوان.

(سر سورت)

کافي (۱۳)

جيڪو سچڻ سبق سڻايو،
 ڙي اديون، ويو قابو ڪڙجي.
 واھ، ڏسيائين رب جي ذاتي قلب ڪڙايو ڙي اديون،
 ويو من ۾ مڙهجي.

لاتائين نينهن نفي سان، اندر الف اڙايو ڙي اديون،
ويو جيءُ سان جڙجي.

پياري جام پريت جو، نشو نينهن چڙهايو ڙي اديون،
ويو ڳوٺي ڳنڍجي.

”ڪمال“ ڪلمو قلبي، ’پريل پير‘ پڙهايو ڙي اديون،
پرئون ويو پڙهجي.

(سر سوڙڻ)

ڪافي (۱)

مارن ساڻ ملير الا، هجان شال هيڪاندي.
 ابائن جي وو مٽيءَ کي ميان الا،

اندر منجهم آڪهر.
 ڪڍ بندياڻي وو بند مان الا،

ميڙ مڻجان ٿي مير.
 بنديخانو وو بچڙو ميان الا،

ظالم لاه زنجير.
 سانگياڻي جي وو سيدا ميان الا،

پردو رکجان پير.
 ”ڪمال“ ڪڍي وو قيد مان الا،

آجي ڪر اسير.

(سر ڪوهياري)

ڪافي (۲)

موٽي ملڪ ملير، عمر ملان شال مارن کي.

ڪڍ بندياڻي بند مان، جيئري لاه زنجير.

نيرَ نمائڻي لاهيو، آجي ڪر امير.

سانگياڻي جو سيدا، پردو رکجان پير.

جيڏيون سرتيون پاڻ ۾، پين پاڪ پير.

”ڪمال“ قسمت ڪوٽ ۾، آڻي ڪيس اسير.

(سر ڪوهياري)

ڪافي (۳)

گهاريان ڪئن گهڙي گهڙي،
مان مرتين ۽ سانگيڙن ويءُ.

پيرون چونديان پاند ه، لاسن پاس لڙي لڙي.
ڏوريان ڏت ڏوٽن سان، وٽين چوٽ چڙهي چڙهي.
سڻي مان سرهي ٿيان، چونگاون چڙهي چڙهي.
ڪاٺيون قيد ”ڪمال“ چوي، ڀڄي ڪوٽ ڪڙي ڪڙي.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۴)

منهنجي من مڙهي مڙهي، محبت ماوئڙن جي.
محبت سانگيڙن جي، جيڏيون جيءُ جڙي جڙي.
ماڙيءَ من منجهايو، ويڙو ساه سڙي سڙي.
ساريس سانگيڙن ڪي، روئي رات رڙي رڙي.
ڪاٺيو قيد ”ڪمال“ چوي، عمر لاءِ اڙي اڙي.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵)

ساعت مون نه سري سري، جيڏيون جهانگيڙن وي.
آنا مينهن ملير تي، پيڙا ڦوڳ ڦري ڦري.
پنهر پرديس ڪان، آسم پٽ چري چري.
ڪي بندياڻي بند مان، وينديس مفت مري مري.
ساري سانگيڙن ڪي، ٻيڙم گچ گري گري.
ڪاٺيو قيد ”ڪمال“ چئي، رجا ويڙم وري وري.
(سر ڪوهياري)

کافي (۶)

مارن ۾ مرندي، اديون، مارن ڌاران مارئي.
 ٿورا ٿريلن جا، ڳڻ ڳائي ڳرندي اديون.
 پوندي ٻاجھ الله کي، وطن ڏي ورندي اديون.
 سرتيون سانگيڙن ريءَ، ساعت ڪيئن سرندي اديون.
 ”کمال“ پت پنھوار جي، پنھورن سان ڀرندي اديون.
 (سر ڪوهياري)

کافي (۷)

مري ٿي ماندي الا، هيءَ ڪنگال ڪوت ۾.
 بيوس آهيان بند ۾، بندڻيائي باندي الا.
 قيدن ۽ ڪوٽن ۾، نم ايرادي آندي الا.
 هڪر ٿيندي ٿر ۾، هلي هيڪاندي الا.
 ڪاٺيو قيد ”کمال“ چئي، واحد ڪر واندي الا.
 (سر ڪوهياري)

کافي (۸)

هڪر چاريندي اديون، ڦيري ڦر ڦوڪن ۾.
 قيدن هانءُ ڪنڀايو، گهڙي نه گهاريندي الا.
 ساري سانگيڙن کي، هنجون هاريندي الا.
 اڪيو لوح قلم جو، پنهنجو پاريندي الا.
 ”کمال“ دم دم دل ۾، سانگي ساريندي الا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۹)

شل عمر آباڻا، ايندم اٿم آسرو.
 آنا مينهن ملير تي ڪيا وڃن وراڻا،
 عمر اسان جي ڏيهه تي ڪيا منهن سانڍاڻا.
 ماڙن تي ڪيئن مٿيان پنهنجا پڪا پراڻا،
 پيهه پونهارن جا آهن پتن ۾ پياڻا.
 پٽ پتيهر بافتا ڪڏهه طول ورهاڻا،
 مرڪ اسان جو مارڻين، واري وڇاڻا.
 ”ڪمال“ ڪاڇ خوشي مان آءٌ چئي ڇا ڄاڻا،
 عمر قوت اسان جو آهي، لٽر ۽ لاڻا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۰)

عمر ڏي سوڪل ميان، لاهه جڏي تان جهل ميان،
 هيڪر ٿيان هيڪاندي.
 آءٌ بندبائي بند ۾، ڪانهي مارن ڪي ڪل ميان.
 نيٺن نير وهائيو، اکن آب اڇل ميان.
 جيڏين جوش جگر ۾، پونهارن پاپل ميان.
 محبت ماروئڙن جي، روح اندر رمل ميان.
 ڪاٺي قيد ”ڪمال“ چئي، باري لاهج پل ميان.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۱)

ويئي ڏينهن ڳڻيان الا، اوند ڪڏهن اوتاري.
 سارو صحبت تن جي، هئي هئي هت هٿان الا.

ڏٺي ڏوٽيڙن کي، ٿيڙا ڏينهن گهٽان الا.
 لايو عيب عمر مون، ويڙيڇن وٽان الا.
 ”ڪمال“ منهن مارو ڇي، ڪهڙو ڪنڌ ڪٿان الا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۲)

دلاسو دلدار الا، مٽيءَ کي ڏونگر ڏيندو.
 واکا ڪنڊيس وو وڙ لاءِ، ميان الا، آه سٺي اوچنگار،
 آري اوري ايندو.
 هيڪليءَ کي وو حب ۾ ميان الا، وندر جي وٽڪار،
 چوري ڪين ڇڏيندو.
 پٺي لائي وو پنهنجي ميان، الا سام وٺي سردار،
 گولي نال گڏيندو.
 ”ڪمال“ ڪهنديس وو ڪيچ ڏي ميان الا، آريائي آڌار،
 آڌر مون سان ٿيندو.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۳)

پوريءَ لاءِ پٿار الا، آيو ڪيچون ڪاهي.
 نمائيءَ جي وو نجهري ميان الا، ور آنڊو واپار،
 سهڻي سات سنڀاهي.
 عطر آن عنبرين وو نه لڳي ميان الا، مشڪ ختن ناتار،
 اڳيان آن جي چاهي.
 ڏيئي سهانگو وو سڀ کان ميان الا، ڪارڻ ڪانڌ ڪنوار،
 وٽون وير وراهي.
 ”ڪمال“ لڏي وو نه مٽيءَ جي ميان الا، مٽيد سار منڀار،
 ناتو نينهن نباهي.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۲)

هيئن جو همراھ آلا مڙسَـلَ، مير مڪَـيَ جو،
 تو هيئن جو همراھ آلا مڙسَـلَ، مير مڪَـيَ جو.
 بيڪسي سان وو بر ۾ ميان، الا آجهو احمد شاه.
 وينديس رهنديس ڪينڪي ميان، الا ميرون ڪاڻن ماه.
 پنهل جي وو پنڌ تان ميان، الا منهنجو موت مباح.
 ”ڪمال“ ڪريان وو ڪانڌ تان ميان، الا صدقي ساه پساه.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۵)

مون نه پڇايو پاڻ آڃا، سرتين سير سنڀاھيا.
 سٺ گهرجي سڦرو، صرافن اڳيـاءَ.
 ڦورو ڦولھي ڏسندا، رتي ڪن نه رياءَ.
 اديون آتن وو وچ ۾، مھڻان ملندڙ ماءَ.
 ”ڪمال“ ڪٽڻ ڪار جو، ڏور نه آيس ڏانءَ.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۶)

پلپل پور پون، آيل آديسين جا.
 ساري صحبت تن جي، جيرا جوش جلن.
 من ملاقي مٽيءَ سان، هيڪر هوت ٿين.
 لڙيا لڙڪ لهوءَ جا، ڳوڙها تان بم ڳلن.
 ڪري قياس ”ڪمال“ جو، اڱڻ مان اچن.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۷)

اڱڻ منهنجي تون اچ، پرين تون پرڇ،
 سهڻا توکي ساريان ٿي سدائين.
 دونهان درد دکائيا، محبت هاريس مڇ.
 آءُ نه اوريون پاڻ ۾، گالهيون ڪري گچ.
 ڪوري ڪيڊ قلوب مان، ڪيچ ڏئي تون ڪچ.
 ڪري قياس ”ڪمال“ جو، ميڏا ڏي مون سچ.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۸)

پتنگ وانگر بچن، رنگ ۾ رچن،
 هاري جن آڳ اندر ۾.
 ڪاڻي خيال خوديءَ جا، باقي ڪين بچن.
 شوق شمع جا ڪوڏيا، مانجهي مرد مچن.
 پاڻي ٽورا نينهن جا، نانگا نات نچن.
 ”ڪمال“ ڪاهي قتل تي، عاشق روز اچن.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱۹)

ڏوري ڏهل ۾ ڏسن، پرکي ڀسن،
 جوڳي پنهنجي جيءَ کي جلائي.
 پنڌ مَ ڪن بهار ڏي، روهي رمز رسن.
 ڪري روشن روح کي، هر دم هوت هسن.
 لوچي لاهوتي ٿيا، نير نه ڪتي ترسن.
 ”ڪمال“ ڪاهي قتل تي، ڪامل ڪوڏ ڪسن.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۰)

پارڻ مٿي ڪي پيو ڪون ٿريو،
 لکيو جيئن لوح قلم ۾.
 هن بندي جي باب ۾،
 قلم قضا جو پريو.
 ”وَلَقَدْ ارَّخِمْرَهُ وَ شَرَّهٖ“
 واحد ورق وريو.
 ”وَتَعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ“
 ان تي ٿيان ٿريو.
 ”ڪمال“ هٿ قادر جي،
 جن ڪي گهوت گهريو.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۱)

هٿ هيٺي تي ٿريو، ٻاجه ڪريو،
 پرين ڏس پاڻ ڏي پمارا.
 پيرا هن پورهيت ڏي، پنهنجي پال پريو.
 دردن دل ماندي ڪئي، ڏيل ڏکن ۾ ڏريو.
 ايندا اٿم آسرو، پينر بخت وريو.
 ڪري قياس ”ڪمال“ جو، ڪامل قرب ڪريو.
 (سر ڪاهياري)

ڪافي (۲۲)

مون ڪي ڏٺي ڪا محبت، سچي محبت،
 سچن منهنجو سام سوگهو ڪيو.
 پسڻ سان پرين جي، هوش عقل ويا حشمت.
 نڪو تاب حسن جو، منهن ماهتابي مورت.

نُورُ عَلِي نُوو آه، حسن حقيقي حضرت .
 ”ڪمال“ کي ڪڙجي وئي، صاف سيني ۾ صورت .
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۳)

موٽي محب ملن، شال اچن،
 اديون منهنجي اڱڻ اوتاري .
 راتيان ڏينهان روج ڪان، بوندون بس نم ڪن،
 نيٺ ٽمن، هٿي هٿي ويني هنجون هاري .
 پڙڪي باهه برهم جي، محبت مچ ٻرن،
 جيرا جان، آنش عشق اٿاري .
 دونهان دود ڊڪائيا، آڙاهه عشق ٻرن،
 منهنجي من، ڳارائو ٿو مون ڳاري .
 ڪري قياس ”ڪمال“ جو، وارث مٿي جا ورن،
 سڏڙا سٺن، واڳ وصل جي مون شل واري .
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۴)

گهر نه گهاريندي اديون، لڳي جنهن جي جت سان .
 پاهڻ پانئي پالڪي، ڏونگر ڌاريندي اديون .
 راتيان ڏينهان روح ۾، سچ ساريندي اديون .
 قالو اٽلي واري قول کي، پورهيت پاريندي اديون .
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي، هنجون هاريندي اديون .
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۵)

بيشڪ برهم بندي اديون، آهيان آريءَ ڄام جي.
وِندر ور وئي ويا، ڪٺل ڪئن ڪندي اديون.
روئي روز پنهل لاءِ، نيٺن نير ندي اديون.
آيل آريءَ ڄام لاءِ، دائم دردوندي اديون.
ڪري قياس ”ڪمال“ جو، ڪندو معاف مدي اديون.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۶)

ڪوهياري جي ڪاڻ الا، ڪهندي ڪيچ وٺن ڏي.
جيءَ اڙايم وو جت سان،
رتيءَ جي رهسان الا.
سورن جي ني وو سرتيون،
ڪٽيائي ٿي آه ڪاڻ الا.
وِندر جي ني وو وات تي،
الله آري تون آڻ الا.
”ڪمال“ ڪارڻ وو ڪانڌ جي،
هاڙهي وينديس هاڻ الا.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۷)

جيئري شال جمال الا، پسان خان پنهل جو.
ڪميئيءَ جو وو ڪيچ هر، واحد ڪر وصال الا.
جانب ٻاجهان وو جڳ هر، ٿيمر جيمن جنجال الا.

ديـر نه گهرجي وو دم جي، ساعت ڀانيان ٿي سال الا.
 اديـون آري ڄام جي، ڪٺو قرب ”ڪمال“ الا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۸)

حال هوتن کي چونديس، سوڙ سڀنديس،
 هاڙهي هلي هوت پنهل کي.
 ڏيئي باهم پنيور کي، هوتن ڏي آءُ هلنديس.
 رڻ تـمـو رائـي رجـهي، جوشن ۾ آءُ جلمديس.
 پاڙي پاڪ رسول جي، پورهيت ٿي آءُ پلنديس.
 ”ڪمال“ ڪاهي ڪيچ ڏي، محبن کي آءُ ملنديس.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۲۹)

ڪيچ وٺن ڏي ڪهنديس، لوچي لهنديس،
 جهڙيون پنهنجو يار جبل مان.
 پيمر شهر پنيور ۾،
 رات نه هڪ آءُ رهنديس.
 ”اهدنا الصراط المستقيم“
 وات ورچئين سان وهنديس.
 هلندي هوت پنهل ڏي،
 نيرڙ گهي سر گهنديس.
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي،
 سوڙ سڀئي سهنديس.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۳۰)

چوري چڙي چيرين، ويا هاڙها هوت هليا.
 ننڌر چڙي ننڊ ۾، هو آڏيءَ اُٺ وٺي ويا،
 مئي ماري هليا، مون سان ڏيرن ڏاڍ ڪيا.
 پيمر هاڻ پنيور ۾، آهي سرتيون منهنجو چا؟
 اديون آريءَ چام ري، مون کي عبث ساعت آ.
 اوکو پنڌ پهاڙ جو، پيا ڏونگر کي ڏاڪا،
 ونگي وات وندو جي، پيا چوٽن چڙهاڪا.
 ”ڪمال“ ڪريان ڪوڪرا، منهنجي وس نه ڪا،
 پون ڪن ڪريم جي، من واهيءَ جا واکا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۳۱)

لوڪ لاڳاپا لاهي، هلج هوت پنهل ڏي.
 پڄاڻان پرين جي، تنهنجو پوري پنهور ۾ چاهي.
 لکيو لوح قلم ۾، انگ آريائي سان آهي.
 پوندي باجهه پروج کي، من ناتو يار نباهي.
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي، وڃ ڪيچ وٺن ڏي ڪاهي.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۳۲)

اڏيون آتش ڪيمر اجهامي، ٻاري پاڻ پروج ويو.
 ڏيئي جوش جگر کي، هيءَ کٽيائي ٿي ڪامي.
 جنهن جو سوريندڙ سپرين، سا ويل نه ڪنهن ورسامي.

جیڏیون جیءِ اندر ۾، آڙھ عشق آپامی.
 ”کمال“ کارڻ ڪانڌ جی، رڻندي وات ورھامی.
 (سر ڪوھياري)

کافي (۳۳)

ھیءَ جا پورھیت پڻی تو پٺاري، چڏیو ڪین چپر ۾.
 پورھیت پنھنجی پاڻ سان، ھیءَ سام نیو سنپاري.
 سام پرتیمو سیتا، تنھن ڪی ویند مر وساری.
 درد منجھان دانھون ڪری، ھی ٻانھي ٿی پاڪاری.
 ”کمال“ کارڻ ڪانڌ جی، ھیءَ ڪامو ٿی ڪوڪاری.
 (سر ڪوھياري)

کافي (۳۴)

جان جھڪا چلندي اڏیون، پسی سا تم پنھل ڪی.
 لاهی لاڳاپا لوڪ جا، هوتن ڏی هلندي اڏیون.
 قیھی پیر پتن تی، رائی ۾ رلندي اڏیون.
 سانیدی ساهم اندر ۾، سور نه ڪنھن سلندي اڏیون.
 ”کمال“ کاهی ڪیچ ڏی، چشمن سان چلندي اڏیون.
 (سر ڪوھیاوی)

کافي (۳۵)

محبن لاءِ ماندي الا، وتی ٿی تم وندر ۾.
 ڌوپڻ درد فراق کان، وار ناهی واندي الا.
 وندر جی وڻکار ۾، آمر ھیءَ آندي الا.
 کاهیان ڪیچ وڻن ڏانھن، ڪانڌ ٿیندم ڪاندي الا.
 ”کمال“ ٿیندي ڪانڌ سان، ھیڪر ھیڪاندي الا.
 (سر ڪوھياري)

ڪافي (۳۶)

پورهيت جي پرندي ال، پرت ڄام پنهل سان.
 ٻانڀڻ جي تم ٻروچ لاءِ، ساعت نا سرندي ال.
 ويندي، رهندي ڪينگي، ورڇان نا ورندي ال.
 ڏئي جوش جگر ڪي، ٻارڻ جان پرندي ال.
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي، مارڳ ۾ مرندي ال.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۳۷)

آري سو ايندو اديون، آهيان جنهن جي آسري.
 پليءَ لائي پانهنجي، نمڻي نيندو اديون.
 چوريءَ ڇانوُ ڇپر ۾، ٽڪيءَ سان ٿيندو اديون.
 دلاسو دلگير ڪي، ڏونگر ۾ ڏيندو اديون.
 ”ڪمال“ ڏئي ڪيچ جو، چوري نه ڇڏيندو اديون.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۳۸)

واڳون واريندو ال، اڳڻ آسروند جي.
 واري ورق وصال جو، گڏجي گهاريئندو ال.
 ڇاڙهي هوت چڪڻ مان، تار مان تاريئندو ال.
 لاٽقنطو^۱ لاڏلو، مخن ساريئندو ال.
 ڪيل قول ”ڪمال“ سان، پنهل پاريئندو ال.
 (سر ڪوهياري)

کافي (۳۹)

هت گهايل ڪيئن گذاري، جنهن جو ور وٺي ويا.
 منجهي سات لڏي ويا، هيءَ آڏي ٿي اوساري.
 ڪڍي پار ڀريت جا، هيءَ ڀرهم ڦٽي ڀوڪاري.
 لڳس پاڻ ڀروچ جو، وڌو محبت مٽيءَ کي ماري.
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جو، هيءَ پانيڻ ٿي ٻاڪاري.
 (سر ڪوهياري)

کافي (۴۰)

ڪيچ وٺڻ ڏي ڪاهي ڙي، آءُ وينديس وات وٺڻ جي.
 ڪانہ هلندي ڪيچ ڏي، سرتيون مون سان ساڻهي ڙي.
 ووڙينديس وٺڪار ۾، چپر مون کي چاهي ڙي.
 وينديس آءُ وٺڪار ڏي، ڏس ڏنو مون کي ڏاهي ڙي.
 ’ڪمال‘ ڪهنديس ڪيچ ڏي، لوڪ لاڳاپا لاهي ڙي.
 (سر ڪوهياري)

کافي (۴۱)

قرب مان ڪاهي الا، هليج هوت پنهل ڏي.
 وٺج وات وٺڻ جي، لاڳاپا لاهي الا.
 هوت حمايت هاشمي، آريائي آهي الا.
 مدد تنهنجي مصطفيٰ، پڻ توکي ناهي الا.
 ”ڪمال“ ڪاهج ڪيچ ڏي، چپر توکي چاهي الا.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۲)

دونهان دُرس دکن، پيئر يار بلوچ جا.
 جيرا بڪيون جوش سان، ڪووي ۾ ڪامن.
 هڪر هن هيٺي ڪي، موٽي محب ملن.
 محبت مينهن وسائيا، بوندون بس نم ڪن.
 ”ڪمال“ ڪيچ ڏٺين جا، پلٽيو پُور پون.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۳)

سانگو سام ڪٿي، ووڙي لينديس ور ڪي.
 پيئر هن پنهور مان، هليس هڪ چٽي.
 ڏيرن ڏاڍيون ڪيون، ويڙا هوت هٽي.
 پسان مان پنهل ڪي، ڏسان ڪيچ ڏٽي.
 لائينديس ليگن ڪي، مٽي پير پٽي.
 ”ڪمال“ قسمت ڪيچ ڏي، منهنجي بات بٽي.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۴)

اديون جاگوڙي جاگو، مون سٽي سور پرائيا.
 آيم نند نياڳ جي الويلو وو،
 منهنجو نالو نياڳو.
 ٻڌي ٻاروچل ويو الويلو وو،
 مون ڪي درد جو ڏاڳو.

پائينديس پهڙ ۾ الو ڀلو وو،
 رت ســنــد و واڳــو.
 ”کمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي الو ڀلو وو،
 مون کي آيل اوجاڳو.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۵)

مولا محب ملاء، ٻار ميلاء، جيئري هين جڏيءَ کي.
 هيڪر هوت اڪئين ڏسان، پوءِ مون ڏينهن پڄاء.
 هيءَ ڪميئي ڪيچ ڏي، راحم رب رساء.
 مون ۾ طاقت ناهي ڪا، ڏونگر ڪيم ڏڪاء.
 ڪري قياس ”کمال“ جو، پنهل چار پساء.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۶)

جيڃان جهل مَ پاء، ڀل مَ پاء، وو موٽڻ مون کي ميهڻو.
 وينديس رهنديس ڪهنڪي، روئندي ڪين رهاء.
 هيڪر ملنديس هوت ڪي، مادر مون نم موٽاء.
 وَر ريءَ ورنديس ڪين ڪي، وڇان مون نم وراء.
 ”کمال“ ڪهنديس ڪيچ ڏي، ڀرتي پاڻ خدء.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۷)

سڻي جي نه سڻي اديون، ڪنديس واکا ور لاء.
 جهڙي تهڙي جت جي، وڻي جي نه وڻي اديون.
 وڃڻ واجب مڻيءَ تي، ڏڻي جي نه ڏڻي اديون.

توبه دوست ٻروچ جي، گيتي آهي گهڻي اديون.
 پئي چار پنهل جي، ”ڪمال“ هيءَ ڪٿي اديون.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۸)

هتان هوت ويوم، دوست ويوم،
 ڪچو ڪچن ڪيئن چوان.
 آءُ نياڳي ننڊ ۾، جاڳان جت نه هوم.
 هوند نه ستيس سيج تي، پرو ڪونه پيوم.
 انگ اڳيئي لکيو، پارڻ پوءِ ٿيوم.
 ”ڪمال“ ڏونگر ڏاکڙو، اندر لوح لکيوم.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۴۹)

پلتي پور پيام، جيجان جت ٻروچ جا.
 ڏونگر ڏورن آيو، ساڻي سور ٿيام.
 اوسڙ آسُر ويل جو، ڪيچن ڪاڻ ڪيام.
 ماري محنت مئيءَ کي، هي هي هوت هليام.
 وٺي ور ورهيءَ جو، ڏونگر ڏير ويام.
 ”ڪمال“ قسمت ڪيچڙي، پيمر باب بٿيام.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۰)

اندر منجه آڙاه، ٻاري يار ٻروچ ويو.
 چيرا بڪيون جوش ۾، سرتيون ساهم پساه.
 سينون سؤ سوراخ ٿيو، سوزن ساڙيم ساه.

هئي هئي ماس هڏن جو، محبت ڪارڊم ماهه.
 ”کمال“ ڪيچ ڏئيءَ کي، آئي مانُ اللهه.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۱)

فانسي ڪيس فراق، وو اديون آريءَ ڄام جي.
 سوون جوڙيم سرتيون، اندر منجهه اوطاق.
 راڻو ريليان رت سان، چڪي پيڙم چاڪ.
 پيٺر شهر پنيور جون، تازون ڪنديس تماڪ.
 ڪري ڪانڌ ”کمال“، ويو موڳي ساڻ مذاق.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۲)

جيئري شال جمال، وو پسان خان پنهل جو.
 ڪاهي رسدين ڪيچ ۾، ڪري جان زوال.
 اديون آريءَ ڄام ري، هيٺون ٿيڙم حال.
 هيڪر هوت بلاچ سان، واحد ڪري وصال.
 جيڏيون جت هروچ جي، ڪٺو قرب ”کمال“.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۳)

پنهون ايندر پاڻ، وو پيٺر شال پنيور ۾.
 نيندو نال نذر ڪي، ڏيئي ڏڪويل ڏاڻ.
 ڏيندو شال ڏڪيءَ کي، پري محبت ماڻ.
 اندر منهنجو اڌ ڪيو، ٻاروچل جي ٻاڻ.
 ”کمال“ ڪيچ ڏئين جي، ڪيا ورهه وٿاڻ.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۴)

موڙي يار مَهار، لهجانءِ سار،
موڙي هين معذور جي.

رهبر وسج راهه ۾، ڪرين ڪن ڪوڪار.
پهچي مان پنهل ڪي، ٻانڀڻ جي ٻاڪار.
وندر واريءَ وات ۾، ڏي آريائي آڌار.
”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌجي، ووڙيان ٿي وٽڪار.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۵)

تنهنجو آه توساڻ، اندر يار اوطاقي.

وَنَحْنُ أَقْرَبُ وَيَجْهَرُو، منجهم وجود وٽان.
وَفِي أَنْفُسِكُمْ مَنْ ۾، آريءَ جو اهڃاڻ.
وَمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ، پنهنجو پروڙج پاڻ.
”ڪمال“ ڪاهنه ڪيچ ڏي، صورت صاف سڃاڻ.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۶)

ڪا ٻڌي ڪوڪار الا، وريو وارث مئيءَ جو.
پهتي آهي پرينءَ ڪي ميان،
الا گولي جي گفتار.
ڪميئيءَ جي وو ڪيچ ڏي ميان،
الا پئي آهه پچار.

سونهان سرتين وچ ۾ ميان،
الا ويا غم غم غبار.

”ڪمال“ ڪاهي وو ڪيچ ڏانهن ميان،
الا آيو ڪانڌ ڪوهيار.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۷)

پنهل جي پيار، اوجر آهي اکين جو.
انڌن پڙپيون اڪيون، آجا ٿيا آزار.
عطر آن سان نه لڳي، مشڪ غنبر تاتار.
ڪجل ايندو ڪينڪي، تل تنهين تڪرار.
”ڪمال“ سڪن ڪيترا، عاشق لسڪ هزار.
(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۸)

ڌاري ڄاڻي مون ڌار، هيڏي هوت ڪري ويو.
آءُ نه سڱهي سڱ ۾،
پانڌين پانڀڻ ٻار.
جهڙي تهڙي جت جي،
آءُ پانهي عيبدار.
سندين پئي وو سڏجان،
پورهيت آءُ پينار.
لا تَقْنَطُوا وو لفظ ۾،
آهيان اميدوار.
”ڪمال“ ڪڏهن وو ڪينڪي،
ڪانڌ ڪندو ڪاڻيار.

(سر ڪوهياري)

ڪافي (۵۹)

هتي هتي مون هيٺ، چوري چور چڙي ويا.
 جاگين ڪين جت لاءِ، سمهه ساري رات.
 آءُ نياڳي نمنڊ ۾، اونهي ويا اڌ رات.
 ور وٺي نا ويسلي، جت زوراور ذات.
 ”ڪمال“ ڪري ڪوڪرا، پرهم ڦٽي پريات.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۶۰)

جيڪس مٽيءَ جو ڪو ڏوه، ڏسي ڏمر ڏير ڪري ويا.
 لکيو مٽيءَ کي لوح ۾، اڀاڳيءَ آنڊو ه.
 هاڻي ڪنڊيس هوت لاءِ، هتي هتي هل هنبوه.
 ڦيهي پير پٽ تي، ريليان رت سان روه.
 ”ڪمال“ قسمت ڪم ڪيو، ڪيچن چوان ڪوه.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۶۱)

چم چمندي سيئن، مادر مون کي ماوين ها.
 مٽيءَ مٿان مامرو، هوند نه ٿيڙو هيئن.
 گهريو جيئن جيڏيون، پڇاڻان پرين.
 وٺي پڇاڻان ور جي، هاڻي ڪنڊيس ڪيئن.
 ”ڪمال“ ڪاهي ڪيچ ڏي، وچان سيد سيئن.
 (سر ڪوهياري)

ڪافي (۱)

ملڪ اٿو ماڙيچن،	مينهن ڪيا مائڊاڻان،
مينهن ڪيا مائڊاڻان،	چوڌاري چائڊاڻان!
بر تر ۾ بارانيون،	گاهن ڪيون گلڌاريون،
ڌڻ چوڙي ڌڻ واريون،	بهڪن اڄ هڪرارينون،
موڪ مڪي مارن وٽ،	ڦوڪ ڦٽا ۽ لائڻان،
رانهان، چانهان، رپيڙ،	ڪرنگ ڪڪوربا ڪنگڙيون،
چيڙ چونڊن چوڙيلون،	موٽ پڇي پيا مڪليون،
لار پٽن ۽ لوٽڪ،	هونهاريون اڄ پايان،
موڪ پڇي پيا ميه،	ڌٽ ڏورن ڏوٿيڙا،
ڪنڀيون ڪاٺي خوش ٿيا،	سرتيون اڄ سانگيڙا،
واس ڪثوريءَ واسيا،	ٿاريلين جا ٿاڻان،
”ڪمال“ پڇي ڪوٽ ڪڙا،	واحد ڪر هيءَ واندي،
قيد نمائي نيمرن،	عمر بندي ڪئي باندي،
ڏاٽر مون ڏيڪاريو،	پٽن وارن جا پاڻان،

(سر مارئي)

ڪافي (۲)

جهڙي آيس جن کان،	تن کي ملان شل ٿيهي،
تن کي ملان شل ٿيهي،	جن جي آهيان جيهي.
پيس پٺاري جنهن جي،	مارو مٿي ڪي ملندو،
پير پنهوڙ جو پردو،	لڇ لوٽي جي رکندو،
ڍول ڍڪندو جيڏيون،	پاند پهنواريءَ ڏيئي.

سام سنڀالي ساري،
 ويڙيچن ڏي واري،
 پڪن مارن جي پيهي،
 عمر اٻاڻي آهي،
 ڌڻ واريون ڌڻ ڪاهي،
 ڦوڙائي دل ڦيهي،
 مفت مران ٿي ماندي،
 هيڪر ٿيان هيڪاندي،
 ويڙيچن سان ويهي.
 (سر مارئي)

کافی (۳)

راجا ٿي ۽ تون راضي،
 مير عمر ڏي موڪل،
 زوراور ڇڏ زوري،
 ظالم ڪندڙ ناقائس،
 غضب خدا جي گم ڪيا،
 ٿر وارن جا ٿورا،
 هنن اکين سان هيڪر،
 ماروڻڙن جا من ۾،
 دم دم منهنجي دل تي،
 اونڀڙن جا اڇن،
 لڙڪ وهن لوهوءَ جا،
 ”ڪمال“ قضا قلم ڪيو،
 مڃيندو مون مولائي،
 ملڪ ڏسان ماڙيڇن،
 مڃيندو مير عمر ڏي موڪل،
 لاه جڏي ۽ تان هيءَ جهل،
 ظلم زبر جون ڳالهيون،
 تالا ٿيون تن ناليون،
 هنڻي جن ٿي هام هڪل،
 ڪيئن وساريان ويهي،
 عمر ڏسان شل ڏيهي،
 پور پون ٿا پلپل،
 سانگن سور سڄر،
 اوڻر منجهه اندر،
 اکين آڇاڇا،
 قيد نمائڻي ڪوٺي،
 ماڙيڇن سان موٽي،
 بر ٿر برسما بادل،
 (سر مارڻي)

کافي (۳)

ايندم اباڻا مون لهندا، سنيارون سڪايل سارون.
 ڏسڻ سان ڏکيءَ کي، ڏيندا دردن دارون،
 سڻي مان سرهي ٿيان، چٽڻ جون چونڱ-ارون.
 اچن اونڀڙن جون، ٽڙن تي تنوارون،
 سڻان سانگيڙن جون، جهنگ ۾ جهونگ-ارون.
 ملڻ لاءِ مارن جي، ڪريان ٿي ڪوڪارون،
 آنا مينهن ملهر ڏي، ڪيون گاهن گلزارون.
 پاڻي پاڪ پتن جا، پين پنهوريون،
 ٿر آنا ٿاڌل ٿي، بهڪن بهڪاريون.
 بخت وريو پاڳين جو، ٿيون گهاڙهيون گهواريون،
 ڪندا قرب ”کمال“ سان، ٻڌي پونرن بهڪارون.
 (سر مارئي)

کافي (۵)

اباڻن ريءَ عمر، ڏکيا منهنجا ڏينهن لنگهيا،
 ڏکيا منهنجا ڏينهن لنگهيا، گذري ورهيه ويا!
 جيڏيون جهانگيڙن کي، ڏٺي مون کي ڏينهن ٿيا،
 جن ريءَ ساعت ناسري، تن ريءَ پهر پيا.
 ڏکن ڀريا ڏوراپا، چوڙيلن مان ڏي چيا،
 ناز ڀريا هي نياپا، ماڙيچن جا مليا.
 جيءُ جسوڙي جيڏيون، سوز سنگهارن ساڙيا،
 ٿورا تاريالن جا، وسري مون ن. ويا.
 لوح قلمر جا لکيا، ڪڏهن ڪين ٿريا،
 ”کمال“ چوي ڙي آيل، پاون مٽيءَ کي پيا.
 (سر مارئي)

ڪافي (٦)

مارن سان منهنجو عمر، انگ الستي آڙيو،
 انگ الستي آڙيو، جف القلم ۾ جڙيو.
 ويس وڳا ڪٺ، تنهنجا، سينگار مون ناوڻيو،
 ٻن زيور زرين، ساه سائڻ لاءِ سڙيو.
 ٻيون پڪا مون چونڊيا، چوٽ وٺن تي چڙهيو،
 ساڳ سڳر مون ساري، لڙڪ پون ٿا لڙيو.
 بند ڪري هن بند ۾، قلم قابو آه ڪڙيو،
 سانگيڙن کي ساري، رات گذاريم رڙيو.
 قيد ”ڪمال“ ڪٿي قسمت، قلم قضا جو پڙيو،
 لوح قلم جو لکيو، مورئون نا مڙيو.
 (سر مارئي)

ڪافي (۱)

الستي لڪيو انگ ڙي سرتيون، منهنجو خان پنهل سان.
 قالوا بلي ڇڏي ٿيڙس قابو،
 لڳو نينهن ننگ ڙي سرتيون.
 ڪُنَ فَيَكُونُ ڪانڌ جو پيڙم،
 پاروچل جو ٻنگ ڙي سرتيون.
 ڪڍي عشق اظهاري آيس،
 رمزن وارو رنگ ڙي سرتيون.
 ”ڪمال“ قيدي قربن ڪيڙو،
 ورهه پاتس ونگ ڙي سرتيون.
 (سر بسنت)

ڪافي (۲)

پيارا تنهنجي محبت ۾ مڃمور،
 هوت ڦران حيران هميشه، برهم ۾ ڀرپور.
 دلبر ديد دونالي ڌاري، گهائي دل سان گهور،
 هڻي ٽپر تفنگن وانگر، چشمان ڪن ٿا چور.
 زلف نانگ زوراور زهري، ڏنگ هڻن ٿا ڏور،
 ابرو سيف ستن سرواهيون، ڪيئي ڪن ڪيس ڪلور.
 سڪ سلق جي سهڻا ناهي، پوي پلپل پور،
 من اندر ۾ مڇ محبت جا، جيئن جلوو ڪوهر طور.
 ”ڪمال“ ڪامي ڪوري وڃ ۾، سمني اندو ۾ سور،
 هوش عقل ٻئي عشق آڏاڻا، ويڃ وڃن وهلور.
 (سر بسنت)

ڪافي (۳)

ننهن وڃايم ننگ ڙي سرتيون،
 هوش عقل جي مون ڪل نه ڪائي.
 جيڏيون منهنجي جيءَ اندر ۾،
 باهه ٻري پيرنگ ڙي سرتيون.
 راتمان ڏينهان روح اندر ۾،
 چوربان ويئي چنگ ڙي سرتيون.
 نفس قلب جي لڳي لڙائي،
 دوز ڪهو تن دنگ ڙي سرتيون.
 ”ڪمال“ گهايو گهور ٻرين جي،
 ڏاڍو لڳو اٿس ڏنگ ڙي سرتيون.

(سر بسنت)

ڪافي (۴)

پيارے واه خوب پورين تيڏا خيال،
 صورت دا ڪر سانگ بنائے آهين حسن جمال.
 ڪڏهان ڪرندے گام گدائي، ناء نفهلان نال،
 هر رنگ دے وچ حاضر هووين، هادي حال في الحال.
 ڪڏهان مست رهين مڻخاني، ساقي آپ ڪلال،
 بازيرگر جان بازي پترے، ڪيتھ ڦيل مقال.
 ڪڏهان همدن نال هميشه، ڪڏهان جنگ جدال،
 ڪڏهان دلبر دور گذارين، ڪڏهان وقت ورصال.
 ڪڏهان صاحب نال شرع دے، ڪڏهان لانگو ٿيو لال،
 پيرنگي تيڏي حيرت هوئي، ڪڏهان نال ”ڪمال“.

(سر بسنت)

(۵) کافی

یار اسان نون برہم پڑھایا باب،
 گونہی ڈوہم ثواب.
 ویکیم صورت یار سچ دی، کُلیا نور نقاب.
 نور نسورو ذات قدیمی، رُخ روشن ماہتاب.
 رمل نال دیول ہک تئمان، گیان دور حجاب.
 ”کمال“ لکھان قرب دیان کاتیان، کیتا قرب کباب.
 (سر بست)

(۶) کافی

یار اسانون برہم پڑھائی بات، عشق کیتی اثبات.
 ہوالاول ہوالا آخر، ظاہر باطن ذات.
 جیت کیت رهندیاردانظارا، برہم کیتی ہر سات.
 ویک تماشا دلبر والا، مونجھ گئی مصلات.
 ”کمال“ آپ فنا ہو گئے تم، ویک طور ی تجلات.
 (سر بست)

(۷) کافی

ہادی میڈی اگن آیا نور، مٹھا سونھن پریا سرور.
 سہٹی اپنا قرب سچاتا، پیر پایا پرور.
 کیلدا تیلدا دلبر آندا، مٹن دوسن کیتا دلبر.
 خوشیان خوب تیان ہن شادیان، محب ملیا منور.
 ”کمال“ نال دیول ہک تئمان، رمل مٹین رہبر.
 (سر بست)

ڪافي (۱)

ماريس محبت مام، آءُ مل هوت ڇڏ مٿي سان رستام.
 ”ڪُن فَيَكُون“ سٺي آواز،
 عشق ٿيو مون اِمام.
 ”لَا تَقْنَطُوا“ ٻول لطيفي،
 پرين جا پيغام.
 ورتم دامن روز ازل کان،
 سجدو ڪيم سلام.
 ”قَالُوا بَآلِي“ جو قول ڏيئي،
 آندو ”ڪمال“ اسلام.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲)

دلڙي ڪيهي دستور سان،
 جانب ويو جهٽ پٽ جهٽي.
 جان ۽ جيسرو، جگر،
 لنون لڳي لاغرض سان،
 ڏک سور ڏونگر جا سهي،
 دوست کان جنهن ڌار ڪئي،
 قدم ڪوهيارل پري،
 هٿ رکي من هوت مٿي تي،
 ”ڪمال“ ڪاهج ڪيچ ڏي،
 جبل ۾ جانب اچي،
 ڦاڪون فراقن ڪيو ڦٽي،
 هاڻي نٿي هرگز هتي.
 من خان، شل ڏوٻڻ ڪٿي!
 رب پاڙ شل تنهن جي پتي!
 من قاف ڪي مٿي ۽ تان ڪٿي،
 منهن نه شل مون کون مٿي!
 سر سام جو سانگو سٽي!
 من لوڙه هو مٿي ۽ جو لٽي.
 (سر جوڳ)

کافي (۳)

دلبر هٽئين دل ڏاڙي ۾، منهنجي جان سورن ۾ سڙي،
 هتي وڌو مون کي گهور گهاٽي،
 اوچتي اک جو اڙي،
 هاڻي هتي منهنجو حال ڪونهي،
 باز سان بلبل لڙي،
 هن جدائيءَ جو جيئن،
 گهوري وچوڙي جي گهڙي،
 هتي هتي سڄڻ جي سوز ۾،
 لس لڙڪ پيا نيٺون لڙي،
 زلف جي زنجير ۾،
 قابو قريبن دل ڪڙي،
 چوڙيان، چٽندي نه سا،
 جا جان جانب سان جڙي،
 ”ڪمال“ کي ڏک ڏيل ۾،
 دردن اچي لاتي ڌڙي،
 انگ اڳيئي جو لکيئين،
 تقدير قادر جي پڙي،
 (سر جوڳ)

کافي (۴)

درد دلبر جي لٽي، پاڻمال ڪئي دلڙي پئي،
 ڪيچ ڏي ڪاهي وڃان، مر ساه تان سانگو ڪئي،
 ڏک ڏولاڻو، سور ساڻي، باب بيڪس جي بڻي،
 هيءَ تڪي ٿي تيز آهي، عشق جي آتش گهٽي،
 سا آجهامي ڪئن اندر مان، جنهن جو سوريندڙ ڏٺي.

هتي ڇڏي مون هوت ويو، هت هپڪلي، هڪڙي جڻي،
 هتي وڇوڙي وقت گهوريو، ڪنهي فراقن جي ڦڻي.
 ”ڪمال“ ڪي قهري ڪتاريون، هوت ويو هت سان هڻي،
 هتي هتي بنديءَ جي باب ۾، هين پَر رضا واحد وڻي.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۵)

دل قتي ديدار دلبر، ڏس سان ڏنگي وڻي.
 هيئن نـ پانير هيتري، ڪا دل منهنجي ڦرجي وڻي،
 ديد پريان ديد ۾، منهنجي اوچتي اڙجي وڻي.
 ميخ محبت جي مٺيءَ ڪي، جيءَ اندر جڙجي وڻي،
 دام ۾ دل زلف جي، قابو آها ڪڙجي وڻي.
 مينديون ميندين سان ملي ويون، رـز ۾ رنجي وڻي،
 ساچتي دل ڪيئن آناهون، گڻوپ ۾ گنديجي وڻي.
 ”ڪمال“ ڪي صورت سپردن، من اندر مڙهجي وڻي،
 وصل ڌاران ناوسيلو، وره ۾ ونججي وڻي.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۶)

خاص ڳولج ڪي خدائي، عشق ناھي عام ۾.
 جي ذوق جي ماڻين ذري، ڪولي ڏسج دل جي دري،
 موت کان اڳ، وڃ مري، موتوا واريءَ تون ماءُ ۾.
 ”قَالَوَابَلَي“ آئين ڪهي، تون سور سڀ سِر تي سهي،
 راضي رضا ۾ تون رهي، آئين آستسي انجام ۾.

صورت صاف سڃاڻ تون، پنهنجو پروڙج پاڻ تون،
 ”وَمَنْ عَرَفَ“ کي ڄاڻ تون، آيت آئي آه انعام ۾.
 ”ڪمال“ ٿي فاني فدا، جيئري مري جڳ ڪان جندا،
 اِيءَ عشق جي آهي ادا، پءُ تون پنجن جي سام ۾.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۷)

شوق جي توکي سيري جو، پئي مٽي جي ڀر مري،
 سر نه تو سرڪيءَ برابر، ڳالهه محبت جي ڳري.
 لاهي مٿو مٽيخان ۾، پُر پيءُ پيالو ڪوٺري،
 آب احمر ڪان عجائب، ذوق ذاتيءَ جي ذري.
 سُرڪ جي ساقي ڏئي، روشن ٿئي دل جي دري،
 سُر ڪلي سارو سراسر، راز مخفي منوري.
 جي وٽي وحدت ملي، ٿئي حج حاصل اڪبري،
 منجهه مدينو منجهه مڪو، ڪعبي وچين تون ڪيئن وري.
 ”ڪمال“ رک تون قلب اندر، حُب هميشه حيدر،
 ساقيءَ ڪوٺر ڪندو تو، راه حق جي رهبري.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۸)

درسن ڪيو دلبر سندو، آهي طالبن تڪرار ميان،
 پسيو، پيهي اندر ۾، گل چمن گلزار ميان،
 سُر ڪليو سارو سمورو، نور ٿيو نيروار ميان،
 اندر ڪعبو اندر قبو، اندر ۾ اسرار ميان،
 منجهه مدينو منجهه مڪو آه، عاشقن اظهار ميان.

هفت اقلیم آه اندر ۾، سڀني اندر سنسار ميان،
 عرش کُرسی آه اندر ۾، دل اندو دیدار ميان.
 ”کمال“ رک تون قلب اندر، وجودي واپار ميان،
 ”وَنَحْنُ اقْرَبُ“ ويجهڙو، عاشقن اعتبار ميان.
 (سر جوڳ)

کافي (۹)

سڀ نبين سرڻاج سرور، مصطفیٰ مهندار ٿيو.
 صاحبِ لولاڪ جو،
 ۽ مالڪ جو مختيار ٿيو،
 ”رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ“ آ،
 عالمن آڌار ٿيو.
 ”نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ“،
 احمد سندو اعتبار ٿيو،
 ”حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ الرَّؤُفُ الرَّحِيمُ“،
 سچو سڀني سالار ٿيو.
 احد ۽ احمد ٻنهي ۾،
 تيرُ نم ڪو تڪرار ٿيو،
 ”اَنَا اَحْمَدُ بِلَا مِثْمِي“،
 رنگ عجب اسرار ٿيو.
 ”کمال“ ڪلنگي ڪل نبين جي،
 نور ميان نرور ٿيو،
 ”وَالضَّحَىٰ، وَاللَّيْلُ يَسِينُ“،
 جانمن جنسار ٿيو.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۱۰)

ساڳي صورت سر خدا جو دل جون ديدون ڪول تون.
 من اندر محبوب پنهنجي،
 فڪر سان ڪري ڳولھ تون،
 ساه ڪان اوڏو سڄڻ آھ،
 ڳوٺ ۾ ڪٿي ڳول تون.
 ڪير وڃ پرڏيھ پانڌي،
 روح نہ پنهنجو رول تون،
 غمين جو نقطو وڃائي،
 عمن سان ويھي اول تون.
 ”فَشْتَرَّ وَجْهَهُ اللّٰهُ“ فڪر سان،
 تَر مِيزان ۾ تول تون،
 ”وَهُوَ مَعَكُمْ“ سمجھ سالڪ،
 بات نا اها ڀول تون.
 ”ڪمال“ ڪاهج ڪين ڪعب،
 آھين قريبن قول تون،
 ”مَسَّوَي اللّٰهُ“ ڪير ڄاڻج،
 ھي نہ وائي ھول تون.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۱۱)

سودو اٿئي سر جو ادا، پختو پروڙي پير پاھ.
 انا الحق آڪي ادا تون،
 گُر سَندي گفتار ڳاھ،
 مَر مَرِي منصور جان،
 تون مير مٿي سوري ڇڙھاء.

دست خنجر ”لا“ جو ڪر تون،
 نفس ڪي ماوي وڃاءِ.
 ”لايڪفر نارا“ اندر ۾،
 مڇ محبت جو مڇاءِ.
 ”العشق“ نارا ”يَحْرِقُ“،
 پاڻ تون پنهنجو پڇاءِ،
 ڪين هستي حال پنهنجي،
 بدن ۾ باقي بچاءِ.
 ”ڪمال“ ڪاهي وڃ قتل تي،
 پير نا پئتي هٽاءِ،
 ”مُوتُوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا“،
 موت کان منهن نا مٽاءِ.

(سر جوڳ)

ڪافي (۱۲)

وقت آخر آه وڌاڪ جو،	روئي تون رب ڪي رڃههءِ.
”قَالَ ابُلِي“ جو قول ڪيڙهه.	ڪهڙي تنهنجي روح راءِ،
واعدو پنهنجو وڌاڪر،	ڊڄ ڏئيءَ جي خوف ڊاءِ.
وقت ويهي ٿو وڃائين،	واه تـو لاه واه واه.
موت آخر آه مٿي تي،	گـالـهـم هينئڙي سين هندا.
”ڪُلْ“ ”نَفْسِ“ مام ڄاڻي،	نير نيٺن مان واههءِ،
توڪي هلڻو ٿيو هتان،	ڪو درد جو دونهن دڪاهه.
”ڪمال“ رک تون قلب اندر،	خوف هڪ خاوند خداهه،
روز شب ربهون ڪري،	هردم ويهي ڪر هاهه هاهه.

(سر جوڳ)

کافي (۱۳)

هڪ ٻار رهي وڃرات ميان، ڪر نه مٽيءَ کي مات ميان!
 ٻيوس آهيان، وس ڪو ناهن، ٻرھ پڙھائيم بات ميان.
 ساعت ساعت طلب اوهان جي، تن ۾ تاري تات ميان.
 لوري ليک سا ڪانه لهي ٿي، وائي تنهنجي وات ميان.
 ”ڪمال“ آھو رھ وڪوڙو، عشق اندر اثبات ميان.
 (سر جوڳ)

کافي (۱۴)

ڪانهي پرين پرواه ڪا، هيءَ مفت ٿي ماندي مري.
 ٿون کين خوش ٿو رهين، هي ڏکي ڏک ۾ ڏري.
 تون ٿو مٺا ماڻهن مڙا، هيءَ ڳالهه ڪيو تنهنجي گهري.
 ڌار دم توکان گذارڻ، ڪن ساعت ٿي سري.
 لئون لڳائي ڇو لوڏائين، پاڻ کان پورهيت پري.
 جي ٺهاري ن ساز سان، هن دل ڦٽيل جي دل ٺري.
 جي تون ملين مشتاق سان، سر سؤ پيرا صدقي ڪري.
 ”ڪمال“ جي قابو ڪئي، دل اکين جي آڻي آري.
 ڇيلا هنر ڪيم ڪهتر، موٽي نه ڪنهن پر ٿي وري.
 (سر جوڳ)

کافي (۱۵)

هن لوڪ ۾ طعنا تنهنجا، ماڻهو ڏهن ٿا مون گهڻان.
 چشمن ڪيو ڇـوري چري،
 ڏک کان پئي دلڙي ڏري،
 ملنديس ڪ يا وينديس مري،
 هتي هتي ويندي هٿڙا هٿان.

ڪيئن ڪريان ڪاڏي وڃان،

۽ دانهن ڪهڙي در ڏيان،

آءُ جڏي پئي ٿي جيان،

گوند ڪڏها دمڙا ڪٿان.

”ڪمال“ ڪنهن پر ڪيئن ڪريان،

آءُ سير نائي سڄدي ڌريان،

پورهيت ٿي پائي پريان،

۽ مگر پرين توکي وٿان.

(سر جوڳ)

ڪافي (۱۶)

آءُ سواڻي آهيان، دلبر تنهنجي ديدار جو.

جانب جدائيءَ ۾ جيئن، بيموس ٿيو بيڪار جو.

ميل! لهي مائام مٽيءَ تان، عشق جي آزار جو.

محب جڏي مٽيءَ کي ملي، پانڌي اوهان جي پار جو.

درد دک دل تان دفعي ٿئي، مرض من مونجهار جو.

”لانتقنطوا“ جو لاڏلا، ٿيو سخن تو سردار جو.

آسرو آهي گهڻو مون، آيت هن اظهار جو.

”ڪمال“ جو ڪارڻ خدا، هي غرض ٻڌ گفتار جو.

ٿي هڪاند و هوت مون سان، مٿن پسان مختيار جو.

(سر جوڳ)

ڪافي (۱۷)

ناءُ ڪر پنهنجو نفي تون، ڪر ”الذ“ اثبات پوءِ.

ڏوئي دل مان غير ڪڍي، رتي، روح ۾ نا رهڻاءِ.

ڪن سانگو ساهه جو، ڪر برهه جي بات پوءِ.

چڏ ڳلا غيبت ذڪر، ڪوڙو دنيا جو مڪر،
 ڪر صورت هاديءَ جو فڪر، لنڙ لاهوتي لات پوءِ.
 صورت صاف سڃاڻ تون، شڪ نڪو پيو آڻ تون،
 پنهنجو پروڙج پاڻ تون، ڪر طلب جي تات پوءِ.
 ”ڪمال“ هون آه حرام، ٻڌ ٻڪو دل ۾ احرام،
 سر ناهي سجدو ڪر سلام، وحدت جي وائي وات پوءِ.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۱۸)

هڪ ساعت پانڌمان سال ميان، آءُ ٻار اڱڻ ڪر دهر نڪا.
 جهيڙي جانب ڪر نه جدائي، هيٺون ٿيڙم حال ميان.
 دردونديءَ کي ڏي ڪو دلاسو، وار ويڇاريءَ وصال ميان.
 پس اچي تون يار پيارل، عاصيءَ جو احوال ميان.
 دير نه گهرجي دلبر دم جي، ڪٺو قرب ”ڪمال“ ميان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۱۹)

ڏس محبت جو ميدان، ڪاهي وڃ تون ڪيچ وٺن ڏي.
 ووڙهي لَهه تون يار وندر مان، سور ڪٿي سامان.
 ڏونگر ڏورج يار پنهل لاءِ، جوش ڪري جولان.
 روئي سڄڻ جا راهه نهارج، باري برهمه بيمان.
 ”ڪمال“ ڪاهج قرب منجهارون، ٿيڃ ڪسي قربان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲۰)

تنهنجي برهم بچايم باهم،
له سار مگهي مون کي ساڙ نه ٿون.

محبت من ۾ مچ مچايو،
اندر عشق آڙاهه،
ڪين اجهامي آڳ اندر جي،
ڪري حال تباهاه،
عشق اندر ۾ آتش لائي،
سوڙن ساڙيم ساهاه،
ڪلمي سان ”ڪمال“ جا ڪامل،
پورا ٿين پساهاه.

(سر جوڳ)

ڪافي (۲۱)

نقش اهو نيشان، ظاهر باطن سر خدائي.

ساڳي صورت سر خدا جو، غير نم ڪج گمان،
”خلق الانسان علي صورت“، اتم ٿيو انسان،
”آلنسان سر تي و آتاسيره“، فائق جو فرمان،
”ڪمال“ صورت صاف سچاڻج، برهم جو بستان.

(سر جوڳ)

ڪافي (۲۲)

ساحق ڪيئي نقصان، ويهي وڃايئي عمر اجائي.

ننڊ نڀاڳي توکي نهوڙيو، غفلت ۾ غلطان،
حيف حال انهيءَ تي تنهنجي، شامل ٿو شيطان.

ڏسي دؤر دنيا درنگيءَ جو، موکيا ٿيستن مستان.
 ”ڪمال“ توبه سان ٿي تائب، داتا کان وٺ دان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲۳)

فائق جو فرمان ميان،
 ”وَنَحْنُ أَقْرَبُ“ ويجهو آهي،
 ”وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ“
 موليٰ جو تـم مڪان ميان.
 ”فَايْنَمَا تُوَلُّوا وَافْتَمِرْ وَجْهَ الشَّمْسِ“
 قادر چيو تـم قرآن ميان.
 ”وَهُوَ مَعَكُمْ“ اينما ڪنتم،
 هر جاءِ ۾ هڳسان ميان.
 ”ڪمال“ ڪلمو پڙهي قلبي،
 آڏـج تـون ايمان ميان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲۴)

نيڪا هڻن ٿيون تير ميان، چال اکين جي آه عجائب،
 ابرو سيف ستن سرواهيون، چاڪ اندر ۾ چير ميان.
 زلف خم خم سياه سراسر، ڪارا بشير نير ميان.
 وٽهر سرخ مٽي لب لعل، مرجان موهيا مير ميان.
 ”ڪمال“ قيدي چاه زنج جا، عاشق لٽڪ اسير ميان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲۵)

وڃان قدمن تان قربان ميان،
مُرشِد منهنجو مون وٽ آيو.

سر سچڻ تان ڪربان صدقو،
موليٰ ٿيو مهربان ميان.
اڄ عجيب اڱڻ مون آيو،
صورت جو سُلطان ميان.
همدم نال هميشه منهنجي،
راضي ٿيو رحمان ميان.
”ڪمال“ سان پنهنجو قرب ڪيائين،
اچڻ جو احسان ميان.
(سر جوڳ)

ڪافي (۲۶)

من اندر ماتام ميان، راتيان ڏينهان رت روان ٿي.
دل ۾ دونهون دود دکائيو،
نيٺين ننڊ حرام ميان.
من اندر ۾ مچ ڀري ٿو،
محبت مچ مدام ميان.
بيوس بوند برهه جي برسي،
ابر جيان آڱام ميان.
ڪر ڪو يار ”ڪمال“ سان پنهنجو،
اچڻ جو انجام ميان.
(سر جوڳ)

ڪافي (۲۷)

لهج ٻار سنڀار ميان،
 واري واڳ وصل جي مٽيءَ ڏي.
 هنج هميشه هر دم مون وٽ،
 دم نه ٿي هڪ ڌار ميان.
 هڪر مٽي ڏي محب موچارا،
 ڪٽي نيل نهار ميان.
 سڱ ونڊيءَ کي گين هڪابو،
 جانب جيءَ جمار ميان.
 ڪري قياس ”ڪمال“ جو ڪامل،
 سيد لهر مون سار ميان.

(سر جوڳ)

ڪافي (۲۸)

حسن هٿي ٿو نڪا تير،
 سانگو سام ڪرين ٿو ڪنهن جو؟
 حسن ڪيا حيران هزارين، دام وجهي دلگير.
 دانا درد ڪيا ديوانا، ڪوڙي پهر فقير.
 مڃني جهڙا مرد موچارا، ولين ويڙهيا وير.
 ”ڪمال“ عاشق سوين هزارين، ڪيا عشق اسير.

(سر جوڳ)

ڪافي (۲۹)

پرين پهر پري آلا،
 نانءُ الله جي آءُ اڱڻ مون.
 دلبر تو کان ڌار مٽي جي،
 ساعت ڪين مري ميان.

دلڙي منهنجي دلبر تولا،
 ماندي محب مري ميان.
 همد نال هميشه هج مون.
 پل م ٿي پري ميان.
 محب ”کمال“ سان اچي مل تون،
 کامل قرب ڪري ميان.
 (سر جوڳ)

کافي (۳۰)

اسان جو عشق امام ميان، جوڙي بره جماعت آهي.
 اندر ڪعبو، اندر قبلو،
 مسجد من مدام ميان.
 دلبر دور ن، دم آهي هڪڙو.
 آهي پڪو احرام ميان.
 ورد وظيفا ويڙا وسري،
 نظر هڪڙو نام ميان.
 ”کمال“ قلب پنهنجي کي ڪربون،
 منجهان شوق سلام ميان.
 (سر جوڳ)

کافي (۳۱)

صورت جا سردار، آءُ مل يار، مٽيءَ سان پرچ پيارا.
 آءُ الله لڳ انگ اوتاري، مرسل مير موچارا.
 دير نه گهرجي دلبر دم جي، آءُ اڙي—ن آڌارا.
 بيوس بوند بره جي برسي، نيڻ وهن ٿا نارا.
 قرب ”کمال“ سان ڪامل ڪريو، جانب جيءَ جهارا.
 (سر جوڳ)

کافي (۳۲)

واه ويراگن وفا وفا، قول ”قائوابلي“ جو.

پاڻ ۾ پيهي پسن پتر ڪي،
نانگن ٿيڙا نفعا نفعا.

دوئي دل مان دور ڪيائون،
خيال خوديءَ جا خفا خفا.

سام اندر ۾ لهن سپرين،
ڏيئي جيءَ ڪي جفا جفا.

”ڪمال“ ڪاڙهي قلب پنهنجي ڪي،
سينو ڪيائون صفا صفا.

(سر جوڳ)

کافي (۳۳)

سام سڀاڻا، سام سڀاڻا، سڄڻ تنهنجا سور.

جانب منهنجي جيءَ اندر ۾، ڀون پل پل پور.

دل ۾ درد فراق جا دلبر، وهن ڪات ڪلور.

حال احوال وڃايم روئي، چڪي ٿيڙس چور.

”ڪمال“ قيدي قربن ڪيڙو، گهاٽو دلبر گهور.

(سر جوڳ)

کافي (۳۴)

مرڻ موچارو، مرڻ موچارو، دلبر توڪسان ڌار.

ساعت پانين سال برابر، وٽ نه وجهه هڪ وار.

جيئري جانب ڪر نه جدائي، اهو سڪايل سار.

دسدم دلير دل ۾ منهنجي، پريسن تنهنجي پچار.
 ”ڪمال“ ڪارڻ نام ڏئي ڇڏي، پيرو پڇ ۾ پتار.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۳۵)

چو ٿو ڪهڻن ۾ ڪارين زوراور،
 ڏاڍو عجائب خيال اوهان جو.
 بعضي مون سان گڏ آهين،
 بعضي دور گذارين زوراور.
 بعضي بلڪل بيحد پير ۾،
 بعضي وٽ نه ورهارين زوراور.
 بعضي گڏجي ڪرين گفتارون،
 بعضي ڪلي نه ڪيڪارين زوراور.
 ”ڪمال“ ڦيڏي ڦرين ڪيڙو،
 لائي لئون، نه نهارين زوراور.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۳۶)

آهيان آپ امير وي،
 ذات صفا منهنجي سالڪ سمجهي.
 ڪاٿي حاڪم حڪم هلايان، ڪاٿي آپ اسير وي.
 ڪاٿي ملڪ سندن مان مالڪ، ڪاٿي آپ فقير وي.
 ڪاٿي طالب تيلڪ لسڳايان، ڪاٿي پسندت پير وي.
 ڪاٿي نام ”ڪمال“ سڏايان، ڪاٿي نام نصير وي.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۲۷)

آءُ الله لڳ آءُ پرين، تولا۽ واجهائين، ٿي ڪانگ اڏاين.
 جڏهن ايندين اڱڻ اٿاري، لهندين مٽيءَ جون سارون سنڀاري،
 هنڌَ بهاريان، سڀج وڇاڻيان.
 جڏهن ملندين محب مٽي سان، قربن وارا ڪانڌ ڪٽي سان،
 عطر لائين، مشڪ ميلائين.
 جڏهن ٿور اڱڻ مون ٿلندين، محب مٺا اچي مون سان ميلندين،
 سهره ڳايان، سيند چٽايان.
 يار ”ڪمال“ جي اڱڻ ايندين، وٺيو نال نيتر ڪي نيندين،
 ڪنڌ ڪڍايان، گهور گهمايان.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۳۸)

جانب خوب جمال، جلويدار جواني.
 جن پريون مشتاق ملائڪ، شمس قمر زوال،
 حورن ڪي حيراني.
 حسن ڪيا حيران هزارين، اعليٰ شان اقبال،
 مٺ نه ماه، ڪنعاني.
 روشن رخ ماهتاب موچارو، ڪونهي منهن جي مثال،
 سهڻل سر سبجاني.
 مٺ نه آ مخلوق پرين جي، لب بدخشان لعل،
 ابرو سيف ايراني.
 درشن لاءِ ديوان پرين جي، ڪٺو قرب ”ڪمال“،
 قدمن تان قرباني.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۳۹)

جوڙي هي جهان، هر جاءِ حڪم هلائي.
 جوڙي آبِ مٽيءَ جو بوتو، ائين ٿئي انسان،
 آدم نام ڌرائي.
 احد منجهان ٿي احمد آئين، ضعيفن زمان،
 بار ڪنهن جو چاڙهي.
 ڪاڻي ماهِ مصر ڪنعاني، جلويدار جوان،
 پنهنجو مهل چڪائي.
 ڪاڻي امام حسين ٿي آئين، ملهائي ميدان،
 ڪوري ڪنڌ ڪپائي.
 ڪاڻي منصوري پائي منصب، سوريءَ جو سلطان،
 انساالحق آلائي.
 ڪاڻي ورق و ساري تقوا شيخ بڻي صانعان،
 جڻيون گچيءَ ۾ پائي.
 ڪاڻي ناءُ ”ڪمال“ سڏائي، سير سارو سببان،
 صورت بيڪ بناي.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۴۰)

باهه، برهم جي جن کي ڀري، مڇ ڪان ڦٽا مانجهي مڙن،
 شوق ۾ ساجن سدا، فاني ٿيا عاشق فدا،
 جڳ ڪان مري ٿيڙا جدا، نت سوز ۾ سيئي سڙن،
 پتنگ جان پڙ ۾ اچي، مڇ ۾ بيٺا مانجهي مڇي،
 پروان جان پهچي پچي، سڪ جاسق سي ٿا پڙهن.

سینو تن جو صاف ٿيو، محصول تن تان معاف ٿيو،
 عاشقن انصاف ڪيو، لرزن نه ڪي، لاشڪ لڙن.
 ”کمال“ ڪي سنگسار ٿيا، عاشق ڏسو نروار ٿيا،
 هر دم مٿي هسوار ٿيا، سوريءَ آئي سالڪ چڙهن.
 (سر جوڳ)

کافي (۴۱)

جن جي لڳي لا غرض سان لئون،
 ڪيئن مٺا سڀي ماڻ ڪن.
 لئون نفي اثبات سان، ذاتي ذڪر قلبي ڪڙهن،
 ورد دائر دل اندر ۾، هوت جو هر دم پڙهن.
 قتل تي ڪاهي وڃي سي، ري ڪانيءَ قربان ٿين،
 مٽو اقبال ويا، ري جي، سي مرد نا موٽي مرن.
 ري لانگوتِي ڪين پاڇي، سچ ۾ قدم ثابت رکن،
 پيروي پوري ڪيائون، پيغمبري پر آه آنهن.
 ”کمال“ ٿيا في الله فاني، ڪين ٿا ڪسندي ڪڇن،
 سر ڏيئي سرها ٿيا سي، لبحر لهندي نا لڇن.
 (سر جوڳ)

کافي (۴۲)

صورت چو نه سڃاڻين، ساڳي ذات اهوئي.
 هيڏي هوڏي هوت چو ڳولين، تو ۾ آهي آريائي،
 پاڻ پروڙج پيهي.
 قتال واپائي جو قول تو ڪيڙو، هت ورساريئي هائي!
 هت ڪن الاڻي ڪيهي.

عمر اڃاڻي، وقت وڃائين، ڇاڻ اهو ڪين ڇاڻي،
وقت وڃائين ٿو ويهي.

قياس ”ڪمال“ جوئي ڪامل، ڪريو پير مغان ٿي ساڻي،
فراق هڻي دل ڦيهي.

(سر جوڳ)

ڪافي (۴۳)

هوت مون کي هڪوار پسايو پيشاني،
درد ونديءَ کي درس ڪاريو.

دل ۾ دونهان درد دکن ٿا، برهه ڪيو بيمار،
ڦٽي دل فاني، محب ملامون کي محبت ماريو.
رهيم روح ۾ وسز اوهان جي، تن من اندر تار،
مان ٿيس مستاني، عشق اندر ۾ پاڻ ٻاريو.
گوليان قوليان ڳوٺ ڳلين ۾، ڦيران ڦيريدار،
درسن جي ديواني، درو مون کي نينهن نچايو.
”ڪمال“ قيدي قربن ڪپڙو، نينهن لڳس نروار،
ڪامل! ٿيس قرباني، عشق اوهان جي گهٽيءَ ڳاريو.

(سر جوڳ)

ڪافي (۴۴)

دلبر دانهن ڏيان مان ڪنهن کي؟
آهي فراقن ڪئي دل ڦارون.

خير خير جي آڻ ڪينان، گهوت سندي گفتار،
سخن سچارا، آءٌ عجيبن ڏي اخبارون.

وارث ويٺن ڪوه، وساري، صورت جا سردار،
نور نيارا، تن من اندر طلب تنوارون.

وَرَنده واڳون وار واهيءَ ڏي، سيد لهر مون سار،
 پرچ پيارا، موڙ مٽيءَ ڏانهن محب مهارون.
 ”ڪمال“ قيدي قربن ڪيڙو، عشق اندر آزار،
 محب موچارا، سورن مفت ڏنيون ٿم مارون.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۴۵)

ٿي وسيلو واهر واه، ڪري واکا ٿي ويچاري.
 درد لڳو آهي دل ۾ دلبر، ٻيا ڳارائي ڳاهيا ڳاه،
 محب ملڻا تنهنجي محبت ماري.
 دردن دونهون ڏرس ڏکايو، سوزن ساڙيو منهنجو ساه،
 نير نيٺن مان جر ٿيو جاري.
 بيوس بوند برهم جي برسي، محبت ڳاريو مٽي جو ماه،
 باهم برهم آ بدن ۾ ٻاري.
 ”ڪمال“ ڪري ڪانڌ ڪوڪارون، ناء الله جي، شاهن شاه!
 عمر سيڪيس ساجن ساري.
 (سر جوڳ)

ڪافي (۴۶)

بيوس بنسڻ ٻانڊي، آءُ، مفت مران ٿي مانڊي.
 عمر قيدن ۽ ڪوٺن ۾، مون نه ارادي هيت آنڊي.
 وطن ڪنهن دم ڪين وساويان، هُجان هُت نيت هيڪانڊي.
 موٽي ملڪ ملير مرنديس، ڪانڌ ٿيندم شل ڪانڌي.
 قيد ”ڪمال“ تان ڪانڌ قادر، واحد ڪري هيءَ وانڊي.
 (سر جوڳ)

کافی (۴۷)

لوئی کیمن لچایان، کارن بن دینہان۔
 عمر آج مَ زربون زیور، کین کڑیون ہس پایان۔
 پت پتھر کین پھرنندیس، زیور زحمت پایان۔
 محل ماڑیون مون نہ وٹن ٹیون، ویڑھن لہم واجہایان۔
 ”کمال“ کدوم کوٹہ آمیان، لوئی لقب کیمن لایان۔
 (سر جوگ)

کافی (۴۸)

من اندر منارا، بیا ول کیون،
 آء کریندا اونارا۔
 آپے طالب، آپے مطلب، آپے شاہم سونہارا۔
 آپے ذاتی، آپ صفاتی، آپے نسر نظارا۔
 آپے عاشق آپے معشوق، آپے تخت ہزارا۔
 آپ بادشاہ آپ گداگر، ”کمال“ سمجھ اشارا۔
 (سر جوگ)

کافی (۴۹)

عشق انگس مٹدے آیا، سیالی، اسان چشمن چایا۔
 بار برہم دا برسر چایا،
 نینہن نوان مٹن لایا۔
 رانجھن آبا ویڑھے اساڈے،
 بیرنگی رنگ لایا۔

لاکئون روز ازل رانجهن دے،
 پیچ پرت دا پایا۔
 ”کمال“ نال رانجهن هک تئیان،
 واه مزا مئن پایا۔
 (سر جوگ)

کافی (۵۰)

یار اساذے ویڑھے، رانجهن مئڈے نال ہمیشہ،
 کٹک نہ کیتہ سیرتے چایہ، جھنگ سیالی دے جھڑے،
 رانجهن مئڈے سیر دا سائین، خام مرے مر کپڑے،
 روز ازل میثاقون مئڈا، نال ماہی دے میڑے،
 رانجهن مئڈا فرق نہ کوئی، کپھا سئڈے کپھا سیڑے،
 ”کمال“ نال رانجهن هک تئیان، ”وَنَحْنُ أَقْرَبُ“ نیڑے،
 (سر جوگ)

کافی (۵۱)

شرم حیاہ کنون کتئیان، لگا مثنون عشق اوڑا،
 جھنگ سیالیہندا ننگ لنگھے،
 هٹ پڈر وچ مئن پئیان،
 کپڑے پیڑے دی مت نہ ڈیو،
 نیٹین وھن نت نئیان،
 بس کران کپوہین، وس نہ مئڈا،
 تاب حُسن دے تئیان،
 ”کمال“ مئن ہان میلک ماہی دی،
 نال رانجهن هک تئیان،
 (سر جوگ)

کافی (۵۲)

مون کي سولا محب ملايو،
سڪندي مون سال لنگهي ويا.

روضو پاڪ رسول جو، ڏاٽر مسون کي ڏيکاريو.
ملڪ مديني مون پرين، پرور مون کي پهچايو.
اندر ۾ آڙه، عشق جو، دونهون دود دکايو.
کلمي ساڻ "کمال" جا، پويان پساهم پهچايو.
(سر جوڳ)

کافی (۵۳)

سڻو سهليان مئن مٿيان،
رانجهن دے عشق هلاڻ کيتي.

جهنگ سيالپندے طعنے مھٽے،
جڳ سارے ديان جُٺيان.
ماهي مئنون قتل کيتا،
کات نيٺان دے کُٺيان.
هوش عقل ڏونهين ڏور ڳيا،
هڻ پاڻ ماھي دے ٻٽيان.
"کمال" نال رانجهن هڪ ٺٽيان،
برھ بوندان آٺيان.
(سر جوڳ)

ڪافي (۱)

مدد مون سان مٿا مدني، اچي هن حال ٿي هاڻي.
 سواءِ تنهنجي وسيلو ڪو، نذر ڪي ناهم حيلو ٻيو.
 پيري منجهه سير پيلو ٻيو، سڄا سرور ٿڃان ساڻي.
 سٺي سڌڙا سگهو سرور، پلڪ ۾ ٻڏج تون ٻرور.
 پيارج پاڪ پيغمبر! ٽڪيءَ ڪي ٿر اندر پاڻي.
 وڃر ڪريارسول الله، خدا ڪارڻ خليل الله.
 واهر ڪر مون ولي الله، هيئن حُب ٿو سڄا ڄاڻي.
 سٺي ”ڪمال“ جي زاري، مون سان ڪرمحب موچاري.
 ڏيو ڪا دوست دلداري، آذر مون اوٽ آرهائي.

(سر ڪلياڻ)

ڪافي (۲)

سورن جي ڪاڻ ساجن سان،
 اڪيون چو ٿيون وڃيو اٿڪن!

ڌاريا جي باز تو بحري، چٽي چمڪار تن چهري.
 ڪشن ٿا ڪانَ مي قهري، سيني منجهه سيف جئن سٿڪن.
 ڇاچي جوچي ليو پايو، ڦرائي دل نه ڦاسايو.
 پنهل سان پوچ تن پايو، ڏسي ڏونگر متان هٿڪن.
 اتي ”ڪمال“ ڪٿي زاري، جتي خنجر وهن ڪاري.
 ڏيئي سرڙو کڻو ساري، چڪائي ساهه ڪي چٽڪن.

(سر ڪلياڻ)

ڪافي (۳)

ڏسي دنيا سندا دلڀا، ڇڏيو سون لوڪ جو لارو.
 ڪنڀن ڪي عشق آزاريو،
 ڪنڀن ڪي فسق ڦاسايو،
 ڪنڀن ڪي برهم برساڻيو،
 هڻن ٿا نينهن جو نعارو.
 ڪنڀن ڪي راهه رحمانِي،
 ڪنڀن ڪي ڪار شيطانِي،
 ڪنڀن ڪي سير سبحانِي،
 وڃائي پنهنجو ويا وارو.
 ڪيئي حيران منجهه حيرت،
 ڪيئي غلطان منجهه غفلت،
 ڪيئي مستان منجهه محبت،
 سمجهيو سير تن سارو.
 ”ڪمال“ ڪنهن سان نه ڪج ظاهر،
 نه ڪيڊجان ٻاڦ ڪا ٻاهر،
 چون ٿا شعر ڪيئي شاعر،
 ڪئن ويءَ ڪونه پيو چارو.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۴)

چڙهيائون عشق جي چاڙهي،
 بڪو اي ڇاڻ ڄاتو سون.
 ساڳي صورت اها آهي، انهيءَ ۾ ٿير پيو ناهي،
 انهيءَ ۾ سهر سڀ آهي، لالڻ سان نينهن لائون.

ڏٺي سون برهم جي بازار، ٿيوسون ذوق سڀ ظاهر،
 ڏسي هر جاء تي حاضر، پنهل مان پيچ پاتوسون.
 لنگهي سڀ ڏينهن ڏک جاويا، مليو محبوب سڀ سک ٿيا،
 اڱڻ ٿي پير پرين پيا، ته ناتو نينهن نپايوسون.
 ”ڪمال“ محبوب سان مليو، لڻا غمڙا خوشيءَ ڪليو،
 رانجهن سان رمز ۾ رليو، صفا ساجن سڃاتوسون.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۵)

ويهي محبت سندي مڪتب، برهم جا باب پڙهنداسون.
 اکر هڪ ’الف‘ جو ڪافي، صفا سيني اندر صافي،
 ملان ڏي ’بي‘ ڪنان معافي، انهيءَ چاڙهيءَ نه چڙهنداسون.
 ڀڄي پنڌ پيڇرو پير جو، مٺي محبوب منور جو،
 صفا ديدار دلبر جو، ڏوري منجهه ڏيل ڏسنداسون.
 آڏي جا عشق جي آهي، وهنداسون تنهن مٺي ڪاهي،
 لاڳاپا لوڪ جا لاهي، وڪي سير ڪات ڪُسننداسون.
 نفي اثبات سان اوري، سمر ڏي ساهه ۾ سوري،
 دنيا عقبجي پئي گهوري، پرين منجهه پاڻ پسنداسون.
 ”ڪمال“ مرعوب برهم بازي، ڌوئي سڀ غير ٿيا غازي،
 رهي هر دم رضا راضي، وڃي محبوب ملنداسون.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۶)

وڃي محبت جي مٽخاني پيمالا ڀرت پيئنداسون.
 اسين هن قلب کي ڪاڙهي، سڄڻ جي سوز ۾ ساڙي،
 نشو ڪو نينهن جو چاڙهي، پائي جيءَ جوڳ جلداسون.

وينداسون ڪيچ ڏي ڪاهي، لاڳاپا لوڪ جا لاهي،
 هيٺون جو حال هي آهي، هلي سڀ هوت چونداسون.
 جهڪي ڏونگر سندا ڏکڙا، سڀئي سرتيون ٿير سڪڙا،
 پس ڪارڻ پرينءَ پڪڙا، مٿي سر سر سهنداسون.
 ”ڪمال“ چئي دوست دلبر تي، اڙين جي آس اندر تي،
 سڄي سردار سرور تي، قلبي ڪلمو ڪهنداسون.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۷)

منهنجا جاني اچي مل تون، مري هيءَ مفت ٿي ماندي.
 برهم جي باهم ڪئي جهل جهل، وهي آهي روح ۾ رمل،
 پرين توهان سدا پلپل، هجان شل هوت هيڪاندي.
 الله لڳ آءُ تون اورِي، سگهي منزل سڄي سوري،
 پڇان نه، آءُ ڪنهن ٿوري، سڄي جي پانهن سيراندي.
 ملا مل دوست دلجاني، ڪريان سر جان قرباني،
 پانهن ٻڌڙي آهيان پانهي، برهم تنهنجي ڪيس باندي.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۸)

عجب اکين سندي عادت، وجهن ٿيون گهور سان گهاٽي.
 هٿن ٿيون تير تفنگن جان، رکن ڪنهن جو ٿيون سانگو،
 وڃائي ننگ ڪن نانگو، نهوڙين نينهن لنون لائي.
 لڏن پيا زلف نانگن جا، هٿن ٿا ڏنگ ڏوران ٿي،
 مڙن سڀي ڪين موران ٿي، ڪين ٿا سيف سٽڪاڻي.

چوان مان چا لبن لالي، مٿل مرجان جي آهي،
 مٿي ۽ پاڻ مٿ ناهن، اڳيان گل انار تن چاهي.
 ”کمال“ قيدي قرب ڪيٽڙو، زلف جي پيچ ۾ پيٽڙو،
 قابو ڪاڪل ڪيو جيٽڙو، زلف جو دام گل پاڻي.
 (سر ڪلياڻ)

کافي (۹)

جڏهن دلبر مون در ايندو، ڪنڊيس سر جان قرباني،
 وڇوڙي جي گهڙي ساعت، سهڻ جي ٺاه مون طاقت،
 مڃي مسڪين جي طاعت، جڏي ڪي جلد مل جاني،
 ڪريان فرياد ۽ آهون، اللہ لڳ آءُ اوراهون،
 ٻڌي ڪر داد، مون دانهون، پساو پاڪ پيشاني،
 آهيان مان عشق آزاري، لاتي آهي، برهم بيماري،
 وٺي سيڪندي عمر ساري، هميشه هوت حيراني،
 ”کمال“ عيبن پري آهيان، اُميد ۽ آس نالا هيان،
 سڀو ڪهڙو سچو ساهيان، ٻانهن ٻڌڙي آهيان ٻانهي،
 (سر ڪلياڻ)

کافي (۱۰)

حجت ڇڏ هاڻ هوتن سان، روئي شب روز ڪر زاري،
 ڪچي ۾ پاند تون پائج، روئي رانول ڪي ويجهائج،
 نين مان نير نيئي هارج، ملي تو هوت هڪواري،
 ڏاڍي سرڪاو صاحب جي، حجت ڪنهن جي نه هت هلندي،
 ذڪر سان جان جا جلتندي، پسي سا تڙ نرواري.

ڪري جا عشق مان آزي، مٿي تنهن رب ٿي راضي،
 ڏوئي سڀ غير ٿي غازي، تڏهن سڌ پوندي تو ساري.
 ”ڪمال“ ڪن ڪو سمر ساري، قبر ٻيل ٿي پوکاري،
 هتان هلندين هنجون هاري، مٿان تو موت آه ماري.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۱۱)

چڏي دنيا سنڌي دولت، بياسون پرينءَ جي پاڙي.
 ڪئي دل درد ديواني، ٿياسون فڪر ۾ فاني،
 ڏٺوسون دل اندر جاني، چڏيم سر سوز ۾ ساڙي.
 ڦران ٿي محب مستاني، پسڻ لاءِ پاڪ پيشاني،
 ڪري سر جان قرباني، هائس آءُ بي خطر هاڙهي.
 نشو ٿيو نينهن جو لاشڪ، پهاڻو پرت پيتوسون،
 خوديءَ کي غرق ڪيتوسون، پرين مون پاڻ ٿو پاڙهي.
 ”ڪمال“ هر رنگ ۾ راضي، ڏوئي سڀ غير ٿي غازي،
 ڪري لٽي برهه جي بازي، چڏيوسون قلب کي ڪاڙهي.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۱۲)

پسي هن برهه جو بوستان، من مستان ٿي جو ويو.
 هري ٿي عشق جي آتش، تڪي آه، تيز تنهن تابش،
 سڙي هن باهه بيرنگ ۾، هنيو حيران ٿي جو ويو.
 سدا اک عشق کان آلي، لائين نينهن جي لالي،
 نشي ۾ مست موالي، عقل غلطان ٿي جو ويو.

ٿيو ديدار مون دم دم، ڏسڻ سان هوش ويو هڪدم،
 ويڊاسون غير غم و هم، نينهن نيشان ٿي جو ويو.
 اڃا دل ۾ ديدون لائيم، ڀرت جو پيچ هيئن پائيم،
 پڙهي ڪلمي سان ڪس لائيم، ”ڪمال“ قربان ٿي جو ويو.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۱۳)

وسائي مينهن محبت جو،
 ڪڍن ڪس قلب تان ڪوري.
 قالوابلي قول ڪي پاري،
 سچي سبحان ڪي ماري،
 هڻي نعرو موذي ماري،
 اسم ذاتي اندر اوري.
 وسارن ڪهن ڪي وردن،
 ڪڍيا مراقبا مردن،
 سدا ڪوري اندر ڪامن،
 ڏسن پر ڏيڻ ڏوري.
 اندر ۾ عشق اثباتي،
 ڪري هت ”لا“ سندي ڪاتي،
 پاتائون جيءَ ۾ جهاتي،
 سمرڻي ساهه سوري.
 ”ڪمال“ ڪل ڪل تنهن پيئي،
 وهائين رات جي ويهي،
 مليا محبوب سي ڏيهي،
 ستن سر يار تان گهوري.
 (سر ڪلياڻ)

ڪافي (۱۴)

سواءِ سؤڌي صفا سر جي، ورهه واپار مشڪل آه.
 پڇاڻج خوب دل صورت، اندر معشوق جي مورت،
 ٻرين جي ڀرت جي پورت، پوڻ ڀاتار مشڪل آه.
 وحدت واديءَ اندر هر دم، غرق ڪر غير غم وهر،
 گهڙي منجهه عشق جي قلم، ترڻ تڪ تار مشڪل آه.
 ڇڏي هيءَ لوڪ جي لاري، رکڻ هڪ يار سان ڀاري،
 ڪڍي چوگان مان ساري، هلڻ هن پار مشڪل آه.
 ”ڪمال“ منجهه فڪر ڦٽائي، ڪرڻ سر جان قرباني،
 گهورڻ جند جان تان جاني، ٿيڻ يڪبار مشڪل آه.
 (سر ڪلپان)

ڪافي (۱۵)

ڪري سينگار صورت جو،
 موليٰ لامڪان ٿي آئين.

ٻڌائي بيڪ صورت جو، ڇپائي راز مورت جو،
 وڌائي قرب قدرت جو، آدم عنوان ٿي آئين.
 ڪاڻي سرشد آهين ڪامل، ڪاڻي عابد آهين عامل،
 ڪاڻي آهين شرع ۾ شامل، ڪاڻي مستان ٿي آئين.
 ڪاڻي زاهد آهين ڏاڪر، ڪاڻي تون نينهن جو نادر،
 ڪاڻي نوڪر آهين چاڪر، ڪاڻي سلطان ٿي آئين.
 ”ڪمال“ هر رنگ ۾ رنگي، بني آئين تون پيرنگي،
 ڪاڻي سهڻو ڪاڻي رنگي، صورت انسان ٿي آئين.
 (سر ڪلپان)

کافي (۱۶)

سي عشق آڙهه ۾، اڙايا تو و و اڙايا تو.
 مصطفيٰ جي من جا موتي، نيزي نينهڻ ڇڙهايا تو.
 هٿان دشمن دوست ڪٽهائي، ڇيڙي باز لڙايا تو.
 صندان جهڙن سالڪن کي، جڻيان عشق جڙايا تو.
 سوريءَ تي منصور مثالين، پختا گيت پڙهايا تو.
 شاه بلال جهڙا عارف، گهاٽي منجهه گهڙايا تو.
 صاحبزاده تخت هزارا، ترڪي تخت تڙايا تو.
 ڪڇ ڌڻي ڪوهيارل جهڙا، ڪنڀن پاس ڪڙايا تو.
 مجنبي جهڙا مرد موچارا، رڃن منجهه رڙايا تو.
 ”ڪمال“ جهڙا لکين قيدي، ڪاڪل منجهه ڪڙايا تو.
 درد واون کي درس ڏيئي، سوزن منجهه سڙايا تو.
 (سر ڪليمان)

کافي (۱۷)

نهوڙي ناز سان نازڪ، ڪسي دل ويو ڪٿي دلبر.
 جدائيءَ جي منهنجو جهوريو، وڇوڙو ڪهه ويو گهوريو.

 بچائي باز مون بحري، چڪائي چوٽ مون چهري.
 اندر ۾ ڪان مون قهري، هٿن سان ويو هڻي دلبر.
 هنجون آءُ روز ٿي هاريان، عجيب لاءِ اوساريان.
 سڪان جنهن لاءِ سدا ساريان، ميليندو مون ڌڻي دلبر.
 ”ڪمال“ قادر ڪندو قسمت، سڄڻ سان شل ڪريان محبت.
 ڌڻي جو مون ويو محبت، گيهري گهاٽي گهڻي دلبر.
 (سر ڪليمان)

ڪافي (۱)

چوان چارئي سخن سچار، يار رسول الله جاء.
 ابابڪر سچو صادق، رفيق هو منجهم غار.
 حضرت عمر عادل عاشق، سونهن ڀريو سردار.
 عثمان قرآن جوڙي جمع ڪيو، آگي جو اظهار.
 حضرت علي شير بهادر، دل دل جو هـ سوار.
 پنجتن پاڪ پيارا پرور، موليٰ جا مـ اختيار.
 ”ڪمال“ پڙه ملوانون ساري، ڪلمي ساڻ قرار.
 (سر برو)

ڪافي (۲)

عشق احمد جو جنين ڪي، شوق بر سڀني شتاب.
 پاڻ ۾ پيهي پسهندون، هانءُ تان لاهي حجاب.
 حسن جي هوتن اڳيان، دعوا ڪندو ڇا آفتاب.
 سڀرين صورت ستهائي، مٺ نه ايندو ماهتاب.
 برق بجلي نابرابر، تيز عينن آه تاب.
 رونقي رخسار روشن، نور پيشاني نقاب.
 مٺ نه ٿي مشڪ ختن، آه زلف عنبر کان عجاب.
 خوني خنجر سيف ابرو، بيني آهي بيحساب.
 ”ڪمال“ ڪي وڏو گهور گهائي، قرب ڪيڙو آه ڪباب.
 وصل جو پيالو پيتائين، قدح ڪوثر جو شراب.
 (سر برو)

کافي (۲۰)

جنهن کي طلب جي ني تار،
کاهي ڪسڻ تي ايندي ايندي.

چوري چرخو چاهه منجهارون،
ڪندي ڪٽڻ جي ني ڪار.
ويهي يڪ جاءِ اسم اووي،
روئڻنـدي زاروزار.

راتيان ڏينهان روح اندر،
جنهن کي سڄڻ جي ني سار.
”ڪمال“ کاهي ني وي اٿ اندر،
ڪندي سان پير جي پچار.

(سر ڪليان)

کافي (۲۱)

مولي ڪر مهر ماڻهن سان،	ڀتين پامي جنين پاڻان.
بالا ڪر بخت پاڳين جو،	سدا ساوڻ هجي سالم.
تئي آباد سڀ عالم،	وسن کي مينهن مانڊاڻان.
وسن شل ملڪ جون واديون،	ٿين منجهه ملڪ آباديون،
خلق ۾ خوب ٿين شاديون،	چوڏس ٿين چيٽ چانڊاڻان.
هلي سنڌ مان اچن سانگي،	پسي گل گاهه گلزاريون،
وسن ويران سڀ واريون،	اچي ڪن ٿر مٿي ٿاڏان.
ڪري ”ڪمال“ ٿو زاري،	مولي ڪر مهر موچاري،
امن ايمان چوڌاري،	هجن حاڪم عدل هاڏان.

(سر ڪليان)

ڪافي (۱)

چوان چارئي سخن سچار، يار رسول الله جا.
 ابا بڪر سچو صادق، رفيق هو منجهم غار.
 حضرت عمر عادل عاشق، سونهن ڀريو سردار.
 عثمان قرآن جوڙي جمع ڪيو، آگي جو اظهار.
 حضرت علي شير بهادر، دلدل جو هسوار.
 پنجتن پاڪ پيارا پرور، مولي جا مختيار.
 ”ڪمال“ پڙه ملوانون ساري، ڪلمي سان قرار.
 (سر برو)

ڪافي (۲)

عشق احمد جو جنين ڪي، شوق بر سيني شتاب.
 پاڻ ۾ پيهي پسپائون، هانءُ تان لاهي حجاب.
 حسن جي هونن اڳيان، دعوا ڪندو ڇا آفتاب.
 سپرين صورت ستهائي، مٺ نه ايندو ماهتاب.
 برق بجلي نابرابر، تيز عينن آه تاب.
 رونقي رخسار روشن، ٿور پيمشاني نقاب.
 مٺ نه ٿي مشڪ ختن، آه زلف عنبر کان عجاب.
 خوني خنجر سيف ابرو، بيني آهي بيحساب.
 ”ڪمال“ ڪي وڏو گهور گهائي، قرب ڪيڙو آه ڪباب.
 وصل جو پيالو پيتائين، قدح ڪوثر جو شراب.
 (سر برو)

کافي (۳)

اسان سبق پڙهيا اثباتي دا، دل اندر ديدار ڏنوسون.
 کله لطفي ائست اندر دا، پردا گپيا کڻل چاتي دا،
 ڏو اندر نروار ڏنوسون.

ورد وظيفا چوڙ سپوڻي، ذکر ڪيتاسون ذاتي دا،
 من اندر منار ڏنوسون.

منجهه مشاهدے محو ٿياسون، در کٽليا سڀ جهاتي دا،
 چمن اندر گلزار ڏنوسون.

”کمال“ ڪيا ستر سپو هئي، قلب کٽل ٿيا کاتي دا،
 عشق اندر اسرار ڏنوسون.

(سر پروو)

کافي (۴)

پنهنجا ڪرم لکيا ٿي پاري، ڪونهي ڏوه ڪوهياري.
 ڦاٽو آبلي قول ڪيائين، وهندي ڪين وساري.

ننڊ نياڳيءَ ڪي آهي نهوڙيو،
 غافل ڪوه گذاري.

لائي نينهن ندوري ننڊ سان،
 غفلت منجهه ڏينهن گهاري.

سنجهي سات لڏي ويو ساجن،
 آڏيءَ ٿي اوساري.

ڪڍي پار پنهل لاءِ پورهيت،
 ٻانڀڻ ٿي پاڪاري.

منهنجو ٻاروچل يار وندر مان،
 واڳ وصال جي واري.

حیلا وسیلا هٿان وڃائي،
”لا تَقْنَطُوا نِسْهَارِي“

ڪندو قرب ”ڪمال“ سان ڪامل،
سخن پنهنجو ساري.
(سر برو)

ڪافي (۵)

ڏير ڪري ويا ڏاڍو، ڏوٻ سان هيءَ ڏاڙو.
باه برهم جي پڙڪي، هانءُ ڦڦڙن ۾ ڦڙڪي،
قلب اندر ۾ ڪڙڪي، سام اندر ۾ ساڙو.
آءُ اوراهه—ون آري، زور ڪريان ٿي زاري،
جر اکين مان جاري، راتيان ڏينهان راڙو.
چپر چوريءَ جو ڇا آهي، ٻلئي پئي ٿو آهي،
ڪيچ ڏئي اچ ڪاهي، لکن مٿان ڪر لاڙو.
”ڪمال“ آريائي ايندو، نال نندر هيءَ نيندو،
نصيب نمائيءَ ٿيندو، پنهل پرينءَ جو پاڙو.
(سر برو)

ڪافي (۶)

ڪيچان ڪرهل ڪاهي، ٻاروچل،
وارث مٽيءَ جو ورنڊو وندر ۾.
آءُ نمائي آهيان عيبن هاڻي،
پنهل ايندو پاڻ سڃاڻي،
نام ملڻ جو ٺاهي، ٻاروچل،
ساڻي ٽڪيءَ سان ٿيندو ٿر ۾.

قدم ڪيچ ڏٺي پيري ايندو،
 نيدر نال نمائي نيندو،
 آجهو آريائي آهي ٻاروچل،
 ڏي ڏکيءَ کي ڏيندو ڏونگر ۾.
 دوست دلاسو ڏکيءَ کي ڏيندو،
 پاند پورهيت ڏئي ڏول ڏکيندو،
 اچ نه مٽيءَ جي لاهي، ٻاروچل،
 چائون چوريءَ تي ڪندو چهر ۾.
 ”ڪمال“ ڪڏهن ڪين ڇڏيندو،
 هوت هيٺيءَ سان حامي ٿيندو،
 ناتو نيدر سان نپائي، ٻاروچل،
 لسڪ آميدون آهن مون ور ۾.

(سر برو)

ڪافي (۷)

ديد دنالي ڌاريئم، محب وڌءِ مٽيءَ کي ماري.
 جان جگر ۾ ڪير قهري، ڏيل ڏڪويل ڌاري.
 باه ٻرھ جي پڙڪي بدن ۾، آتش عشق اٿاري.
 رت روان ٿي راتيان ڏينھان، نير نيٺن مان هاري.
 قول ”ڪمال“ سان ڪال ڪيڙو، پورهيت سان وڃ پاري.
 (سر برو)

ڪافي (۸)

درسن لاءِ ديسان، من ۾ رکن ماتار پرين جو.
 ڪڏهن ملندا جيءَ جا جاني، پرين پسائيندا پاڪ پيشاني.
 عشق ڪيو آستان، قاصد ڪٿه ڪو ڪلام پرين جو.

قاصد ڪاهج ڪول قرين، هالهن هل تون ڏانهن حبين،
 محبت ڪيو مستان، ساڻي چؤ ڪو سلام ڀرين جو.
 ويٺا وارث ڪوه و ساري، رويو اوهان جي راه نهاري،
 پسڻ لاءِ پريشان، پانڌي چؤ ڪو پيغام ڀرين جو.
 عاشق آهون عرض ڪري ٿو، در در دانهون درد ڏئي ٿو،
 ”ڪمال“ ٿيو قربان، گولو گولن ۾ غلام ڀرين جو.
 (سر برو)

ڪافي (۹)

دلبر ڪنهن دستور، مائن ساڻ ڪئي دل ماندي.
 من ۾ محبت مچ مچايو،
 دل ۾ دونهون درد دکايو،
 جنهن جلايو طور،
 عشق اهائي آتش آندي.
 ناز ڀرين جي نينهن نهوڙيو،
 وره ڀرين جي واه وڪوڙيو،
 برهم ڪيو ڀرپور،
 وار وره کان ناهيان واندي.
 دم دم دلبر توکي ساريان،
 گڏهن ڪنهن پل ڪين وساريان،
 محبت ۾ مخمور،
 بيوس برهم بندي ڪيو باندي.
 عرض ”ڪمال“ جو سڻ تون سڻهڻا،
 معاف ڪريو سڀ مٽيءَ تان مڻهڻا،
 حاصل ڏيئوم حضور،
 همدم هوتن ساڻ هيڪاندي.
 (سر برو)

ڪافي (۱۰)

مل جاني يار جاني، تنهنجي درد کيس ديواني،
 ڪهڃ ڪانگل هيءَ ڪتابت، ظاهر ساڻ زباني،
 آئي ڏي اخبار عجيب، ناءِ ڏئيءَ فيشاني،
 ڪر ملڻ جي محب موچارا، الله لڳ احساني،
 دير نه ڪر تون دلير دم جي، اٿو قسم قرآني،
 برهه ۾ ڀرپور اوهان جي، محب قرآن مستاني،
 آءُ عجيب اڱڻ البملا، محب ڪريو مهرباني،
 ”ڪمال“ آهيان آءُ اوهان جي، ٻانهن ٻڌڙي ٻانهي،
 ڪڏهن ملندي محب موچارا، سر ڪريان قرباني،
 (سر پروو)

ڪافي (۱۱)

پئي پيش ڀرين تو ڀناري، ويهه مَ يار وساري،
 روئيندي روئيندي رات ورهامي، سڀ تـو کي ساري،
 آءُ الله لڳ اڱڻ اوتاري، ميل، وچوڙي ماري،
 ورتيم دامن روز اصل کان، لڳس تنهنجي لاري،
 نـيـو نال نمائي، نرمَل، سڀ سام سنهاري،
 هوت حمايت آءُ هيئن جي، تار منجهان ڇڏ تون تاوي،
 ڏيئي ٻانهون يار ٻڌيءَ کي، ڪاهي اڻ ڪناري،
 ساري سرور شاهه اوهان کي، ”ڪمال“ پيو ڪوڪاري،
 پيو وسيلو مون نه سڄهي ٿو، آهيان تو آڌاري،
 (سر پروو)

ڪافي (۱۲)

يار، تنهنجي ڪيس ديواني،
محب قرآن مستاني.

سرؤ صنوبر شامل ناهن،
قد مٿان قرباني،
شمس قمر کان آه، وڌ سُهڻي،
پاڪ پيرين پيمشاني.

محب اوهان جي مٿ ڪئن ڪريان،
ماه مصر ڪنماني،
جن پريون مشتاق ملائڪ،
حورن کي حيراني.

آهوءَ کان وڌ عين عجيب،
ابرو سيف ايراني،
لعن کان وڌ لب ته سچو جا،
موني چا مرجاني.

خاوند خلقيو خاص پرين ڪي،
نور چوان لاثاني،
”نور اعليٰ نور“ نهايت،
”ڪمال“ قول قرآني.

(سر پروو)

ڪافي (۱۳)

يار اوهان جي دلبر، درد ڪيس ديواني.

جسيءَ جَسو وئين جهوري، چاڪ چريءَ جا چوري،
ڏونگر تولع ڏوري، محب قرآن مستاني.

هوت ملو هڪواري، عمر سڪيس آءِ ساري،
 دلبر ڏيو دلداري، دوست مٺا دل جاني،
 آءِ الله لبڳ اوري، آءِ نه پڄان تو ٿوري،
 گهور ڪريان سر گهوري، قدمن تان قرباني،
 ڪڏهن ”ڪمال“ سان ملندي، خان خوشيءَ مان ڪلندي،
 ٿور اڳل مون ٿلندي، پاڪ پسان پيشاني،
 (سر برو)

ڪافي (۱۴)

ويت رُسن جي دلبر، آهين سڪيو تون ڪنهن کون،
 گهور هئي دل گهائي، پيچ پرت جو پاڻي،
 لئون ٻاروچل لائي، منهنجو مٽي وئين چاڪون،
 هوت هيئيءَ کي هڪر، پاڻ پساو پرور،
 درد لڳو آه دلبر، جانب وئين تون جاکون،
 ظلم ڪري وئين زوري، چپر چڙي هيءَ چوري،
 جيءَ اندر ۾ جهوري، پيارل تنهن ڏينهن لاکون،
 ڪانڌ ”ڪمال“ سان ڪڏهن، هوت هيئن نه گهرجي هڏهن،
 جانب ايندين جڏهن، اڳل وسن اوطاقون،
 (سر برو)

ڪافي (۱۵)

ظلم ڪريو نا زوري، محبت مٽيءَ کي ماريو،
 دوست ڏيو دلداري، هوت مون کي هڪواري،
 مفت مري ويچاري، سيد اوهان کي ساريو،

درد کيس کيس ديواني، دوست مـلـا دل جاني،
 فراق کئي دل فاني، مـاـم گـارائي گـاريـو.
 عشق آثاري آتش، تـيـز تـکـي آه تابش،
 محب کريو مون مـاـش، صاف سينو سينگار يو.
 ”کمال“ اوهان ڏي کاهي، لاڳاپا سڀ لاهي،
 گولو اوهان جو آهي، در پنهجي تي ڌاريو.
 (سر برو)

کافي (۱۶)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُ هُوَ

اللَّهُ هُوَ، پندي ۾ پچار.

فجر سان في الحال بيمشڪ، پنجن کي پرتون پڪار،
 وچين سان ويهي وظيفو، ورد هيءَ دل ۾ ويهار.
 قلب کان قلبي لطيفي، جيءَ ٻڌي تندڙي تنوار،
 روحيءَ واري راه سان، تون صاف سمڻي کي سنوار.
 سرتيءَ مان ثابت ننگهي تون، خفيءَ کي خوش ٿي نهار،
 سبق سالڪ هي پڙهي پوءِ، اسم اخفي ۾ آثار.
 نافه کان ”لا“ کٽي تون، سرتي مان روحي سنڀار،
 ”إِلَّا اللَّهُ“ اثبات سان، روحي سرتي قلبي سڌار.
 ”کمال“ قلبي کان کٽي تون، اسم سان اخفي آچار،
 اخفي کان آئي قلب، ”هُوَ“ سان هر دم ٿي هُسيار.

(سر برو)

ڪافي (۱۷)

جن ڏٺو ديدار دلبر، جوت جانب جو جمال.
 زين ٿيو ماتام من ۾، ۽ وين حال و حوال.
 قد صنوبر کان قرارو، سروَ جي ڇا هي مجال.
 گل گلابي گل گئونتا، گل، بدن سان ڇا بهال.
 حسن هون جو حقيقي، نـُـور ذاتي ٿيو نهال.
 انا احمد بلا ميمي، مٺ نه مسجن جو مثال.
 زنج جي زندان اندر، موت جي آهي مقال.
 سر ڏيندا صادق آتيمي، ڪين ورندا ري وصال.
 زلف جي زنجير ۾ ٿي، قيد ويو آهي ”ڪمال“.
 قيدي ڪاڪل قهرجي جو، جنهن جيئن آهي جنجال.
 (سر برو)

ڪافي (۱۸)

بيحسابي برهم بات،
 ري صفائي ڪونه ڄاڻي.
 درد جو ڪر دور دل ۾، تان رهين هر دم حيات.
 ذڪر ذاتي روح ۾ پڙه، ڪا نه ڪر هي واڻي وات.
 سڪ سڄڻ کي ٿي سڃاڻي.
 سڪ رکي سيني اندر ۾، ڪر پرينءَ جي طلب ذات.
 لاَ إِلَهَ إِلَّا أَنَدَر ۾، لـنـوَن اِها لاهوتي لات.
 جر اکين ۾ آب آئي.
 کولي ڏس دل جي دريءَ کي، جيءَ اندر ۾ پاء جهات.
 جيري هن جڳ کان جدا ٿي، مـوـتـوُ قـبـلَ ٿيـءَ مات.
 ڪنڌ آڏيءَ جي عشق آئي.

ديد لائي دل اندر ۾، روءِ سڄڻ لاءِ ساري رات،
 ”ڪمال“ ڏوري ڏيل منجه، وٺ ڪنان ڏاڻر تون ذات،
 معرفت جو ملڪ ماڻهي.

(سر پروو)

ڪافي (۱۹)

ڪليا باغ بهار يار، برهم بيشڪ ڪئي بهاري،
 عشق جا آلا آڏائان، بدن ۾ ڪهي بهشمار،
 مچ محبت جو ٻري ٿو، هي سڙيا پتنگن هزار،
 دل ڪامي ڪوري ويچاري.

هي وچايم حال پنهنجو، رات روئي زار زار،
 من اندر ماتام محبن، هيئين اندر آتش آهار،
 برهم بيشڪ باهه باري.

دير نه گهرجي دم جي دلمر، سام پنهنجي تون سنهار،
 آءُ الله لڳ آڱڻ منهنجي، دوست دلبر نهين ٿار،
 مچ مئيءَ جي يار زاري.

”ڪمال“ ساري ٿو نهاري، مل مل مون مختيار،
 پنهنجي پورهيت کي پيارل، دم نه ڪريو دوست ڌار،
 عشق دلڙي آه آزاري.

(سر پروو)

ڪافي (۲۰)

ڪونهي ڏوه ثواب، اِلَـلَـلَـه، نفل نماز نانگن تي ناهي،
 وتن مست سدا محبت ۾، سامي پي ته شراب، اِلَـلَـلَـه،
 ڪهڙي ميسار مستن تي آهي.

اندر ڪعبو ماڳ مسيتون، من اندر محراب، اِلا الله،
ڪعبي ڪيئن وڃن سهي ڪاهي.

ٽين سير سمورو سارو، ڪٿان نور نقاب، اِلا الله
سِينو ڪير انهن سان ساھي.

”ڪمال“ آيا ڪڏي قتل ٿي، ڪسي ٿيا ته ڪباب، اِلا الله،
لاش ڪنڌ ڪٿلھن کان لاهي.

(سر پرو)

ڪافي (۲۱)

پرچ پورهيت سان پرور، وهو مَ مٽيءَ کي وساري.

دير نه گهرجي دلبر دم جي،

محبت مٽيءَ کي ٿي ماري.

جيئري جانب ڪر نه جدائي،

گاراڻو ٿو مـون کي گهاري.

ساعت پانين سال برابر،

گهايل ڪيئن گذاري.

حال هيئي جو معلوم ٿوڪي،

”ڪمال“ ڪوڏون ڪوڪاري.

(سر پرو)

ڪافي (۲۲)

قيد قرب سان ڪيڙئي، وس ويچاريءَ ناهي ناهي.

هوش عقل جي جاءِ نه ڪاڻي،

عشق اندر م آهي آهي.

محبت من ۾ وڌو مڇ مڇايو،
 ڳاهه فراق ٿو ڳاهي ڳاهي.
 ووڙي لهنديس ور وندر مان،
 ڪيچ وٺن ڏي ڪاهي ڪاهي.
 ”ڪمال“ هلنديس هوت پهل ڏي،
 لوڪ لاڳاپا لاهي لاهي.
 (سر پروو)

ڪافي (۱۳)

درد ونديءَ جو —ون دلبر،
 ڪن ته ڪريو هي ڪارون ڪارون.
 درد فراق وو مٽي ڪي ماري،
 ڪيو ڏريل ڏکيءَ جو ڌارون ڌارون.
 دلبر ڏيو وو دردن جو ڪو،
 درد ونديءَ کي ڌارون ڌارون.
 له تون سڪايل جون وو سهڻا،
 سيگهه منجهاران ساون ساون.
 رکج مهارون ڪين ”ڪمال“ تي،
 تن ۾ جنهن جي تارون تارون.
 (سر پروو)

ڪافي (۱۴)

بیرنگ منجهاران رنگ جو ٿيڙو،
 عاشق ڌاران ڪير ڏسي.
 مالڪ تنهنجو سیر ساروئي،
 پاڻ منجهان پاڻ پسي.

طالب تڪيو ڪن ٿا ٿاڻي، محبت جو جت مينهن وسي.
 جاءِ ملن جي ڄاڻي ناهي، رمز حقيقت سان رسي.
 محبت سالڪ واه عجائب، لوهه پارن سان گسي.
 ”ڪمال“ ڪاهي ڪوڏ ڪتل تي، همدم هوتن سان هسي.
 (سر برو)

ڪافي (۲۵)

آهي بازي برهه جي باري، رکڇ ساري، سمجهي سالڪ.
 مَسُوْنُوْا قَبْلَ اَنْ تَمُوْتُوْا، ڪر تون جان فدا جانبِ آتون،
 اها امام اڻڻي موچاري
 وڃ ڪتل تي قربتون ڪاهي، آڏي ڄاڻي عشق جي آهي،
 وجهڻي ڪرت، ڪپاري.
 دنيا عقبِي ٻئي ٻوڙي، ڪاهيو ڪاهج مڙين توڙي،
 تو وحدت، وائي واري.
 ”ڪمال“ حال وڃائي هستي، رک وجود وحدت وِستي،
 ذوق منجهان ڪر زاري.
 (سر برو)

ڪافي (۲۶)

ڏس برهه وارن جي بازي
 پائي بيٺا پير پٿر ۾.
 سورهي ڪن ٿا سير جو سؤدو،
 پنهنجو قلب ڪيائون قاضي.
 ٻڌو صبر جو سامين سندرو،
 عشق وارا ٿا ڪن آزي.

حاضر هر دم حال رهڻ ٿا،
 پيش پون ٿا پاڙي.
 رکي ساري ميدان اندر،
 گوءِ کتن ٿا غازي.
 ”ڪمال“ ڪنهن سان ڪين ڪڍن ٿا،
 وند رضا ۾ واضي.
 (سر برو)

ڪافي (۲۷)

جانب تو جنسار، إلا اللہ، محب منا سڀ آھن مھڻا.
 زلف خم خم ڪاڪل ڪارا، ور وجهن ٿا وار، إلا اللہ،
 گل عشاقن آھن گھڻا.
 ابرو صيف ستين سرواھيون، تيز تڪي تلوار، إلا اللہ،
 قاتل بيحد آھن ڪھڻا.
 بدن باغ بنبو برحالي، ڇا چوان سينگار، إلا اللہ،
 سڀ سڄڻ جا آھن سھڻا.
 ”ڪمال“ برسر باس مٿي تي، پوءِ پانئج ھار، إلا اللہ،
 ماڻھو ڏين جي توکي مھڻا.
 (سر برو)

ڪافي (۲۸)

پاڙھيم برھ، بياض، إلا اللہ، ورد وظيفا ويڙا ورسري.
 داڙي دست چڙھي دلبر جي، سمٽ ڏني شھماز، إلا اللہ.
 ڇاڻي چور ڪيائين چنبن ۾، بڻجي بحري باز، إلا اللہ.
 هوش عقل ٻئي عشق آڏايا، لڻي نينهن نماز، إلا اللہ.

سي وڄن ٿيون شوق ستارون، انسدر ۾ آواز، إلا اللہ.
 واه وجود وڄن ٿا وڃا، ساه اندر ۾ سان، إلا اللہ.
 ”کمال“ گهايو گهور ڀرين جي، لٽي آه دل ناز، إلا اللہ.
 (سر بروو)

کافي (۲۹)

سودا پاڻ سڃاڻ،
 محب منا ڇڏ مٽيءَ سان ماڻا.
 پڇ ۾ پيرو ڪاڪ ڪنڌيءَ تان،
 لاه بره جو بار بنديءَ تان،
 رانڊول روح ريـهـاڻ،
 سمجھي سوڍل يار سياڻاڻ.
 موڙ وري تون مون ڏي مهارون،
 محب مٽيءَ تان لاه ميارون،
 ورهه ڪيو آه وٿاڻ،
 پڇ پيارل مٽيءَ سان پاڻاڻ.
 سڀج مٽجيءَ تي واري وسايان،
 پلپل پرين لاءِ پوڪاريان،
 ٻن وجهي آءُ ٻاريان پاڻ،
 پلنگ پٿرڻيون طول ورهائان.
 ”کمال“ چوي ڪانڌ ڪٽيءَ سان،
 مل اچي تون محب مٽيءَ سان،
 پنهنجو پلائي پاڻ،
 ڇڏ رساما مٽيءَ سان راڻاڻ.
 (سر بروو)

کافي (۳۰)

نال واحد دي وصال، ويکين جانب دا جمال.
 مَوْتُوْ اَقْبِلْ اَنْتَمُوْ تَوُوْ، پان کري پائمال.
 قَالُوْا بَلِيْ دا قول کيتوئي، اپٹان سخن منجهال.
 پان ۛ پيهي پس پرین تون، جوننا چوڑ جنجال.
 ”کمال“ چوڑ چال شهاڻي، چا، هستي والا حال.
 (سر بروو)

ڪافي (۱)

ٻاروڇل ٻاجهار، اچڻ اوواھون.
قاصد ڪاھي ڪول قريبن، عجب بن اخيار،
ٻڌي ڇو ٻانهون.
دلاسو ڏي دردونديءَ کي، هيٺيءَ وٽ هيڪار،
اچڻ آڳاھون.
ساري توکي سھڻا سائين، ڪريان ٿي ڪوڪار،
آڏيءَ جون آھون.
”ڪمال“ ڪارڻ ڪيچ ڏئيءَ جي، ووڙ ھلي وٺڪار،
رلان ٿي راھون.
(سر سازنگ)

ڪافي (۲)

برھ مٿي بردار، ڇاڙھيو منصورا!
دانا دود ڪيا ديوانا، سورھيم ڪئين سردار،
پرين ڪيا پورا.
ڪسي ڪونڌر ٿيا قرباني، ھنن ڪيو ھموار،
مرڻ منظورا.
ڪئين مست قرن مستانا، چوان چا اظھار،
مردن مذڪورا.
”ڪمال“ پڙڪي باھ برھ جي، اندر منجھم اپار،
ڪامن ٿا ڪورا.
(سر سازنگ)

ڪافي (۳)

دوست مٿا دلدار سڌائين ڌوڪي ساريان.
 بيوس بوند برهم جي برسي، نيٺن وهائي، نار،
 هنجون ويٺي هاريان.
 روئي روز ڪريان ٿي ريهون، ڪيڏي ڀرتون پار،
 آڏيءَ ٿي اوساريان.
 برهم باب بنديءَ جي بڻيو، لڪيو لڪڻهار،
 واريو ڪين واريان.
 ”ڪمال“ قلم قضا جو پڙيو، محبن ناهي ميار،
 لڪيو پنهنجو پارياڻ.

(سر سارنگ)

ڪافي (۴)

مل ملا مننار، دردن لاي اديرا.
 هڪر هوت هلي آ مون وت،
 ڪيچ ڏٺي ڪوهيار،
 پنج مَ تون پيرا.
 ٿيم پير پتون جي پند م،
 سيد لهر مون سار،
 ورهم ڪيا ويرا.
 دل م دونهان درد دکاها،
 آڙهم عشق انبار،
 جلن ٿا جهرا.
 ”ڪمال“ ڪارڻ ڪيچ ڏٺي جي،
 وڙيان ٿي وٽڪار،
 مٿي پتن پيرا.

(سر سارنگ)

کافي (۵)

سرس چوان سينگار، سڄڻ تنهنجا سهڻا.
 آهي سرخي لبڻ جي لعلي، جانب جا جنسار،
 مڙئي آهن مَهڻا.
 زلف خم خم ڪاڪل ڪارا، پيچ ڏين پيچدار،
 گچي جيئن گَهڻا.
 ابرو سيف ايراني اعليٰ، خوني ڏس خمدار،
 قاتل آهن ڪهڻا.
 ”ڪمال“ ڪارڻ محب ملي جي، باسها برسر بار،
 ماڻهن جا مَهڻا.

(سر سازنگ)

کافي (۶)

پير پري پريات، اڱڻ ڀرين آيو.
 قدم قربين ٿيان قرباني،
 آيو دوست منو دل جاني،
 وصل ٿيم وصلت.
 ڪليا باغ چمن چوڌاري،
 آئي موسم مـوٽي بهاري،
 تن ٿيم تسلات.
 ”ڪمال“ سان پنهنجو قرب ڪيائين،
 چٽا لفظ زبانون چيائين،
 ملي ٿي ملاقات.

(سر سازنگ)

کافي (۷)

مهلي مينگه ملار، بادل آيو برسي.

يڙڪن بجليون سرس سراسر، چوڌاري چمڪار.
سارنگ ساز وڃن ٿا سرنڊا، گوڙن جا گجڪار.
وهن واه نمون ۽ نار، وڏ ڦڙيا وسڪار.
پاڻي پلوڻيو بر ٿر برسيا، گاهن ڪيا گارزار.
”ڪمال“ ڪڪرن آه، ڪارايو، اُٺي ٻوند بهار.

(سر سارنگ)

کافي (۸)

سمجھ سهي ڪر سالڪ سير، مروت آدم سر سبڄاني.
مڙي مٿڪن ڪيڙو سجدو، ويءَ خدا هٿ پيو هو ڪير؟
احد منجهان هٿ عبد ٿي آيو، پاڻ گهمائڻ پنهنجو پير.
”الانسان سري انسا سره“، ڦند ڦڪل پيو ٺاهي ڦير.
رهبر سو، سو راه، ڀلائي، سوئي واه، سو ويري وير.
ڪمال ڪوڙين مان ڪو طالب، پوءِ انهيءَ جو لهندو پير.

(سر سارنگ)

کافي (۹)

پهر پروڙي پختو پاء، عشق جي پاڙي اوکي آهي.
ڏسي مڃتيون سور ڀرين جا، هرگز پنڌي ڪين هٽاء.
ڀاري باه، بره جي بيحد، من ۾ محبت مڇ مڇاء.
کائي خيال ’هڻ هستيءَ‘ جا، ڪين بدن ۾ باقي بچاء.
”ڪمال“ ڪاهي ڪوڏ ڦٽل تي، منهن مرڻ ڪسان ڪون مٽاء.

(سر سارنگ)

ڪافي (۱)

سانگيڙن جي صحبت، سرتيون آءُ ٿي ساريان،
 سرتيون آءُ ٿي ساريان، روز هنجون رت هاريان.
 ماروڙن ڪو مٽيءَ ڏانهن، قاصد ڪونه مڪو،
 مٽيءَ نه مري پئي ماندي، پيڪن پال چيو،
 وس نه ڪو ويڙهيچن، لوح لکيو ٿي هاريان.
 پر ڏيهائي ڀروس، پيڪن ڪان ٿيس پري،
 سهسايو سانگيڙن، ساعت مون تن نه سري،
 بيموس آهيان بند ۾، گوندر ڏينھڙا گهاريان.
 ماروڙن جا من ۾، پلٽيو پور پون،
 بوند ٻرھ جي برسي، نارانيون ٿمن،
 روز ماروڙن لاءِ روئي، آڏيءَ ٿي اوساربان.
 قيد ”ڪمال“ ڪئي قسمت، بيموس بند ۾ باندي،
 قادر پڇي ڪوٽ ڪڙا، واحد ڪر هيءَ واندي،
 هڪجيڏن سان هڪڙي، ڦوڳن ۾ ڦر چاريان.
 (سر آسا)

ڪافي (۲)

ماڙيچن مان ملنديس، ماڳ مارن جي موٽي،
 ماڳ مارن جي موٽي، عمر آهر اڃ اوٽي.
 ملڪ مٿي مارن جي، مينهن جا مائڊائان،
 بر تر برسما بادل، ڀٽن وارن جا ڀاڻان،
 ويڙهين پاسي وڇڙيون، ڪنڊن ٺاڻي ڪوٽي.

ويس وڳا مون نه وٺن، بڙمل ڪي باهه ڪاٺيان،
 واه ويڙهيچن واليون، پنهورين جون پانين،
 سيند چيٽائي سرتيون، چوڙيلن سان چوٽي.
 مهڻ مٿيون مصرين، گهه مانيون وهه جاٿان،
 مرڪ امان جو مڪيون، لوڻڪ لٿر ۽ لاٿان،
 ڪاهڙ وڃي ڪاٺينديس، رڪي مارن سان روٽي.
 جهانگيڙن جي جيڏيون، جيءَ اندر ۾ جهوري،
 اڪند اندر ۾ آهي، لٽ لٽ منجهه لوري،
 ”ڪمال“ قادر من ڪاٺي، قيدن جي هيءَ ڪوٺي.
 (سر آسا)

ڪافي (۳)

ساٿي سنيهو ساري، سانگين چمجان سوئي،
 سانگين چمجان سوئي، رات گذاريم روٽي.
 گڏجي آءُ گڏ ويهنديس، پهنيوارن جي پاڙي،
 پيچ پائي پهنيوارين، چيڙ ڪاٺينديس چاڙهي،
 ساڳ ساگر سرتين سان، ڏورن جي مان ڏوٽي.
 سنگت چيني سانگيڙن، پرديسمائي پروس،
 جهانگيڙن ريءَ جيڏيون، بيشڪ آهيان بيڪس،
 وطن چڏي ويڙهيچا، ڪين لڄايسان لوٽي.
 تات طلب آه تن ۾، مان ته مارن لاءِ ماندي،
 راتيان ڏينهان راڙو، ٺاهيان وره ڪان واندي،
 ابر اڪين اوهيڙا، جهڙ بيلو آه جهوٽي.

ناهي مناسب مارن، چني چڏڻ هيءَ چوري،
 ڪين وسان هت ويٺيس، ظلم جهلس آءُ زوري،
 ”ڪمال“ ڪڏهن ڪوئن ۾، قيد نه پئي شل ڪوئي.
 (سر آسا)

ڪافي (۴)

محبت مارن من ۾ عمر،
 ساهه سانگين کي ساريو يار.

زبور زريون زحمت پائين،
 نورا گهنگهريا مور نه پائين،

گل گچيءَ ۾ لاک جا گانا،
 واگ وطن تي واريو يار.

پلاو حلوا وهم ٿي ڄاڻان،
 ميٺ ملايون ساهه نه سيمائان،

قوت اسان جو لڙ لڙ لڙان،
 ڪنڀيون ڪانوان چاڙهيو يار.

آڇ م ڪپڙا، ڪين پهرينديس،
 پٽ پٽولا جيءَ نه جڙينديس،

لوئي اباڻي مور نه مٽيندس،
 مون اوڻ ان ۾ گهاريو يار.

قيد ۾ قابو مفت مران مان،
 پائر شال پنهور پسان مان،

”لا تَقْنَطُو“ اهو قول ”ڪمال“ سان،
 پرين پنهنجو پاريو يار.

(سر آسا)

ڪافي (۵)

ماروئڙن جي محبت، مير عمر ٿي ماري،
مير عمر ٿي ماري، ساه سانگيئڙا ساري.

ڪنھ ماڙيون ماڳ محل، ٻنگلا ٿي ٻر پائين،
خوش ڪاڻي پٽ پهري، لقب لوڻيءَ ڪيئن لائين؟
پنهوارن جا پڪڙا، ڏانر من ڏيڪاري.

سانگين ريءَ سومرا، چوريءَ جو هٿ ڇا آهي،
وطن وري آءُ ويندس، آس اللّٰه ۾ آهي،
ويڙهيچن ڏي واحد، واڳ ورهيءَ جي واري.

ٿاويلهن سان ٿر ۾، گڏجي آءُ شل گهمنديس،
پنهوارين سان پرچي، چرن مبارڪ چمنديس،
ماڙيچن سان ميلو، قادر من مون ڪاري.

”ڪمال“ قضا ڪوٺن ۾، آڙاري هيءَ آندي،
هڪجيڏين سان هيس، هي هتي آءُ هيڪاندي،
ڪيئن ويڙهيچن وچڙيس، ڳالهه اها ٿي ڳاري؛

(سر آسا)

ڪافي (۶)

معين کي وڃي ملندي، ڪاهي ڪيچ وٺن ڏي.

چيني سڱ سڀا سرتيمون،
هوئن ڏي هيءَ هلندي.

سڀئي لوڪ لاڳاپا لاهي،
رائي اندر هيءَ رلندي.

ماندي سوگهو ساه اندر ۾،
 سور نه ڪنهن سان سلندي.
 ”ڪمال“ ڪاهي ڪيچ وٺن ڏي،
 پير ڪيو سر پلندي.
 (سر آسا)

ڪافي (۷)

پڙهي پرهم جو باب، صورت صاف سڃاڻن ٿا،
 صورت صاف سڃاڻن ٿا، الله آدم ۾ ڄاڻن ٿا.
 پرين انهن کان ناهي پرانهون،
 اکڙن کان ئي آهي اورانهون،
 ”ونحن اقرب“ منجهم ڪتاب،
 دل ڪي دور پڙهائين ٿا.
 پاڻ ۾ پيهي پاڻ پسيائون،
 دلبر جو ديدار ڪيائون،
 ”و في انفسكم“ ڏسي شتاب،
 ورق وصال ورائين ٿا.
 پاڻ ماري پائمال ڪيائون،
 خيال خوديءَ جا ڪانڌي ڇڏيائون،
 ڪسي ٿيا نه ڪباب،
 ڪوري عشق جي ڪامن ٿا.
 ”ڪمال“ اهو ڪفر چون ٿا،
 ظاهر باطن سر سمجهن ٿا،
 لاهي سي حجاب،
 پير پڌر ۾ پائين ٿا.
 (سر آسا)

ڪافي (۸)

اندر الف اڙايو آه.	سامين ساهم پساه.
”فالوبلي“ جو قول ڪيائون.	بانگ برهم آواز ٻڌائون.
”موتو قبل“ ماريو آه.	آديسن ارواح.
نائ پنهنجو نابود ڪيائون.	عشق هٿان پڙ جام پيٽائون.
ماري جيءَ کي چياريو آه.	ورهم ويراهين ٿيو وه واه.
نابوديءَ مان بود ٿيا سي.	بيخوديءَ مان خود ٿيا جي.
پتنگن پاڻ پڇايو آه.	عشق ٻارين آڙاه.
حال ههڙو آهي هنن جو.	”ڪمال“ آهي طالب تن جو.
پورب پنڌ پڇايو آه.	ڪاهي ڪاهون ڪاه.

(سر آسا)

ڪافي (۹)

پاڻ ۾ پاڻ پڇائن ٿا.	وبهي جو گهڙا ڍڪ جاء.
محبت مڇ مڇ پڇائن ٿا.	پاڻ ۾ پاڻ پڇائن ٿا.
ساميٿڙا سوزن ۾ سڙيا.	سبق ثبوتي ڀرتان پڙهيا.
باقي ڪين بچائن ٿا.	ڏٺي ٻٽن ڪي باه.
سامي سيڪو ڪن سجايو.	ڪين وڃائن دم اجايو.
روحي رمز رچائن ٿا.	سامي ساهم پساه.
پار پورب جي پنڌ پڙن جي.	هر دم هيمن ۾ حب هلن جي.
دل ۾ ديد لڳائن ٿا.	اندر ۾ عشق الله.
سر سامين نان ڪر قرباني.	”ڪمال“ رک توڻ حب حقاني.
محبت مينهن وسائن ٿا.	ڊچ ڀٽم باري بيمپرواه.

(سر آما)

کافي (۱۰)

آهي آديسمين احرار، ڪنهن سان ڪين ڳالهائڻ ٿا،
ڪنهن سان ڪين ڳالهائڻ ٿا، دلبر سان دل لائڻ ٿا.
صوفين ساري سنگت سنواري،
پرت پرين سان پنهنجي پاري،

وجهي دوئيءَ کي دام،
ناتو نينهن نپائڻ ٿا.

پنهنجي ساري پورا ڪيائون،
تيهه وڪي تڪبير چيائون،

آندو تن اسلام،
دل ۾ دود دکائڻ ٿا.

وار وره کان واندا ناهن،
پلپل پووب پنڌ پچائڻ،

سامي صبح و شام،
درسن دلبر پائڻ ٿا.

”ڪمال“ ڪنهن دم ڪين وسارڻ،
ساميئڙا ساجن کي ساون،

من اندر ماتام،
نيٺين نير وهائڻ ٿا.

(سر آسا)

کافي (۱۱)

وات وچينءَ سان وڃ تون وندر ڏي،
گس چڙهي ٻيا چارا يار.

دنيا عقيبي دور گذارج، ”قالو ابلي“ جو قول تون پاڙج،
نير نيٺن مان ڳوڙها ڳاڙج، نيٺ وهائي نارا يار.

دنيا آهي آخر فاني، سڪندر دارا ٿيا رواني،
 نامي تن جي هت ڪا نيشاني، ويا وڃائي وارا يار.
 جيتري پنهنجي جان جلائي، پتنگ جان پنهنجو پاڻ پچائي،
 خيال خوديءَ جا خطرا کائج، سمجهه اهي سر سارا يار.
 ”ڪمال“ صورت صاف سچائي، ظاهر باطن ڪين وسارج،
 هادي هميشه حاضر چائج، محب منا منلارا يار.
 (سر آسا)

ڪافي (۱۲)

لڳا جان جگر ۾ منهنجي، ڪير قهري ڪاري يار.
 ديد هئي ڏو پار لنگهائي،
 محب ماريندي ترس نه آئي،
 گهور هئي دل منهنجي گهائي،
 جيري مان رت جاري يار.
 بازگر جان پٿري بازي،
 دل ٺڳڻ ۾ ڪيئي ٺڳبازي،
 عشق لائي آتشبازي،
 بار برهم جو باري يار.
 ناه الله جي ڪريو ملڻ جي،
 پر پورهيت سان ڪيو پرچڻ جي،
 دلداري ڏيو دوست اچڻ جي،
 عمر سڪيس ساري يار.
 ”ڪمال“ ڪري ٿو عرض، آهون،
 داتا، تو در ڏئي ٿو دانهون،
 ويرين رنڊيون منهنجون واهون،
 پيرل ڪر پوٺواري يار.
 (سر آسا)

کافي (۱۳)

مڃ ٻري ٿو محبت من ۾، آتش عشق اٿاري يار.
 جهل جهل آڳ اندر ۾ جهڙڪي،
 باري باهه برهه جي پڙڪي،
 قهري قهر منجهارون ڪڙڪي،
 ٻارڻ جان ٿي باري يار.
 دلبر دير نه گهرجي هاڻي،
 حال هيئيءَ جو تون ٿو ڄاڻي،
 آءُ پنهنل تون پاڻ سڃاڻي،
 واڳ وصال جي واري يار.
 آءُ الله لڳ يار اورانهون،
 وڃ نه مون کان تون پاڻ پرائهون،
 دوست اوهان لئه ڪريان دانهون،
 ساهه سڄڻ توکي ساري يار.
 ڪڏهن ”کمال“ سان يار تون ملندين،
 اڻڻ اچي تون منهنجي ٿلندين،
 خان خوشيءَ سان مون سان کلندين،
 قول پرين وڃ پاري يار.
 (سر آسا)

کافي (۱۴)

جوڳين سرڪ ملامت آهه، لوڪ جي ليکي شامت آهه.
 تار طريقت طالب ٿاڻن، مانجهي منجهه اهو ڪي ڄاڻن،
 حال حقيقت هم سڃاڻن، شامل نه شريعت آهه.
 لوڪ ملامت سر تي طعنا، بار بدديون ۽ لڪ بهتانا،
 ڳل ڳچيءَ ۾ پيڙن ڳانا، اها عشاقن عادت آهه.

ڪوپا ڪوڏ قتل تي ڪاهي، سووہ سانگو سر جو لاهي،
 پير پتر ۾ بيٺا پائي، باري برہ بشارت آہـ.
 ”ڪمال“ سامين پاڻ سڃاتو، نانگن نينهن نپاهيو ناتو،
 پاڻ پروڙي، ڄاڻ اي ڄاتو، روح ۾ تن جي راحت آہـ.
 (سر آسا)

ڪافي (۱۵)

عشق سندو اسرار، هالن ۾ هر جاء ڏٺوسون.
 محبت سرور ساڻ سينگارو، مرشد منهنجو اندر آجاريو،
 نور سارو نروار
 ذڪر ذاتي قلب ڪٽيائون، من محبت ميخ مڙهيائون،
 عشق ٿيو اظهار.
 راه حقيقي وات ڏسيائون، ڏوئي دل مان غير ڪڍيائون،
 وحدت جو واپار.
 ”ڪمال“ لڳ دامن سرور جي، پير مغان پنهنجي پرور جي،
 سونهن ڀريو سردار.
 (سر آسا)

ڪافي (۱۶)

جوگيٽڙا جرڙ لائي ويا، روح ۾ رمز رلائي ويا،
 موٽي ٻڌان من لات آنهن جي.
 سام سامين کي سدا ٿو ساري،
 ويراڳي ڪيئن ويهان ورساري،
 ويا لانگوٽيا لؤن جا لائي،
 تن اندر ۾ تات آنهن جي.

ڪافي (۱۷)

آديسي اڌ رات هليا ويا،
 ساهي ساجهر سات لڏي ويا،
 ويا پيچ ڀرت جو پاڻي،
 راهه نهاريان رات آنهن جي،
 لاهوتين جي نينهن نهوڙيو،
 ويراڳين جي وره وڪوڙيو،
 ويا دل ۾ دود دکائي،
 برهه پڙهايم بات آنهن جي،
 ”ڪمال“ ويڙا ڪامل ڪاهي،
 نانگنا ناتو نينهن نپاهي،
 ويا پورب پنڌ پچائي،
 ظاهر ناهي ذات آنهن جي،
 (سر آسا)

ڪافي (۱۷)

ويا سامي سور چڪائي، سڪ ۾ ساهه سيڪائي،
 تار طلب مون تات انهن جي،
 ساز آواز وڃائي سُرندا،
 پرديسي ويا پورب پُرندا،
 ويا لوڪ لاڳاپا لاهي،
 ڀرت ساريان ڀريات آنهن جي،
 هر دم هيٺين ۾ حب هلق جي،
 پار پورب جي پنڌ پوڻ جي،
 ويا ڪوپا قتل تي ڪاهي،
 واصل ٿئي مون وصال آنهن جي،

واڻي ويراڳين وحدت واري،
 مردن جي آه مام موچاري،
 ويا سوريءَ تي سر سھاسي،
 من ڏسان محلات آنھن جي.
 ”ڪمال“ قرب ڪڏھن نہ ڇڏيندا،
 پورهيت پنھنجي پاڻ سان نيندا،
 ويا تہ ناتو نينھن نپائي،
 واڻي ھردم وات آنھن جي.

(سر آسا)

ڪافي (۱۸)

دستان پير مغان مٽي پيتي، نشا نينھن جڳايا وے.
 پيتم شوق شراب ظھورا، ڪيتا ذاتي ذوق ظھورا،
 پايا منصب ھے منصورا، ”انا الحق“ الايا وے.
 مد پيتمے مدهوش رھياسون، هوش ڪنا بيوش ٿياسون،
 خيال خودي خاموش ڪياسون، الڪ بار اٿايا وے.
 اندر ٻاهر ھردم مولِي، ڳڻا ڀول سيوڻي ھڻي ڀولا،
 ڳڻا اوت حجاب دا اولي، سينِي ٻار سمايا وے.
 ”ڪمال“ ميڏي مرشدهادي، ڏٽي وحدت والي وادي،
 ڪنا ڪثرت ڪر آزادي، ”ھُو“ دا راه بتايا وے.

(سر آسا)

ڪافي (۱۹)

مل مبارڪ ڏيوو مٺون،
 عشق ميڏے گھر آيا وے.
 رمل نال رانجهن ھڪ ٿيان،
 ڪيڙان پيڙان دے راه ڪنن ڳڻيان،

ہن مٹین بیش رانجھن دے پٹیان،
 میڈا بخت سوايا وے۔
 آکے عشق کیتیان آبادیان،
 خوشیان خوب تیان ہین شادیان۔
 سارا ملکہ مبارک بادیان،
 ہويا سانگ سجایا وے۔
 سن رہیا ہن عالم لوکان،
 آیا رانجھن میڈے جھوکان،
 اتیان لوک سارے دیان ٹوکان،
 واہ مزا مٹین پایا وے۔
 ”کمال“ باغ حسن دا کلیا،
 واہ وصالی واہن گھللیا،
 ماہی محرم مٹنوں ملیا،
 محبت موجان لایا وے۔
 (سر آسا)

کافی (۲۰)

مٹین ہون صاحب تخت ہزارا،
 پھریم پوش صورت انسانی،
 رنگ نہ میڈا روپ نشانی،
 نا کنھن دے ہون نامٹین چایا،
 اپنی مرضی موجب آیا،
 سانگ سیالین دے سانگ نیایم،
 بدوی دا کوئی برقعہ پام،
 ”کمال“ کیتھر سیر دا سعیا،
 ایڈے آوٹ املون رایا،
 آٹان چاک چوایا وے میان،
 چوڑیم اپنی لامکانی،
 ہن مٹین دنگڑا لایا وے میان،
 لا والد ہون، نہ کنھن نیایا،
 مورت بیک بنایا وے میان،
 اپنا ننگ ناموس ہوڑایم،
 باری بار اٹایا وے میان،
 ”کن فیکون“ فی الحال آلیا،
 واہ تماشا پایا وے میان۔
 (سر آسا)

ڪافي (۲۱)

ناھي طاقت سڪڻ سڪاڻ دي، رک چال خودي دے ڪاڻ دي .
 ويڪڻ نال ڪتابون ڪڏھين، حق نہ حاصل ٿيندا ھڏھين،
 مري منشا پايون جڏھين، مَرَجِيِي مطلب پاڻ دي .
 لائے ديد دورني جھاتي، ”ھو“ دي حاصل ڪر حياتي،
 موتوا قبل، ماڻ ماتي، عشق ملامت چاڻ دي .
 وھ ھميشه مست موالِي، ڪنان خيال خودي دے خالي،
 الڪ ومز عاشقان والي، اناالحق الاڻ دي .
 ”ڪمال“ ڪيل برھ دي بازي، جيئري ڪر تون جان گدازي،
 عشق سارا آتشبازي، جسم جان جلاڻ دي .
 (سر آسا)

ڪافي (۲۲)

الٽ پيا درياھ عشق دا، موج محبت تارون تار .
 عشق بحر دا انت نہ ڪوئي، لھريان نال لڙائي ھوئي،
 ترسين طالب اس مين سوئي، بار جنھين سر بارون بار .
 بحر عميق ۾ عاشق آڻن، ٽپ ٽپ مرد مزا واھ پاڻن،
 سالڪ سير اندر ڏٺ جاڻن، وت رويندا زارون زار .
 گھيڙ انھين ۾ گھڙسن غازي، بانڪي ڪيڏن برھ دي بازي،
 جھري ڪر ڪر جان گدازي، نيڻ وھائڻ نارون نار،
 ”ڪمال“ سخت سفر ھے باوي، قلم دي ھے ڪمڌي نہ ڪناري،
 در خاوند دے توبہ زاري، پير مغان مئينون پار آڪار .
 (سر آسا)

ڪافي (۲۳)

موھن مرلي آپ بجائے، رانجهن رمزان لايسا يار .
 ديس جوگيان دے آيا ماھي، رنگپور ۾ آ دميا سپاھي،
 لوڪان نون هي خبر نہ ڪائي، سانگي سانگ بنايا يار .
 (سر آسا)

آیا رانجھن میڈے، ویڑھے، کڈ گھتان خر کیڑے پیڑے،
 راتان روز اصل واھیڑے، نال ماہی مئین پایا یار،
 فوج حسن دے کیتی چڑھائی، نینان کیتی خوب لڑائی،
 میڈی دلڑی عشق اڑائی، لوک ملامت چایا یار۔
 ”کمال“ نال رانجھن ھکٹیان، آکے عشق پدو وچ پٹیان،
 شرم حیا ۛکنون ھن مئین گٹیان، ہوش عقل چل جابا یار۔
 (سر آسا)

کافی (۲۴)

صورت دا کر مئین سینگار، ہر مظہر وچ آپ سماہر۔

صورت مئین سہرت مئین ھون،
 شامل نال شریعت مئین ھون،
 وحدت مئین ھون کثرت مئین ھون،
 ”وہو معکم“ نور نروار،

جت کت اپنا حکم ھلایم۔

عبد مئین ھون معبود مئین ھون،
 ہر کنھن دا مقصود بہ مئین ھون،
 ہر رنگ وچ موجود بہ مئین ھون،
 ہر جاء دے وچ مئین اظہار،

اندر ہاھر آپ آلاہم۔

آپے مطلب طالب مئین ھون،
 ہر صورت دا قالب مئین ھون،
 ہر مذہب پر غالب مئین ھون،
 در در پر میڈا دیدار،

آپے ذات صفات رلایم۔

”کمال“ چوڙ فلڪ مٿين آيس،

عرش قرص ۾ نا مٿين مائيس،

سميني آدم وچ سمايس،

سڪ ويڪايم هي سنسار،

بردرے دا گر برقما پائيم.

(سر آسا)

ڪافي (۲۵)

مخت حسن دي هے سرڪار، خيال ڪريندي خلل خلم دا.

ابرو قوس ڪمان ڪيائي،

زلف دام گيسو زنداني،

ترڪش تير مارن مڙگاني،

سيف سيني وچ ڪر سٽڪار،

قصء ڪريندي سبب قلم دا.

خوني خنجر نين نرالے،

ڪير قهري هن ڏون ڪالے،

پڙڪ مارن پڙچيان پالے،

سٺ نينان نون جگر دے پار،

آواز سٺاون ”صبر“ بڪم“ دا.

عين جٿان اوطاق ڪريندے،

برھ والهان بيماڪ مريندے،

چاڪ سري ڌڙ خاڪ ڌريندے،

مارن جسم تي زخم هزار،

نہ ڪردے خون دے خيال ختم دا.

ائموت حسن جتان چوت لگاوے،
 کوٺ حجاب دي اوت وچاوے،
 چوت ماریان نون موت جلاوے،
 کول نقاب کنون رخسار.
 ڪر اشارا جشن بزم دا.
 ڪر فرمان عشاقان ٻولے،
 سام سري جند جوئي گھولے،
 ”کمال“ یار آهين دے ڪولے،
 اپنا آکے ڏيوے دیدار،
 مقصد پاوے مراد اٿس دا.
 (سر آسا)

کافي (۲۶)

جاڻي جاء نہ جن” بشر دي، لؤن لڳي ساڏي آه اناھين.
 جنھن تجلي طور جلایا، سائي دید دیکیم دلبر دي.
 لامکانی سیر ڪتوسین، راهہ گھنئي رهبر دي.
 بیرنگي دا رنگ عجائب، ڪيھي بات سلان پیسر دي.
 ”کمال“ ماریا غوطا اناھين، ڪل نہ جنھن بي انت بحر دي.
 (سر آسا)

کافي (۲۷)

آدم دا هون مین عنوان، آ ڪر بازی عشق بنایم.
 ڪڏھان مٿين هون نیک نمازي،
 ڪڏھان ملان مٿين هون قاضي،
 ڪڏھان مٿين هون گوهر غازی،
 پڙھدا وید قرآن،
 ھندو مومن آب سڏایم.

کڏهان مٿين هون مرشد کامل،
 کڏهان مٿين هون عابد عامل،
 کڏهان نال شريعت شامل،
 کڏهان صوفيان دا سامان،
 طالب ٿي ڪر تلڪ لڳايو.

کڏهان مٿين هون ظاهر ذاڪر،
 کڏهان مٿين هون فنيهن دا نابر،
 کڏهان هون مٿين نوڪر چاڪر،
 کڏهان ڪشور دا سلطان،
 حاڪم هو ڪر حڪم هلايو.

”ڪمال“ پوش پهرے انساني،
 رنگ ميڏا روپ نشاني،
 ظاهر باطن رحم رباني،
 لامڪان هے ميڏا مڪاني،
 مهورت دا ڪر سانگ بنايو.
 (سر آسا)

ڪافي (۱)

هاد عشق امان ڪنڻ آيا، معين چمر اڪيان پر چاڀا.
 بات برهم دي بيحد باري،
 جان جگر وچ ڪير ڪاري،
 منصور آيا اڀر سوري،
 جنهن انالحق آيا.
 زڪريا دي سر ڪرت گهٽيائين،
 ماه ڪنعان دا اسير ڪيٽائين،
 سرمد دا سر ڪات ڌريائين،
 منعان جڻيا گل پايا.
 عشق دي آهي آلتِي بازي،
 گهيڙ اهيڻ وچ گهڙس غاڙي،
 شمس الحق رضا ۾ راضي،
 اپني گل ڪٽل آيا.
 موج اهيڻ وچ بسير آوي،
 صوفي جيڪو نام سڏاوي،
 ”ڪمال“ ٻئي دي حاجت ناهي،
 شاه بلي عشق نچايا.
 (سر پيروي)

ڪافي (۲)

محب جو مٿيءَ سان ڪو ٿيندو ميلو،
 عاشق ناهي ڪڏهن آرام.
 جهڙي جانب ڪر نه جدائي،
 مل مشتاقن، لهي ماتام.

پاندي روز پڇاڻان پير جا،
 سڄڻ منجي مان سلام.
 توکي ساريان، ڪين ورساريان،
 دوست وڌو تو دل کي دام.
 ”ڪمال“ سان ڪر يار پيارا،
 اچڻ پنهنجي جو انجام.
 (سر پهروي)

ڪافي (۳)

مڇ مجبت ۾ مجتب مران ٿي، سائينءَ لڳ لهر سار سنهار.
 باهه برهه جي ٻارڻ ٻاريو، جوش جگر آه منهنجو ساڙيو،
 پيچ م پيرو مون پتار.
 عشق اندر ۾ آتش لائي، تيز تڪي آه تابه تائي،
 تن من اندر تڪڙي تار.
 فوج حسن جھي ڪمي چڙهائي، لڙندي مون سان ڪري لڙائي،
 نيٺ وهن ٿا نارو نار.
 ”ڪمال“ آه عشق اڙانگو، رکي نه هرگز سر جو سانگو،
 دڙ سيسيءَ کان ڏاوون ڌار.
 (سر پهروي)

ڪافي (۴)

پرڻيائيءَ جي خان پنهل ري، ساعت سرتيون ڪيئن سرندي؟
 دتي وندر ۾ هيءَ ويڳائي، جتن جي لاءِ ٿي جوڳائي،
 ڦيريدارن جيئن ڦرندي.
 روئي پنهل جي راهه نهاري، پلپل پرين لاءِ ٻوڪاري،
 ڳوڙهن گات پري ڳرندي.

هولي هيٺس ٻاروچل سان، ڪيچ ڏٺي ڪوهيارل سان،
 پرت پنهل سان شل ڀرندي.
 ”ڪمال“ ڪيچ وٺن ڏي ڪاهي، لوڪ لاڳاپا سرتيون لاهي،
 موٽوڻا قبل هيءَ مرندي.
 (سر پيروي)

ڪافي (۵)

پاڻ ۾ پيهي پس تون پنهل ڪي، ڪيچ نه گولج ڪوهيارل ڪي،
 ناحق پاسا پيا نه نهار.
 گوشتي نشين ٿي تون گذارج، مخفيءَ ۾ من پنهنجو مارج،
 وڃي وڃن سان ڪر واپار.
 وَتَحْنُ أَقْرَبُ دُورِ ناهي، وَفِي أَنْفُسِكُمْ وَجْهٌ آهي،
 ويهي ڪر-هڙي هڪ ڪر ويچار.
 فَاتَيْنِمَا تَوَلَّوْا چؤس چانڊاڻ، وَهُوَ مَعَكُمْ روح رهڻ،
 دلبر مندو دور در ديدار.
 ”ڪمال“ آس آڻيند نه لاهي، لَاتَقْنَطُوا روح ريجھائي،
 ڪلمو پڙهي ڪر قلب قرار.
 (سر پيروي)

ڪافي (۶)

عشق اڙايو مون آڙه ۾، محب مٿا تون مل منار.
 محبت مٽيءَ کي آهي ماريو، ٻارڻ عشق اندر ۾ ٻاريو،
 نين نمن ٿا زارون زار.
 عشق اندر ۾ ڪٿي اثباتي، قرب جي لڳڙي قلب ۾ ڪاتي،
 ومن محبت مينگهه ملهار.

رات گذاریم روئیندی ساری، هیء ویچاری محبت ساری،
اندر ۾ آهن عشق آزار.

”کمال“ کي ڏیو دلیلی دلداري، کري واکا هیء ویچاري،
کن کروی منهنجي مڪوکار.

(سر پیروي)

کافي (۷)

کانگ کتابت کهج قرین،

پانڌي پورهیت جو پیغام،

آپی ادب سان عرض آلائج،

هتي بانھون پوءِ ہذائج،

عشق وچایو مون آرام.

محب مٽيءَ کان کر پل مَ پاسو،

هَج ھیٽيءَ سان تون هڪ راسو.

من ۾ محبت مچ مدام.

درد فراقن کي دل قسارون،

ڏي تون ڏکيءَ کي دلبر دارون،

نیئن کي ٿي نند حرام.

کڏهن ”کامل“ سان محبت تون ملندین،

ٿور اڳڻ تي منهنجي ٿلندین،

اچڻ پنهنجي جو کر انجام.

(سر پیروي)

کافي (۸)

ننگ نمائيءَ جو نرمل توتي، مرسل میر منا موچار،

هر همیشه طلب تن ۾، محبت آهي منهنجي من ۾،

سهم ٿو ساري ٿو سردار.

عشق اوهان جو مون کي انور، دودونديءَ کي ميل تون دلير،
ٻڌي ٻاروچل آءُ ٻاڪار.

لڳيس اوهان جي نرمِل لاري، جهڙي تهڙي ٻيس پٺاري،
ميل جڏيءَ سان جيءَ جيار.

دلير ”کمال“ کي ڏيو دلداري، ٻرين پورهيت جي ڪريو ٻوٽواري،
کلمي سان ڏيو قلب قرار.

(سر پيروي)

کافي (۹)

مڇ ٻري ٿو محبت من ۾، عشق اندر ۾ ٿيو اظهار،

عشق اندر ۾ آتش لائي، ڏاڍي باهه، برهم پڙڪائي،
حُب حقاني تارون تار.

پتنگ جان، سون پاڻ پڇايو، من ۾ محبت مڇ مڇايو،
نمينهن نهوڙي ڪيو نروار.

جيئري پنهنجي جان جلايم، رانجهن سان ڪا رمز رلايم،
سَيِّفَ سيني ۾ ٿي سٽڪار.

”کمال“ هستيءَ حال وڃايم، حُسن حقيقي اوڏو آيم،
طور جلايو جنهن جهلڪار.

(سر پيروي)

کافي (۱۰)

دل ۾ آهي دلير ديرو، ڪيچ نه گولج ڪانڌ ڪوهيار،
ساڳي صورت سر آسرار.

كُنْ فَيَكُونُ حَذَّهْنِ ڪَن پيڙو،

قَالُوا بَلَىٰ جَو قَوْل نَسَو ڪيڙو،

عشق ڪيو تو سر اختيار.

جوئي سوڌو سري وندر ۾،
سوئي آهي تنهنجي اندر ۾،
پرت وارن کان پڇ ڪو پار.

دل ۾ تنهنجي دسر آهي،
ڪيچ وچين تون ڇو ٿو ڪاهي،
هر دم هيئن ۾ ٿئي هٿيار.

”ڪمال“ ڪنهن جي طاقت ناهي،
پير اچي هن پڙ ۾ پائي،
بيحد برهم جو باري بار.

(سر ڀروي)

—————

ڪافي (۱)

مون کي دلبر درس پڙهايو، سارو سرور سر سمجهايو.
دوئي دور ڪيائين ساري، ڏسيئين راهه حقيقت واري،
ذاتي قلب ڪڙايو.
پهرين توجهه تيز وڌائي، هوش ڪنان بيهوش بنائي،
پوءِ ساجن سبق سڻايو.
سورن جو مون سبق ڏنائين، بهرو بره، سندو بخشياڻين،
غازيءَ غير وڃايو.
متان ”ڪمال“ ڪرين من مانڊو، ٿيندين هوتن ساڻ هيڪانڊو،
هاديءَ هيئن فرمايو.
(تلنگ)

ڪافي (۲)

اڄ پرين پاڻ پساو، مون کي دلبر درسن ڪرايو.
ڏنيم صاف سچڻ جي صورت،
عجب آهه عجيبن مورت،
جنهن شمس قمر شرمايو.
خوشبوءِ حسن جي چوڌاري،
چاهي مشڪ ختن تاتاري،
واه هوتن هسڳان لايو.
لب سرخ عجيبن لعل،
چاهي لعل ياقوت رومالي،
مرجان منهن لڪايو.

”ڪمال“ ڪهڙي گهور گهايان،
ڪوري ڪنڌ ڪلهون ڪپايان،
مون ڪي مولِي محب ملايو.

ڪافي (۳)

تنهنجي حسن ڪيو حيرانو، مون ڪي محب ڀرين مستانو.
ڀالا نين بچن ٿا باري، خون جگر مان ٿي ويو جاري،
ديدن ڪيو ديوانو.
ابرو سيف ستن سڙڪائي، هٿيو گهور وڃهن ٿا گهاڻي،
چست چٽي نيشانو.
زلف خم خم ڪاڪل ڪارا، ور ڏين واسينگن وارا،
گل عشاقان ڳانو.
قربن سان ”ڪمال“ ڪٺو تو، مشتاق موهي محب مٺو تو،
شوق وڃايم شانو.
(تلنگ)

ڪافي (۴)

مون ڪي مولِي محب ملائي، آهيان ڳلي ۽ ڳلي ۽ جنهن ڳولي.
روئي آءُ نهاريان راهون،
ڪريان دود منجهاران دانهون،
مون چاڪ چيهون ڪٿي چولي.
سڪان روز سڄڻ ڪي ساريان،
ڪو دم دلبر ڪين وساريان،
ٻوليان ٻانهي واري ڀولي.
ڪيو نين وهن ٿا نارا،
جيئن سانوڻ ۾ وهن نيسارا،
تنهنجي رمزون آهيان رولي.

ڪڏهين محب ”ڪمال“ سان ملندڙين
اچي ٿو اڳڻ مڻ ٿلندڙين،
تنهنجي گولن جي آهيان گولي.
(ٽلنگ)

ڪافي (۴)

هادي، عشق جنين وٽ آهي،
پڻ ڀولو تن کي ناهي.
عشق امام جنين جو ٿيڙو،
مري مشاهدو تن آه ڪهڙو،
آيا سوڙيءَ سر سنڀاهي.
بانڪا ڪيڏن برهم جي بازي،
رند رضا ۾ هر دم راغي،
آيا ڪٿو ڀاڳ ڪٿي ڪاهي.
ٿيڙو سير تني کي سارو،
وڳو نوبت نينهن نغارو،
چڏيائون لاڳاپا سڀ لاهي.
جي مَوْتُوَا قَبْلَ اَنْتَمُوْتُوَا،
”ڪمال جان فدا ڪر تن تو،
اِهو مردن مذهب آهي.
(ٽلنگ)

ڪافي (۶)

سرد پروڙن مان ايهائي، هر جاءِ حاضر ڄاڻن حق.
ٻوڙي بهائي غير چڏيائون، پاڻ ۾ پيهي پاڻ پسيائون،
’هُو‘ ۾ هر دم غازي غرق.

سالڪ سمجھن صبحي سر سارو، آنا الحق جو مارن نعارو،
واريو جن ٻيو سڀ ورق.

رهن هر دم مست موالِي، ڪنا خيال خوديءَ جي خالي،
طالب ڪن ٿا سڀ کي ترڪ.

”ڪمال“ صورت صاف سڃاڻن، احد احمد هڪ ڪري ڄاڻن،
لهي ويو وڃ مان ميم فرق.

(تلنگ)

ڪافي (۷)

ڪير ترڪ ٿيس مان طالب، ڀرت ڀرين سان ٻيئي ٻيئي.
درد لڳو آهي دلبر دل ۾، دوست دلا سو منج ڏيئي ڏيئي.
پيس يار پناوي تنهنجي، جيهي آهيان تيهي تيهي.
نگ نمائيءَ نرمال توتي، آءُ پڪي ڀرين ٻيئي ٻيئي.
گهايو گهور ”ڪمال“ کي دلبر، وزن سان دل ريهي ريهي.
(تلنگ)

ڪافي (۸)

سمجھن سالڪ هي سر سارو، ڪل ٻين کي ڪيهي ڪيهي.
لاڻي ديدون دل ۾ هر دم، ڏيه ڏسن اهو ڏيهي ڏيهي.
ڏينهن ساروئي ڏک ۾ گهارن، رات وهائين ويهي ويهي.
دمدم عاشق اچن اڏيءَ تي، نينهن نڀائن نيئي نيئي.
”ڪمال“ بس ڀرتون پنهنجيءَ کي، پاڻ اندر ۾ ٻيئي ٻيئي.
(تلنگ)

کافی (۹)

ساڌا عشق نهين اچڪلھ، دا، سانون لڳڙا نهين روز ازل دا،
 السّمي آواز صاف سُنڀوسين، قَالُوا بَلَيٰ دا قول ڪيتوسين،
 واحد نال وچ وصل دا،
 لاڪُون روز مِشاقون آيا، بِسْمِ اللّٰهِ مئن جهولي پايا،
 نقطا نهين نت نه سدا،
 ساقِي شوق شراب ڏنوسين، آنهين هڪدم مست ڪيتوسين،
 چپ ڳيا تاب عقل دا،
 ”کمال“ عشق، ملامت چايا، آڀي ٻي-ر پڌر ۾ پايا،
 ڪرڪي خام خيال قتل دا،

(تلنگ)

ڪافي (۱)

اصل کان آريءَ اديون، ڪا ذوق جي بخشيم ذري.
 دلڙي منهنجي ورهڙي رتي، ايندا ڪڏهن مون وٽ وري.
 ڪا عجيبن جي اچڻ جي، ڏي خبر ڪنياتل ڪري.
 درد کان دانهون ڪريان، چشمن ڪيس چوري چري.
 ملندا ڪڏهن مون کي پرين، گهٽيءَ ۾ وينديس آءُ گري.
 مل وڇوڙو ٿو مفت ماري، مڃ پيا من تي ٻري.
 مون ۾ سهڻ جي ناهي طاقت، مفت آءُ وينديس مري.
 ”ڪمال“ ڪڏهن ري قريبن، ساءت منهنجي نسا سري.
 (سر پهاري)

ڪافي (۲)

ڪر ڪا خبر قاصد ادا، مون سان پرين جي پار جي.
 ايندا ڪڏهن منهنجي اڱڻ، سڏ ڏي سپه سالار جي.
 ڪين مـوران پيو منگان، دوڪار اٿم ديدار جي.
 بادگيري يار وٽ، همت ڪا هئي بيڪار جي.
 ڪا ڪئي قاصد قريبن، هٿي پڇيا پينار جي.
 سـڪ اٿم سيني اندر، ٿي من گهـڙئي مندار جي.
 نون سئنج سب حقيقت، دوست مون دلـنار جي.
 ”ڪمال“ کي ڪارڻ خدا، ڪا ڏي خبر ڏاتاو جي.
 ساڻي چـؤ ساري سموري، سڏ سڇي سردار جي.
 (سر پهاري)

کافي (۳)

آيا پرين پيرا پري، بريات، اڄ گوندر ويا.
 چمن ۾ چانڊاڻ ٿي، گل ڦل ٿڙي گلزار ٿيا،
 بيشڪ بهاري آهه کلي، هر طرف هپڪار ٿيا.
 گل کڙيا گونتي سندا، ٿارن ۾ ٿانگڙ ٽهڪيا،
 سوسن و سنبل گلابي، پيچان عشقه پروار ڪيا.
 ملڪ سڀ مخمور ٿيو، وڻ ٿڻ پرين سڀ واسيا،
 چمن ۾ آيا چلي، خوشبوءِ عطر هپڪار ٿيا.
 ”ڪمال“ ٻو قدم ڪري، پنهنجا پلن اڄ پال ڪيا،
 شهر ۾ شاديون ٿيون، آباد اوتارا به ٿيا.
 (سر بهاري)

کافي (۴)

جن کي ستي ساجن مليو، سي ڪيئن وڃن ڪمي وري.
 ديد لائي ديد ۾، کولي ڏسن دل جي دري،
 ڦاٽو ابلي جي قول جي، پت آهي پڻ تن کان پري.
 مون ٿو اقبل جي مار سمجهي، مرد ويا مانجهي مري،
 موت چا ماري آهنه کي؟ ذوق جي جن کي ذري،
 لهر لاهي لال ٿيا، هڏ ماس عضون جو چري،
 آهي پرين جي پار جي، خاصي خبر تن کي ڪري،
 ”ڪمال“ آجا ٿيا لاهي، جن بهار جي لائي پري،
 پهرئين پت سان پار ٿيا، سڀ تار ويا آک جي تري،
 (سر بهاري)

ڪافي (۵)

اڪڙيون آڃون آهن اڃا، دیدار دابر جو گهرن.

ابر جان اڪڙيون وسن،

ٿيون محب لاءِ مانديون مرن،

جهوريءَ سڄڻ جي ڪان جهڙي،

گهٽيءَ ۾ دابر جي گرن.

هر دم وسي سي مينهن جان،

ڏک کان ڏکيوڻ ڏريون ڏرن،

ڏک ڦري شل سڪ ٿين،

من نيمڻ هن مٽيءَ جا نرن.

ايندا پرين عیدون ڪريان،

اڪڙيون عجيبن لاءِ ڦرن،

ملندا ڪڏهن محبوب مون،

جهوريءَ پئي سڀي ٿيون جهڙون.

”ڪمال“ ڪنهن پر ڪيئن ڪريان،

واري واراين تـا ورن،

اٽڪيون اڙيون سڀي اوچتيون،

چورين نه ڪنهن پر سڀي چڙن.

(سر پهڙي)

ڪافي (۶)

هتي هتي سڄڻ تنهنجي سور جون، ڳالهيون ڪيو آءُ ٿي ڳران.

اهي جدائيءَ جو جيئڻ، دم يار کان هڪ ڌار ٿيڻ،

تنهن کان پلو مون کي مرڻ، ڏک کان ڏکويل ٿي ڌران.

سون سمرڻيون سوربان، جيئڙو جسو ٿي جهوريان،
 ڏونگر پرينءَ لاءِ ڏوريان، ڦريل ٿيو آءُ ٿي ڦران.
 گهروي وڇوڙي جي گهڙي، سر سور ۾ ويڙو سڙي،
 دودن اچي لاتي دڙي، آءُ مفت ٿي ماندي مران.
 ”ڪمال“ نا هيءُ ڪار جي، درڪار ٿي ديدار جي،
 سڄي سردار جي، ور ري نه آءُ پوئتي وارن.
 (سر پهڙي)

ڪافي (۱)

حيف انهيءَ کي آهي، ور ريءَ جيڪا ويس ڪري.
 سڄڻ ري جا سرتيون، خوش سمهي ٿي ڪاڻي،
 ننڊ ندووي ناکس، ڪري ڪانڊ بنا ڪاڻي،
 سا پرين کان ٿيندي پري.

ماڻي ٿي مٿل مزا، جانب ريءَ جهڪائي،
 راهبانا بند نم ڪوئي، جانبن لاءِ نم جا آڻي،
 ڏيل ڏکيءَ جو شال ڏري.

محبت آهي من ۾، ڪانه ڪٺل ڪي ڪاڻي،
 فنا ڪر وٺي آڏو ڪر ڪم، سمجه نم رکندي سائي،
 گڻ گايو سا ڪين گري.

”ڪمال“ جيڪا ڪانڊ بنا، سونڌ چٽائي سرتيون،
 پاڻ هڻي پاهڻ سان، پڙا ڪري پنهنجن پٽيون،
 ڇو نم ملي ٿي هاڻ مري.

(سر مانجهه)

ڪافي (۲)

ڪيچ ڏئيءَ جي ڪانگل، خوش خيال ڏي ڪا خبر،
 لتو ڪانگل لات مٺي، وات سڄڻ جي وائي،
 حال حقيقت هون، سٺ مموري سائي،
 ساڻي سڀها چئج سچر.

بادگيري پار هئي، پورهيت جي ڪا پانڌي،
 ڪينءَ وساري وينا، مفت مران ٿي ماندي،
 قاضد ڏج مون ڪا ڪر.

سار هئي ڪا ساڻي، ڪيچ ڏٺي ڪوهيارل،
هين هيئي تي هي هي، باجهه پوي ٻاروچل،
حال ڏسي جهي هيڪر.

چپر چڙي هيءَ چوري، پورهيت ويا ڪنهن پَر ڏس،
”ڪمال“ چوي ڪانڌ بنا، بر ۾ آهيان بيڪس،
دوست ملي ري دلبر.

(سر مانجهه)

ڪافي (۳)

جهل پل ناڙي جيگل، ور ته پنهنجي ڏي ٿي وڃان.

قالو ٻلي چئي قابو،

آريائيءَ سان آهيان،

سور سهي سر تي،

ڪيچ وٺن ڏي ڪاهيان،

قول ڪيل ڪيئن پڇاز؟

هوت حمايت هيٺن،

اوت اجهو آريائي،

ٿر ۾ ٽڪيءَ سان ٿيندو،

سات ڏٺي شل ساڻي،

آس امڙ اٿم اڃان.

”ڪمال“ ڪڏهن ڪانڌ مون کان،

دم نه ٿهي دوست جدا،

جانب جت تان گهوريان،

جيءَ جُسو جان فدا،

سر صدقي موت مڃان.

(سر مانجهه)

ڪافي (۴)

گهوريو وڇوڙو آيل، دلڙي ڦٽي ٿي ڦارون.

سڪندي سڪندي سرتيون، عمر گذاويم ساري،
ڪاٺ ڪٽي ڪا پرين، پورهيت جي پوئواري،
سڄڻ لڏيون نا سارون.

ناءُ الله جي آري، خان پنهل ڪر پيرو،
مرض وڌي ويو منهنجو، جگر جلبي ٿو جورو،
ڏيل ڏکيءَ جو ڌارون.

ڏڪن ڏڪوئي آهيان، برهم ڏنم بيماري،
محب مان جي مٽيءَ کي، دوست ڏيو دلداري،
دردونديءَ کي دارون.

ڪڏهن ”ڪمال“ سان ملندين، واڳ وصل جي واري،
دهر نم گهرجي دم جي، محبت مٽيءَ کي ماري،
طلب اندر ۾ تارون.

(سر مانجهم)

ڪافي (۵)

مان وري ڙي پيمر، ور ري آءُ ڪيئن وِران.

جيڏيون جبل ۾ جهاتيون، خان پنهل لاءِ پانيان،
جبل جتن لاءِ جيڄل، بر بازار ٿي پائيان،
ڏسي ڏونگر ڪين ڌران.

ڏوري ڏسان ڏيهه ڏئي، هنن اکين سان هيڪر،
پنهل پرينءَ جي پاڙي، جيڏيون وڃي آءُ جيڪر،
مجن اڳيان شال مِران.

الله آئیندو آري، لکن مٿان شل لاڙي،
جيءَ جلايو جيڄل، سوز فراقن ساڙي،
ويءَ هاوڻ آءُ ٿي ٻران.

”کمال“ هت کيئن ڪانڌ بنا، گهر گهاريان کيئن گهڙي،
قرار ڪندي نه ڪڏهين، دوست بنا هيءَ دلڙي،
محب ملي آءُ تان ٿران.

(سر مانجهه)

کافي (۱)

دلبر دا ديدار ڪتوسے، جيءَ وچ پاڻي جهانڙيان.
 ذڪر ذاتي قلب ڪڙيو مون، نينهن نفي اثباتڙيان.
 عشق اندر ۾ آڳ مچائي، طلب اندر ۾ تاتڙيان.
 همد گوند نال گذاريان، روئندي ساريان راتڙيان.
 نه ٿي نال نارن وانگون، بوندن ڪي برساتڙيان.
 دل اپني ۾ ديد اڙايو، پر ره ڦٽي پرياتڙيان.
 طلب ديان ڪي تن من اندر، قرب وهائيان ڪاتڙيان.
 ”ڪمال“ ميڙي مرشد هادي، روهي رمزان لاتڙيان.
 همد نال هميشه مٽيڙي، رانجهن ذات سچاتڙيان.
 (سر ڪانرو)

کافي (۲)

واه واه خائي بازي، آدم اچي مڏايو.
 هر جاءِ بجاءِ جاني، پنهنجو حڪم هلايو.
 جلو نور ذاتي، عرش قرص ۾ نه ماريو.
 آدم نقاب اندر، سڀ محن ۾ سمايو.
 رنگ نه روپ تنهنجو، هاڻي رنگ لايو.
 فئين مرغ لامڪاني، هاڻي مڪان بڻايو.
 ٿي هر مظهر موليٰ، مٽيخان واه مچايو.
 سڪنهن صورت ۾ سپرين، پنهنجو پرتو رکايو.
 آلا نستان سرتي و آلا سرتو، انسان ٿي آلايو.
 بولي اندر ۾ بولي، درسن ڏئي ڌاريو.
 ”ڪمال“ قرب وارا، سڪ ۾ پنهنجي سڪايو.
 وجه الله چئي چوڌاري، منهن چو پرين لکايو؟
 (سر ڪانرو)

كافي (۱)

ایندا آذوتی، ایندا لاهوتی، محبت میچ مچائیندا۔

چوري چرخو اٿيٽ اندر ۾ ،
 ساز آواز سرندا اندر ۾ ،
 نڊا نڦيلا تن من تارون ،
 سبق ٿيوتي سان سيني ۾ ،
 آڻڻ سارو آڃاريندا ،
 واڃڻ ويڙهي وڃائيندا ،
 لڏڻ لڏڻ منجه لڳائيندا ،
 قابو ”ڪمال“ ڪڙائيندا ،
 (سر سامونڊي)

کافی (۲)

آیل ڈیپٹرا آبل سامیٹرا، سائی کین سمہن۔

ڏٺو ڏورن ڪام گنجي ۾،
ڪانڊي ٿانڊي پاڻ پڇاڻ،
ساندين سوگهو سور اندر ۾،
”ڪمال“ ڪاڙهي قلب پنهنجو،
ننڊ نه اڏن فيڻن،
مڇ محبت جا ٻرن،
ڪنهن کي ڪين چون،
ساميٿڙا ٿا سڙن.

(سر سماء و زېږي)

ڪافي (۱)

ڪنڌي نه عشق ڪناو آهي.	قلزم ڪارونڊ پيار،
وحدت جو ونجهم آه تن موڙيو،	توڪل تڙهو طالبن جوڙيو،
ڪامل پهتا ڪنڌيءَ کي ڪاهي.	ٻانهن هڻي منجهه ٻار،
جن ملڪ جي جاءِ نه ٿا ٿي،	جوڳن جوءَ ڪڍي وڃي ڄاڻي،
سوره سائگو سر جو لاهي.	تريسا تسڪي سا تار،
وحدت جو واپار ڪيائون،	بيرانگي بازار ڏٺائون،
هوريءَ سر ويا سوره ساهي.	سامي ٿيا سنگسار،
موج محبت لهر لوڙهايا،	”ڪمال“ اونهي بحر ۾ آيا،
عشق امام جن جو آهي.	پهتا سي وڃي ٻار،
(سر سامونڊي)	

ڪافي (۲)

ايندم شال اوري،	پنهل ڄام پرچي،
پڄان نه هڪ ٿوري.	ايندم شال اوري،
آيو ٽڪر ٿوري.	قدمن تان قربان ٿيان،
ڪنڌ ڪلهن کان ڪوري.	ڪري گهور گهمائين،
آيم منزل سوري.	لٽو پيو پنيور تان،
گهوري سر ٿي گهوري.	”ڪمال“ ڪارڻ ڪانڌ جي،
(سر ٻهاري)	

ڪافي (۳)

عجب دل اکين جي لڳي آھ لڙائي،
ڪئي باز بلبُل مٿي آھ چڙھائي.
پيو دام دل کي آئي دل آري ۾،
آمالڪ اڙي ويئي هڪڙي ذري ۾،
ڪري قيد قابو، آھ ڪاڪل ڪڙائي.
نظر سان نيئن لڳو نينهن ناتو،
ڪسي دل کڻي ويو نه مون ڄاڻ ڄاتو،
لڳي ميخ محبت اندر جيءَ جڙائي.
پئي چڻنگ چواري پري عشق آتش،
جالي جان جیرو تڪي تيز تابش،
ڪامي دل ڪوري ۾، آھ سوزن سڙائي.
”ڪمال“ ديد دلبر جنهن دم ڏيکاري،
لڳي جان منهنجيءَ ۾ ڦهري ڪتاري،
پتي سور واري، پرھ جو پڙھائي.
(سر ٻھاري)

ڪافي (۴)

ڄاڻي دل چنبن ۾ ڪري مار ماري،
موتائي مون کي ڏي! منهنجي زور زاري.
ڪٿي ديد دلبر، جگر مان تو جاري،
ڪٿي نين نازڪ، تو دلڙي ڌاري،
هٿي پاڻ ٻنگي، ڪپر کان ڪاري،
ڪري قيد قابو، ڪٿي سوپ ساري.

ڦري دل ڦٽي ٿو، ڏوران ڏيئي ڏيکاري،
 ڪيو ساهه سوگهو، مٿس چست چاري،
 ”ڪمال“ سان نه ڪنهن پر، سڄڻ ٿو سهيڪاري،
 ڦاسائي ڦڪل سان، بچي باز باري.
 (سر پهاري)

ڪافي (۵)

اڱڻ اوتاري آري شال ايندو،
 نذر نمائي وٺي نال نيندو،
 حمايت هيئن سان حشر ڏينهن ٿيندو،
 ضامن ضعيفن ٻڌن ٻانهن ڏيندو،
 واهر ولهين جي، چوري نا چڏيندو،
 پورهيت پنهنجي هي گولي گڏيندو،
 پلم لڳيءَ کي وٺيو ورندي،
 محب مٽيءَ کان منهن نا مٽيندو،
 ”ڪمال“ ڪشالا ڪامل ڪٽيندو،
 ڏيئي هوت هٿڙا، پورهيت کي پليندو،
 (سر پهاري)

ڪافي (۶)

اڱڻ يار ايندين اچي هيڪاند ٿيندين،
 ديري درد واون جي واگون واريندي،
 سڄا، سام پنهنجي، سنڀالي سڏيندين،
 نذر هيءَ نمائي، وٺيو نال نيندين،
 پنهنجي هيءَ پورهيت، چوري نا چڏيندين،
 ڪري قرب پنهنجو، تون گولي گڏيندين.

ننڌر سان ناتو، نپاهيو تون نيندين،
 مڻي هٿ هيٺن، ٻڌن ٻانهن ڏيندين،
 قول ”کمال“ سان، پنهنجو پوءِ پاڙيندين،
 لفظ لَا تَقْنَطُوا، سڏجن سو ساريندين.

(سر ٻهاڙي)

کافي (۷)

پري جام جاني پياسي پياري،
 وٺي وير وحدت ڏکون ڏياري،
 سوالي سڏائي پرين ٿو پهراڻي،
 منجهان شوق ساقي وٺيون ٿو ورهاڻي،
 ڏئي موج مستي، نشي سان نيهاري،
 شراباً طهورا منجهان مهر مرڪي،
 موالين ملائي سندي شوق سرڪي،
 آڻي آب ڪوٺر، آڏاسي اُٿاري،
 ڀرڻ جو پياڪن ستي صاف ساقي،
 منگتا ملهائي بيچاڻي نم باقي،
 سندن صاف سينو، اندر ٿو آجاري،
 ”کمال“ هٿ ڪلان اڃا جيڪي آيا،
 مڻيءَ سان ملائي صبح جو سوايا،
 ڏئي پُر پيالو، جڏا ٿو جباري.

(سر ٻهاڙي)

مولون (۱)

امت جا آسرا انور،	وسـيـلا واهـرو واهـر،
شافي هر دوجهان سرور،	منا محبوب مل مدني.
باهارا ڏي ٻڏي ٻانهون،	رڙي روئي پڇان راهون،
ورهي ويهون سڀي واهون،	منا محبوب مل مدني.
داتا دردن سنديون دانهون،	ٻڌج عاجز سنديون آهون،
الله لڳ آءُ اوراهون،	منا محبوب مل مدني.
فراقن دل ڪئي قارون،	ڏيو دردن سندو دارون،
سڪايل جون لهو سارون،	منا محبوب مل مدني.
ملن لاءِ مون مٿان ماتر،	هنجون هاريان ويئي هر دم،
هڻي سان هوت ٿي همد،	منا محبوب مل مدني.

مولون (۲)

سڄا سردار دو عالم،	اڙين آڌار دو عالم،
منا مختيار دو عالم،	حامي همراھ ٿي حضرت.
اجها عالم سندا انور،	سڄي سنڌ جا سخي سرور،
دلاو دوست تون دلور،	حامي همراھ ٿي حضرت.
جنهن دامن جهلي تنهنجي،	نه ڪيندا ڪاڻ سي ڪنهن جي،
نه ايندي پيش تن آهنجي،	حامي همراھ ٿي حضرت.
رسو ڪامل اچي ڪاهي،	چڏيو ٻپ ٻاءُ سڀ لاهي،
اوهان هر آسرو آهي،	حامي همراھ ٿي حضرت.
”ڪمال“ ڀرتو اٿئي پرور،	نه هڪ دم ڌار ڪر دلور،
وسيلو تون ولهن واهـر،	حامي همراھ ٿي حضرت.

۵۰ لود (۳)

آڌو ۽ اوت اڙين جي.	حمايت هوت هيئن جي،
مدد ٿي مير محتاجن.	وسيلو واھ ولھين جي،
پساڻو پاڻ مون پرور،	شافعي يوم الحشر سرور،
مدد ٿي مير محتاجن.	گھران ديدار ٿي دلبر،
هنجون هر دم پئي ھاريان،	سڪان سڪم سدا ساريان،
مدد ٿي مير محتاجن.	ملو محبوب، من ٺاريان،
اچو تان حال مان اوريان،	تولم ڏونگر وڃيو ڏوريان،
مدد ٿي مير محتاجن.	مٿان سر گھوت تو گھوريان،
ٻڌو ٻانهيءَ جون ٻاڪارون،	ڪنھن ڪريو هي ڪوڪارون،
مدد ٿي مير محتاجن.	گوليءَ سڻ گھوت گفتارون،
گھوريءَ جي گھر ٿئي شادي،	”ڪمال“ سان هوت مل ھادي،
مدد ٿي مير محتاجن.	ڪريو ڪلمي سان آبادي،

۵۰ لود (۴)

سونھن ڀريو سرور.	الله مون وٽ آڻين،
قربان ڪيان تم قم،	مٿان حسن حبيب جي،
ھيرو لعل جوھر.	گھورون گھوريان گھوت تان،
حورون جن بشر.	حسن سڀ حيران ڪيا،
مٿانھون منور.	مولي محمد کي ڪيو،
حامي ڏينھن حشر.	حمايت هيئن جي،
امت ڪي انور.	ڪين ڇڏيندو ڪڏھين،
سرھو آھي سمر.	”ڪمال“ سڪ سڄڻ جي،
لڻا غم گوندون.	ڪلمي سان ڪريم جي،

مولو (۵)

آءُ تہ سید ویني ساریان،	مون کي موٽي محب مان، الا.
اٿم آس اللہ ۾،	پرین مان پرچن، الا.
روئندي اکيڙن روج کان،	بوندون بس نہ ڪن، الا.
لڙڪ وهن لوهوءَ جا،	ڳوڙها تان بہ ڳلن، الا.
اندر آڙاھ عشق جا،	محبت مچ ڀرن، الا.
قادر ڪندو قسمت مون،	مديني ملڪن، الا.
عشق اوهان جي احمد،	جيرا جوش جلن، الا.
”ڪمال“ ڀرتو سیتل،	هادي ٿيو هيئن، الا.
مؤمن ڪري ماريو،	ڪلمو ڏئي قلبن، الا.

مولون (۶)

مَٿي مشتاق تون مانڊو،	منو محبوب اڃ ايندو.
وٺي پورهيت پنهنجي پرور،	نماڻي نال هيءَ نيندو.
دلاسا دل کي ڏيئي دابر،	ڏکوين ڏاڻ کي ڏيندو.
وصل جو واڻ اڃ ورنڊو،	وڇوڙو ويل تنهن ويندو.
چيو لا تَقْنَطُوا پرور،	”ڪمال“ سو قول پاڙيندو.

سي حرفيون (۱)

الف: الله لڳ آءُ محمد، پير اڳڻ ٿي پاءُ محمد،
مئيءَ کي پاڻ پساءُ محمد، سڪندي کين سڪاءُ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ب: باريءَ لڳ ٻڌبات محمد، تن اندر ۾ نجات محمد،
وائي تنهنجي وات محمد، مسيڏ ڏينهنان رات محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ت: توريءَ ڪانهي راهُ محمد، حامي ٿي همراهُ محمد،
پورهيت پشمت پناهُ محمد، وهبر ٿي مون راهُ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ث: ثابت اندر سير محمد، پهچ پرنهبر پير محمد،
دلبر ڏي ڪا ڏير محمد، داد ڪريو دلگير محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ج: جان ڪريان قربان محمد، مون وٽ ٿي مهمان محمد،
محبت ڪيم مستان محمد، درسن لاءِ ديوان محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ح: حال ٻڌج احوال محمد، سائينءَ لڳ سوال محمد،
ڪري ڀلائي پال محمد، ڪر ڪو قرب ”ڪمال“ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

خ: خوب آه خيال محمد، پسان جوت جمال محمد،
حاصل حال في الحال محمد، واصل ڪر وصال محمد،
صلي الله عليه وسلم.

د: دل منهنجي ڪر شاد محمد، ڪامي سان آباد محمد،
عاصي ۽ ڏي ارشاد محمد، دلير ڪر تون داد محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ذ: ذڪر اڌڪار محمد، لئون لئون منجهه لغار محمد،
تن من اندو تار محمد، گوليءَ کي گفتار محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ر: راضي مون تي ٿي محمد، وارث تون وصي محمد،
جان سڪي ٿو جيءُ محمد، هي هي ڪونهي هيءُ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ز: زيارت مون کي ڪار محمد، هيٺيءَ کي هڪوار محمد،
نيئي مديني مار محمد، پرور پنهنجي پار محمد،
صلي الله عليه وسلم.

س: مهڻ ساري ساهه محمد، ٿوريءَ تڪيو ٺاهه محمد،
پازيءَ کي پهرهه محمد، ليڙون هي لهرهه محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ش: شر ٿو ڪري شيطان محمد، نفس ٿيو نادان محمد،
سمجھائي سلطان محمد، نرمل ڏيو ايمان محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ص: صاحب سر لولاڪ محمد، ”لَمَّا خَلَقْتَ الْاَفْلَاقَ“ محمد،
غور ڪريو غمناڪ محمد، پهرايو پوڻاڪ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ض: ضعيفن ضمان محمد، عاصيءَ ڪر احسان محمد،
سر سارو سبحان محمد، دانا ڏياريو دان محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ط: طلب تمام محمد، سيد صبح و شام محمد،
من اندر ماتام محمد، دل کي تهههجو دام محمد،
صلي الله عليه وسلم.

- ظ : ظاهر کر اظهار محمد، نور پستان نروار محمد،
اندر م اسرار محمد، دلبر ذي ديدار محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ع : عالي شان محمد، لاثانسي لاثان محمد،
در جو هي دربان محمد، بلبل لئي بستان محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- غ : غفلت غير، محمد، فند فگل سپ ڦير محمد،
معاف مديون کر مير محمد، روشن کر مون سير محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ف : فائق بتد فرياد محمد، آجو کر آزاد محمد،
بديون مـون برباد محمد، عاصي کر امداد محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ق : قلب آجار محمد، سينو صاف سنوار محمد،
وحدت وائي وار محمد، آهيان تو آڌار محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ک : "کمال" غلام محمد، پاوس تو پيمغام محمد،
عاصي ڏج انعام محمد، نرميل پنهنجو نام محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ل : لنگهي ناسوت محمد، منزل م ملکوت محمد،
جوء پسان جبروت محمد، لاهوت منجهان هاهوت محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- م : محبت وارو مان محمد، ڏانر ڏياريو ڏاڻ محمد،
پرین پسانچ پسان محمد، سڀيد هيج مون سان محمد،
صلي الله عليه وسلم.
- ن : نوراً اعلى نور محمد، حاصل ڏينم حضور محمد،
مادح منظور محمد، دوري کر مون دور محمد،
صلي الله عليه وسلم.

و: واهر ٿي وريام محمد، لڳيس تنهنجي لام محمد،
سيد تنهنجي سام محمد، ڪامل ڏينهن قيام محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ه: هيئون هي حال محمد، برهم ڪيو بيحال محمد،
توريءَ جيئن جنجال محمد، ڪٺو قرب ڪمال محمد،
صلي الله عليه وسلم.

لا: لاتقنطوا پار محمد، وارث واڳون وار محمد،
دلبر درسن ڪار محمد، ڏانر منهن ڏيڪار محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ع: الله لڳ اچ محمد، محبت ٻايرم مڇ محمد،
سيد ڏي مون سچ محمد، ڪوري ڪي هي ڪچ محمد،
صلي الله عليه وسلم.

ي: يتيمن يار محمد، سيد لهم مون سار محمد،
واڳ ”ڪمال“ تي وار محمد، ڪلمي ساڻ اڻسار محمد،
صلي الله عليه وسلم.

لاإلهَ إلاَّ الله، محمد رسول الله عليه وسلم.

سي حرفي (۲)

الف: آڏر پکيڙا پار ڀرين، ڪانگل ڪاهي ڪيچ ڏئين،
مهندا ويهي، مون محبن، آريءَ کي هي ڏج اخبار،
سيد لهم مون سار سنڀار.

ب: بات بيان ڪچ تون ساري، هيءَ ويچاري محبت ماري،
سر تي بار برهم جو باري، گولي جي ڪر آت گفتار،
سيد لهم مون سار سنڀار.

ت: تون ته دل ڏج نياپو، محب مٽيءَ سان ڪر ملاپو،
جانب منهنجا جيءَ جياپو، واڳ وٺل جي والي وار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ث: ثابت عمن ثواب، جانب وٺان آڻ جواب،
هڪر مٽيءَ سان لاه حجاب، دلبر مٽيءَ کي درس ڪار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ج: جدائيءَ ۾ هي جاني، محب مري ٿي، هيءَ مستاني،
درس لاه ڦران ديواني، ساڻ ڏئي تون آءُ سردار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ح: حقيقت هن جو حال، چئج عجيب ڪي احوال،
ڪٿو تنهنجي قرب ”ڪمال“، پلپل تنهنجي آهه پچار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

خ: خبر ڪا خير جي آڻ، نينهن نياپو توڙ رساڻ،
هوتن کي وڃي چئجان هاڻ، دوست مٺا مون مل دلدار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

د: درد ڪئي دلڙي ماندي، وار وره ڪان ٺاهيان واندي،
هڪر هوت ڪريو هڪاندي، ڪامل ڪيچ ڏئي ڪوهيار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ذ: ذڪر ڪج بات بيان، احمد اڳيان سڀ عيان،
ظاهر چئجان ساڻ زبان، ڪن قريبن جي ”ڪوڪار“،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ر: روئي ٿي راه نهاري، پلپل پوهيت هيءَ پڪاري،
ورنه توکي ڪين وساري، تن من اندر تنهنجي سار،
سيد لهه مون سار سنڀار.

ز: زيارت جو ٿيو ضرور، پلپل پوي تنهنجو پور،
حضرت حاصل ڏينم حضور، من اندر ۾ آهي ساڻام،
لڙم لڳيس آءُ تنهنجي لام.

س: ساه مڪي ٿو ساري، هر دم روز هنجون ٿي هاري،
احمد لاءِ آبي اوساري، آءُ مل مير محمد ڄام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ش: شامل ساجن آن، ”ڪمال“ پوءِ قريبن ڪاڻ،
سرهي سيج وڇايان هاڻ، ايندم احمد ڄام امام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ص: صبر تون ڪر دل هاڻي، سرور ايندو پاڻ سڃاڻي،
آءُ نماڻي عيبن هاڻي، ڪين ڇڏيندو سرور سام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ض: ضروري احمد ايندو، چوري هرگز ڪين ڇڏيندو،
نال نماڻي پنهنجي نيندو، ملير تسلي تن تمام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ط: طلب هاڻي ٿي پوري، محبن منشا ڪئي منظوري،
دلبر لائون دل تان دوري، پاڻڌيءَ آندا اڄ پيمغام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ظ: ظاهر باطن آهي يقين، آهي رَحْمَةُ الرَّحْمٰنِ،
ايندم احمد ڄام امين، ڪانگل آندا خوب ڪلام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ع: عشاقن ٿيون آباديون، شڪر مبارڪ ٿيڙيون شاديون،
واه وسن اڄ ٿيڙيون وانديون، اچن عجيبن جا انجام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

غ: غور ڪري پوءِ ڪيئون دلداوي، پرين منهنجي ڪمي پوئواري،
سيّد پنهنجي سام سنڀاري، عيش خوشيون ٿيون دل آرام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ف: فائز آھ فراق وڃايو، واليءَ واءُ وصال ورايو،
ڪامل پنهنجو قرب وڌايو، ساڻي آندا اڄ اسلام،
لڙھ لڳيس آءُ تنهنجي لام.

ق: قرب ڪمال ڪيائين، دلداري دلچسپاءَ ڏنائين،
لا تَقْنَطُوا پاڻ چيائين، آيت عاصم ڏانهن انعام،
لڙهه لڳيس آءُ تنهنجي لاءِ.

ڪ: ڪتابت ڪانگل آندي، اچڻ عجبين جي امدادي،
گهر گهوريءَ جي ٿي اڃ شادي، محبت ۾ دل مست مدام،
لڙهه لڳيس آءُ تنهنجي لاءِ.

ل: لطف ڪري لال آيو، پريڻ پنهنجو پاڻ پساڻو،
مولي مون کي ملايو، قادر ڪيڙم قرب ڪمال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

م: محبت مڻهن وسايو، احمد منهنجو عرض اگهايو،
مطلب منهنجو توڙ رسايو، پسيم جيئري، جوت جمال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

ن: نور نسورو ذات قديمي، انا احمد بلاميمي،
هر جاءِ هوتن حسن حڪيمي، ڪري پلائي پنهنجو پال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

و: وارث آءُ واڳون واري، سيد پنهنجي سام سنڀاري،
ايم اڳڻ يار اوطاري، غم لڻا ٿي دل خوشحال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

ه: هادي هوت حبيب، ڪامل ايم قول قريب،
ٿيڙو منهنجي تن طبيب، ڪري پلائي پنهنجو پال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

ل: لائق سؤ لک پانين، گڻ سندن مان ويني گڻيان،
محب مليو اڃ ميندي لانين، لڳ سڀوئي ٿيڙم لال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

ع: آبيدون الله پڇايون، وڻ ون مان اڃ ايم واڏايون،
جانب جيءَ ۾ جوڙيم جايون، هانؤ اندر ۾ حال في الحال،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

ي: يڪدل ٻار ٿيوم، وَنَحْنُ أَقْرَبُ وچ ويوم،
وَفِي أَنْفُسِكُمْ رُوحَ رَهِيم، ڪلمو اندر قلب ”ڪمال“،
واصل ٿيڙم هوت وصال.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ
صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سي حرفي (۳)

الف: آديسن ڪي جيءَ اندر ۾ جوش،
ساجن سنديءَ سڪ ۾ ٿيا مجبتي مدهوش،
ان اوليائي تَحْتَ قَبَائِي سامي سرپوش،
بره ڪا-يا بيهوش، لڳن نظارو نينهن جو.
ب: بيراهي ٿيا عبديءَ ڪان عالي،
ڪنهن پاتائون ڪيوتيون ويراگي والا،
”قَوِيلَ الْيَقَاسِ قَلْبُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ“
ڪيائون ڪشالا،
بخت ٿين بالا، ملڪ ميلين محبوب جو.
ت: تسبيح توبه جي منجهان پرت پڙهن،
ڪمال ٻئي قادر جي ڪاڀڙي ڪنهن،
”عَجِلُوا بِالْتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ“ ساميڙا سجهن،
اڳي موت مرن، مَوْتُوا قَبْلَهُ ڪاڀڙي.
ث: ٿبانيت ۾ ٿيا، ساميڙا صائف،
نانءُ سندن نابود ٿيو، نفيءَ ڪيا نائف،
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٿيا خفيءَ ۾ خائف،
ٿيا ويراگي واقف، صاحب سندي سر جا.
ج: جوگين جوءَ ڪئي منزل ۾ ملڪوت،
سَمَوَاتٍ جي سير مان جوءَ ٿين جبروت،

”إِنَّ اللَّهَ غَفِي عَنِ الْعَلَمِينَ“ لنگهيا ۾ لاهوت،
 همدم ٿي هاهوت، ذاتي راکيا ذات سان.
 ح: حقاني حب ۾ سامين ڏنو ساه،
 محبت منجه مري ويا پورا ٿين پساه،
 بَحْيِي وَ يَمِيتُ جِي رندن لڏي راه،
 آديسن ارواح، جيءَ ري جيءَ جڏا ٿيو.
 خ: خوب خيال سان دوست آڙاين ديد،
 دمد ٿي ديدار جي سدا عاشق عيد،
 وَ حُدَّهُ سَان وِڊا ساهي ٿيا شهيد،
 پير مغان مرشيد ڪهن ڪند ”ڪمال“ چئي.
 د: دؤر درد جو ويل نه، وسارين،
 طلب واري تند پيا طالب تنوارين،
 قَالَ النَّبِيُّ ”أَفْضَلُ التَّذَكُّرِ سَامِئُ سَارِينِ،
 آسن آجارين، روشن ڪري روح ڪي.
 ذ: ذڪر ذڪر ۾ نانگا ٿيا نابود،
 فڪر ۾ فاني ٿيا ويراڳين وجود،
 مِّنْ كَتَانَ اللَّهِ كَانَ اللَّهُ لَهُ مَوْلِي ٿين موجود،
 ڪري ساه سجود، ”ڪمال“ مليا ڪاڙي.
 ر: رتا رنگ ۾، رچي ٿيا رنگرين،
 صورت سارين سپرين جي فاني ڪيا فيض،
 اِنَالْحَقُّ اِظْهَارُ كُنْ طَالِبُ جِئِن تَبْرَه،
 توجده تنهن ٿين، نانگا لاهوتي ٿيا،
 ز: زيارت تن ٿئي خاوند منجه خيال،
 جان فدا جانب تان، پاڻ ڪيون پائمال،
 ”لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ“ جانب، جوت جمال،
 ٿيو ويراڳين ورمال، پردا تن پري ٿيا.

س: سامي-ٿڙا دوزخ ڀٽي نه ڊڄن،
 سواءِ سُودي رب جي ٻيو نه سودو ڪن،
 ”طالبِ الموليٰ مُذڪر“ ڪلام ڪيائون ڪن،
 موليٰ آهي من، سدا سامين ساهه سين.
 ش: شريعت ۾ ادب سان اڀيا،
 پنجپئي وقت نماز جا پڙهن ڀرت منجهان،
 ”إِنَّ اللَّهَ لَا يَضْمَعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ“ سائينءَ ڪئين سان،
 مائيدون من مزا، سارين صلوات مان.
 ص: صادقن ڪيو ڪند ڪهي قربان،
 آئي سر آڏيءَ تي نانگ ڪن نيشان،
 الله تجتبي اليه من يشاءَ محبت ۾ ميدان،
 چلي ۾ چوگان، سؤدو ڪيائون سير جو.
 ض: ضروري تن ڪي وڃڻ ٿيو واجب،
 ”آشداً على الكفار وحماءً بينهم“ جا طالب ٿيا تائب،
 غازي ٿيا غائب، موڙي منهن مائهن کان.
 ط: طواف قلب ڪي نانگ ڪن نياز،
 رگون تن رباب ٿيون ڪن سرندي وارو ساز،
 اٿسي اڄ ٿو آن مان ”الله هو“ آواز،
 پڙهي برهم بياض، هڪاندا ٿيا حق سان.
 ظ: ظاهر ذوق سان پورا پڙهن پنج،
 تازا ٿي هن سان ٿيا غازن مليا گنج،
 ”إِلَهٌ صَوْرٌ لِّي وَأَنَا عِجْزٌ لِّهِ“ سامن ٿيا سهنج،
 هر دم اندر هنج، گهوت تنين جي گهر ۾.
 ع: عاشقن عشق سان پُر ٿيون پيشانيون،
 وحدانيت جي وير جون نو لڪ نيشانيون،
 ”لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ“ ڪين آگي احسانيون،
 قلب هٽي ڪانيون، ساڪن ٿيا سير جا.

غ: غافل غير ڪان، گوهر ٿيا غازي،
 ڪٿي جنگ جوان ٿيا برهم واري بازي،
 ”وَعَلِيَ اللَّهِ فَمُتَوَكِّلُونَ إِنَّكُمْ مَعَهُ“ روح اندر راضي،
 قلب ٿين قاضي، لئن ڏن ڏهاڳ جو.
 ف: فاني ٿيا فڪر ۾ قلب پڳائون ڪلف،
 نقطو جنهن نم لپي سو حاصل ڪيائون الف،
 ”وَهُوَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ“ چوڌار چوڌارف،
 سامين ڪئي صرف، ساري عمر سيڪ ۾.
 ق: قيدي قرب جا موٽن تن محال،
 مڙيوئي معلوم ٿيو آديسن احوال،
 ”يُحْيِيهِمْ“ وَ ”يُخَيِّطُ لَهُمْ“ نانگا ٿيا نيهاڻ،
 واصل ٿين وصال، پردا تن پري ٿيا.
 ڪ: ڪامل ڪين ڪي ورد وسارين،
 ٻاري مڇ مجاز جو ڪاهوڙي ڪانئين،
 ”الْمَجَازُ كُنْتُرَةُ الْحَقِيقَةِ“ ٻاڻ ٿا ٻارين،
 جيرا جلائين، جوڳينڙا جوش ۾.
 ل: لاهوتين جي ڪهڙي ڪريان ڳال،
 ڪنهن سان چئن ڪنڪي مرد نم ڪن مقال،
 ”وَأَصْبِرْ عَلَيَّ مَا يَقُولُونَ“ چڱي نين چال،
 حاصل في الحال، واصل تن وصال ٿيو.
 م: محبت من ۾ سامين ڪيو سير،
 ڪن اندر ڪاهي ويا ڪپيريءَ ۾ پير،
 ”فَاتَّبِعْهُ وَنَبِيٌّ يُحْبِبُكُمْ“ الله پوءِ لڏائون پير،
 ڪاهي ٻيو ڪير، سامين سواءِ سچ ۾.
 ن: نانگا نڪري ننگئون ٿيا نروار،
 باقي ٿيا بالاله سان پهتا وڃي پار،

”وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ“
 جوگين جا جنسار،
 ڀڄي ٿيا بيمزار، جوگي هن جهان مان.
 و: وير اڳين وريو وجههم الله ورق،
 خلق جا خالق جي هممه جائن حق،
 ”أَدُسْتَن كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ“ سامين آه سبق،
 دل ۾ تن درڪ، هميشه آهي حق جو.
 ه: هر دم حبا ۾ محبتي مخمور،
 پسيائون پرور جو نور اعلي نور،
 ”لَاخَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ“ سچن ڪونهي سور،
 برهم ڪيا پرپور، سڀي منجهان سون ٿيا.
 لا: لامڪان ۾ ساڪن اندر سيمر،
 ’هو هو‘ سان گڏيا فاني ٿيا فقير،
 ”كُلُّ شَيْءٍ يَرْجِعُ إِلَىٰ أَصْلِهِ“ تن کي زو زنجير،
 ساڙي ساهه سرير، واصل ولايت جا ٿيا.
 ع: انهيءَ جوء ويا محبت جاتي ساڪ،
 آديسن جي اندر ۾ الڪ ڪئي اوطاق،
 ”الْأَنْسَانُ سِرِّيٌّ وَأَنَا سِرُّهُ“ تارڙيون ڀڄن طاق،
 چوگان جا چالاڪ، گوء کڻي غازي ويا.
 ي: يگانا ٿيا واحد سان وصول،
 لئن حرف حساب جا معاف ٿين محصول،
 ”يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ“ موليٰ ڪيا مقبول،
 مرد ٿيا مشغول، ڪلمي سان ڪمال چئي.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

صَلَّيْ اللَّهَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

سي حرفي (۴)

الف: آديسين کي آئي پهر آڪير،
 طلب جا تن اندر جڙيا جيءَ جنجهير،
 لا ٿڪف نارا سامهين سڙيا سرور،
 طالب چئي تڪير، ڪاڙهي قربان ٿيا.

ب: بات برهم جي سمجهي آهم سامن،
 اندو آتش عشق جا محبت مچ ٻرن،
 ”العشق نارا يَحْرِقُ مَسَاوِي اللّٰه“
 ڪوري ۾ ڪامن،

سي ڪيئن وسامن، جن سوريندڙ سڀرين.
 ت: تار طلب جي هيٺين منجهه هڻن،
 مانجهي ملڪالموت کي سدائين سارين،
 ”لِڪَلِّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ“ ويل نه وسارين،
 هنجون ٿا هارين، ٻڃي ٻاءُ خدا جي.

ث: ثبوتي جو اٿن من اندر ماسام،
 اوتيو پيالو آڇ جو جوگي پين جام،
 ”أَجْعُو ابْطُونَكُمْ وَاكْـِـرُوا أَجْسَادَ“
 ڪم ٿرون رِڪم، طالبن وٺي
 نه طعام،

ڪهن ڪونه ڪلام، ”ڪمال“ ڪنهن
 سان ڪاڙهي.

ج: جوگين پنهنجي جيءَ مان جونجهي ڏئي جوءِ،
 هيٺين سان هليا حق ڏي سامي انهيءَ سوء،
 ”وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ“،
 وڃي روبرو، ”ڪمال“ مليا ڪاڙهي.

ح : حقيقت حق جي سامهين سڃاڻي،
لڳڻ ناؤڪ نمنهن جي قلب اندر ڪاڻي،
”اللّٰهُ نُورٌ، لَسْتُمْ نُّورٌ وَالْأَرْضُ عَنْ أَيْدِيهِ“ اثباتي،
پاڻي جيءَ اندر جهاتي، مليا سي محبوب سان.

خ : خوف خدائِ جو باريءَ پوءِ رکن،
هلندي سي هنگلاج ڏي ڏاڍي ڏيل ڏڪن،
”كُلٌّ مِنْ عَلَمِيهَا فَأَنْ وَبَقِي“ فنا فيض ڪين،
باقي ڪين بچين، ڪانئي خيال خوديءَ جا.

د : دل اندر مان دوست ٿين ڏيدار،
ويهي پنهنجي وجود مان ڪيو ويراڳين واپار،
”وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُصْبِرُونَ“ اندر ٿين اظهار،
جوڳين ڪي جهلڪار، پيدا ٿيو پاڻ مان.

ذ : ذڪر رب جي اٿن روح اندر رفتار،
سامهين ماريو سامهه مپوئي سماچار،
”فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ“ اٿن آيت تي اعتبار،
گهر ٻڌي گفتار، فاني ٿيا في اللّٰه سان.

ر : راضي رضا ۾ سدائين سامي،
دنيا عقبِي ڪي ڇڏي ٿيا پرور پيغمبي،
”رَضِيَّ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ“ آهي انعامي،
ڪوري ۾ ڪامي، پڄي سي پروان ٿيا.

ز : زيارت رب جي پس منجهان پاڻ،
الڪ سنڌي پار جا اندر اٿن اهڃاڻ،
”وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ“ مساجن،
تنين مٿان،

ڪانهي تنين ڪاڻ، جن کي عشق اندر ۾.

س: مملوات جا سامين سیر ڪيا،
 پسي ديس ڀرين جا سامي سون ٿيا،
 ”حُبِّ الْوُطْنِ مِینَ الْاِیْمَانِ“ انهيءَ ڏيهه ويا،
 محبن کي مليا، ويراڳين وصال ٿيو.
 ش: شائق شوق سان منجهه سامي شريعت،
 ”وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ“
 طالب طريقت،
 مردن کي معلوم ٿي حق جي حقيقت،
 مائي معرفت، گڏيا وٺن گهر سان.
 ص: صبر ۾ سدا گهايل ٿا گهارين،
 ڊڄي ڊاءُ الله جي ڳوڙها ٿا ڳاڙين،
 ”إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ“ ڪجهه نه ڳالهائين،
 لوڪڙن لڪائين، مشاهدو محبوب جو.
 ض: ضروري تن کي پاڙڻ ٻول پيو،
 ”أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ“ هت فائق فرمايو،
 ”قَالُوا بَلَىٰ“ قلب سان روحن قول ڪيو،
 آديسن آجاريو، پنهنجو قول ”ڪمال“ چئي.
 ط: طالبن جو اندر ٿيو هم اڌ،
 سامين ڇڏي ڪانه ڪا ساهه اندر سڌ،
 ”إِنْ أَوْلِيَّايُ تَحْتِ قَبَائِي“ اوڏا ٿيا آحد،
 حسن ڪانهي حد، سڪ سامين ڪان نه لهي.
 ظ: ظاهر زهد سان نانگ ڪا رکن نينهن،
 ديدون تن درياهه ٿيون، وسن محبت مينهن،
 ”فَإِنَّمَا تَوَلَّوْا فِثْمَ وَجْهِهِ اللَّهُ“ ڏسن
 راتو ڏينهن،
 ويراڳين ورهونهن، انهي پهر الڪ سان.

ع: عاشق اوڏڙا الله سان آهين،
 پيءُ پيالو ڀرت جو نينهن نشو چاڙهين،
 ”وَلَقَدْ رَٰحِمٌ خَيْرٌ ۖ وَشَرٌّ ۖ مِنَ اللَّهِ تَعَالٰی“
 لک نه لکائين،
 ڪنان رب پائنين، جيڪا لڳين جيءَ سان.
 غ: غفلت دور ٿيا، وسريو تن وجود،
 تن من کي طواف ڪيو سامي ڪن سجود،
 ”الا اِنْ اَوَّلِيْمَاۤءَ اللّٰه لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
 وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ“ مردن ٿيو مقصود،
 مولجي ٿيو موجود، سدا سامين ساهه ۾.
 ف: فنا فيض لاه جو ڳن ڪمي جفا،
 ڪرت وڌائون قلب کي سينو ٿين صفا،
 ”كَلُوا وَلَشِرْبُوا وَلَا تُسْرِفُوا اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ
 الْتُسْرَفَ فَيَمُنْ“ سان ويراڳن وفا،
 نانگن ٿيا نفع، پرين پسيائون پاڻ سان.
 ق: قلب ڪعبو ٿيو جيءَ اندر جو ڳن،
 ديد پريان جي ديد ۾ لائي لاهوتن،
 ”اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ“ سئين
 وات سندين،
 پنڌن منجهه پرن، ڀڄي پورب پهچرو.
 ڪ: ڪامل پاڻ ۾ گهر ويراڳي وتن،
 ”الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی كُلِّ حَالٍ“ خاصي
 خوءِ سندين،
 سامي ڪين سلن، مرض پنهنجي من جو.
 ل: لنگهي ناسوت مان ويا مانجهي ۾ ملڪوت،
 جوکي ڇڏي جوءِ، ويا جاءِ سندي جبروت.

”وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ“ لنگهيا
 ۾ لاهوت،

همدم ٿي هاهوت، ذاتي رکيا ذات سان.
 م: مڃيائون من ۾ محمد شاه رسول،
 ”وَلَا كُتِمَا خَلَقْتَ الْاَفْلَاقَ“ مولي
 ڪيو مقبول،

قادر ڪيو قبول، عشق احمد ڄام جو.
 ن: نسوري نينهن جي آهي عاشقن عبادت،
 سدا سَنَ سُبْحَانَ جِي اَتَن تَن ۾ تلاوت،
 ”إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ
 أَهْلِهَا“ سا سامين سلامت، موٽائي محبوب ڏي.

و: ورق وصال جو وريو ويراڳن،
 ساجن ساه اندر ۾ ساريو سانس،
 ”وَمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ“
 سمجهيو ساڳيون،

جيءَ مان جو ڳيڙن پسيو پنهنجي پير کي.
 ه: هادي هن جو عشق آه انعام،
 نعارو هڻي نفي جو ڪيائون ڪينو قتلام،
 ”خَلَقَ الْاَدَمَ عَلٰی صُوْرَتِهِ“ آهي
 آديسن احرام،

سجدو ڪن سلام، ”ڪمال“ پنهنجي قلب کي.
 لا: لاڳاپا لوڪ جا چينا سمناسن،
 ويساوي وهم وجود، هوتن ڏانهن هلن،
 ”تَرُكْ دُنْيَا وَاجِبٌ“ ”ڪمال“

ڪيائون ڪن،

موجون ٿا مائڻ، محبت جي ميدان ۾.

ء: آيا آتهين جتي ملڪ جاءِ نه ڪا،
 ”آنا عَرَبِي“ بلا عَمِينِي“ سامن شڪ ويا،
 تَجَلَا تَن ذُنَا، نُوْرُ عَلِي نُوْرُ جَاءِ
 ي: ياراني رب“ سان، سامن اندر ساه،
 آديسين اندر ۾ عشق ۾ ٻرن آڙاه،
 لاإله إلا الله، ٿا پڙهن منجهن پساه،
 ٿيا پنجنن پشت پناه، ”ڪمال“ چئي ڪٿن جاءِ.

ٿيهم اڪري (۵)

الف: آتش آهي عشق جي، جيءَ اندر جوڳن،
 ڏيئي جوش جگر کي ڪاهوڙي ڪامن،
 ٻرندي کي ٻارن، گڏيا وتن گُر سان.
 ب: باب برهم جو، پختو پڙهيائون،
 اندر اسم الله جو من ۾ مڙهيائون،
 جيءَ سان جڙيائون، گڏيا وتن گُر سان.
 ت: توڪل تَرهو، مامي سڪ ڪٿن،
 وجهي ڪم ڪريم تي تڪي تار ٽرن،
 وجهُ الله ورن، گڏيا وتن گُر سان.
 ث: ٿمر سڪ جو آديسن آهي،
 هليا سي هِنِگلَاج ڏي قرب مان ڪاهي،
 لاڳاپا لاهي، گڏيا وتن گُر سان.
 ج: جوڳيئڙن سان شامل شريعت،
 طالب طريقت جا ٿيا، ڪري حاصل حقيقت،
 مائي معرفت، گڏيا وتن گُر سان.

ح: حبّ حق جي هر دم منجهه پساه،
 ويٺا وحدانيت ۾ محبت ڳارين ماه،
 صدقو ڪري ساه، گڏيا وتن گڙ سان.

خ: خيال خوديءَ کان کاڌا کاهوڙن،
 سر سارو سبحان جو سمجهيو ساميئڙن،
 جيءَ سان جوڳيئڙن، گڏيا تن گڙ سان.

د: درد فراق جو دونهون دکائين،
 جوڳيئڙا جوشن ۾ جيرا جلائين،
 ’هو هو‘ هلائين، گڏيا وتن گڙ سان.

ذ: ذوق ذکر جي ڪٺو ڪاٻڙين،
 فڪر ۾ فاني ڪيو وجود ويراڳين،
 ڏيل اندر ڏورين، گڏيا وتن گڙ سان.

ر: رضا وبّ جي بر سر باسيائون،
 ڏکيا سکيا ڏينهنڙا گوندر گهاريائون،
 ڪڏهن نه ڪڇيائون، گڏيا وتن گڙ سان.

ز: ظاهر زهد ۾ پختا ٿيا پچي،
 عشق جي آڙاه آيا مرد مچي،
 رکي حبّ سچي، گڏيا وتن گڙ کي.

س: ساميئڙن کي ساه اندر ۾ ساز،
 ”وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ“ اندر ۾ آواز،
 پڙهيو برهم بياض، گڏيا وتن گڙ سان.

ش: شڪر ربّ جو ويل نه ويسارين،
 ٻڌي تند طلب جي ساميئڙا سارين،
 ساجن سنڀارين، گڏيا وتن گڙ سان.

ص: صدقو ساهم پساهم ڪيو جيئري جو ڳيٺڙن،
ذوق ذبح جي ڪيو ”ڪمال“ ڪاٻڙين،
ڪلھن کان ڪورين، گڏيا وتن گڙ سان.

ض: ضامن تن جو آهي علي شاه،
دامن لڳا دوست جي ٿيا باڪا ٻيڙواھ،
ساري شاهن شاه، گڏيا وتن گڙ سان.

ط: طالبن طمع ڪمي ترڪ،
وحدانيت جي ويدر ۾ غازي ٿيا غرق،
”همه“ ڄاڻيو حق، گڏيا وتن گڙ سان.

ظ: ظاهر باطن ٿيو آديسن احوال،
پسياڻون ٻرين جو اندر جيءَ جمال،
پاڻ ڪري پائمال، گڏيا وتن گڙ سان.

ع: عاشقن عشق آهي عبادت،
جوکين جيءَ انسدر ۾ جوڙي جماعت،
ڪري واصل ولايت، گڏيا وتن گڙ سان.

غ: غرق الله ۾ اٿئي ٻهر آهين،
جيڪو حڪم حق ڪيو ليک نه ڪا لاهين،
نيو ”نفيءَ“ لائين، گڏيا وتن گڙ سان.

ف: فنا فيض ڪيا فڪر ۾ فاني،
ڏور ڏورانهين ڏيه جي آندي نانگن نيشاني،
ٿيا ڪامل قرباني، گڏيا وتن گڙ سان.

ق: قتل ڪوڏيا ڪسڻ تي ڪاهين،
اٿي سِر اڏي تي نانگا نمائين،
وبهي ويدائين، گڏيا وتن گڙ سان.

ڪ: ڪعبو قلب ۾ آهي آديسن،
 ڏت ڏورانھين ڏيھ جو ويٺي ورھائن،
 مڙ مڙا پائڻ، گڏيا وتن گڙ سان.
 لا: لاهوتن جي آهي چال عجيب،
 مرض ساندي من ۾ پڇن ڪونه طبيب،
 همدم سان حبيب، گڏيا وتن گڙ سان.
 م: محبت ملڪ ۾ آهي جوڳين سندي جو،
 ”واھمير علي مآيقولون“ خاصي سندن خواه،
 رليا روبرو، گڏيا وتن گڙ سان.

ن: نڪري ناسوت مان نانڪا ٿيا نروار،
 ملڪوت ۾ جبروت جا سامي ٿيا سيار،
 ڪري ورھ واپار، گڏيا وتن گڙ سان.

و: ويراڳين ڪي ورهيو وصال ورق،
 ٻوڙي پياڻي ڪي همه چاڻن حق،
 ڪري درد درڪ، گڏيا وتن گڙ سان.

ه: هليا هاهوت ۾، لاهوت لنگهياڻون،
 آيا آلهويت ۾ معرفت مائياڻون
 اناالحق آساهون، گڏيا وتن گڙ سان.

لا: لاڏاڻون لوڪ مان ٿيو مورڻون مٿي ماڳ،
 ”نرڪ“ دنيا واجيب“ طالب ڪن تياڳ،
 بابن وربو پياڳ، گڏيا وتن گڙ سان.

ع: آيا آنهين، جتي جاء نه جبرائيل،
 جوڳين سندي جو، ماڳ نه ميڪائيل،
 ڪيا عشق عليل، گڏيا وتن گڙ سان.

ي: يگانا ٿيا واحد سان وٺول،
 ”ڪمال“ پڙهي ڪلمو محمد شاه رسول،
 مولوي ڪيا مقبول، گڏيا وتن گڙ سان.
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّي اللَّهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

سي حرفيون (۶)

الف: آديسين لاءِ جر وهائڻان جال،
 ساري سناسين ڪي ههڙا ٿيم حال،
 ساعت ڌاران تن جي سرتيون ڀانيان سال،
 ڀلو ڪندو ڀال، ايندا اڳڻ مون ڀرين.

ب: بات بره، جي اندو مون آهي،
 پسان مان ڀرين ڪي لاڳاپا لاهي،
 ڏسان ڏوٿيڙن ڪي گهاه اندر گهاهي،
 قرب مان ڪاهي، وينديس ويراڳين ڏي.

ت: تن اندر ۾ سامين سندا سور،
 پون پرديسين جا پلپل مون ڪي پور،
 گڏ ڪاروڙن سان هجان هر دم منجهه حضور،
 مردن جا مذڪور، ماريڻ ٿا معذور ڪي.

ث: ٿبوتيءَ جو دونهيون دکايان،
 ويهي ويراڳين جا گڻ سدا گايان،
 پاڙا مان پورين لاءِ پلپل پڇايان،
 آنهن جي آهيان، ڪين ڇڏيندا ڪڏهين.

ج: جوڳيڙن ڪي ساه اندر ساريان،
 آيل آديسين ڪي ويل نه وساريان،

جيڪل جو گيڙن ريءَ گوندر ۾ گهاڙيان،
 هنجون پئي هاريان، اچڻ لاءِ آهن جي.
 ح: حبّ آهن جي اندر ساهه پساهه،
 جيڪان جو گيڙن جي عشق ٻاريم آڙاهه،
 پڇن مان پورهيت کي رهبر مٿي راهه،
 آيل ٻڌي آه، ڪاهي ايندم ڪاڙهي.
 خ: خبر خير جي ڪانگل ڪهه ڪلام،
 اٿم آديسين جو من اندر ماتام،
 پانڌي پورهيت کي ڏيو پرينءَ جو پيغام،
 اچڻ جو انجام، ڪڏهن ڪاڙين جو.
 د: درد فراق جو من ۾ مچ پري،
 دم نه دردونديءَ کان پل نه ٿين پري،
 ايندا اڳڻ مون پرين ڪامل قرب ڪري،
 ساعت مون نه سري، مريون ساميڙن ري.
 ذ: ذڪر روح ۾ پاپل مون پڇاڻ،
 جيڪل جو گيڙا مون کان ورت نه وجهن وار،
 ڪري قرب ”ڪمال“ جي سامي لهن سار،
 دم نه ٿين ڌار، گڏ مون سان گوشتي پرين.
 ر: رٿان رت ڦڙا ساوي سناسي،
 دم نه لهن دل تان آيل آديسي،
 اٿي پهر آهن لاءِ آهيان آداسي،
 پلپل پماسي، ساهه گهڻو سامين لاءِ.
 ز: زاري مون سٺي، آيل مان اچن،
 ساري سناسن ڪي من ۾ مچ مچن،
 چيرا جگر جوش کان پلپل مون پڇن،
 ساوي ساهه سچن، ويل وساري ڪينڪي.

س: ساميئڙن ڪي ساهه سڪي ساري،
 ايندا شال عجيب مون اڱڻ اوتاري،
 وريو واءُ وصل جو واڳ مون ڏانهن واري،
 پورهيت سان پاري، ڪيل قول ”ڪمال“ چڻي.
 ش: شان سڃاڻي سپرين آديسي ايندا،
 ماڻهو مون مبارڪون ڏسن سان ڏيندا،
 پنهنجي وٺي پاڻ سان نمائي نيندا،
 گولي گڏيندا، ڪڏهن ڇڏيندا ڪينڪي.
 ص: صبر نه اچي ساريو هت هٿان،
 اچن جوش اندر ۾ گاروڙن گهٿان،
 سورين گاڏيا سپرين آءُ ٿي دم کٽان،
 ويراڳن وٿان، عيبن پري آهيان.
 ض: ضعيفن سان سڏ مٿي ساڻي،
 ٿڪن ڪي ٿرن ۾ پهچائڻ پاڻي،
 ننگي ننگ وٺي ويندا سامي سڃاڻي،
 نذر نمائي، جهڙي تهڙي تن جي.
 ط: طلب تن ۾ گهايل ڪي نه گهٽي،
 ملن مون معذور ڪي ڪامل ڪيچ ڏئي،
 صحبت ساميئڙن جي واه واه مون وٺي،
 مٽي پير پٽي، منهن سر مٽيان تن جي.
 ظ: ظاهر ذوق مون آديسين اندر،
 جيڏيون جيءَ اندر ۾ سامين سور سچر،
 اچن آديسن جا اندر ۾ اوڀر،
 نوازي هيءَ نذر، وٺي ويندا پاڻ سان.
 ع: عشق انهن جو، ماءُ! مون ڪي ماري،
 ميلو محبوبن سان قادر مون ڪاري،

ھيڪر ھن اکين سان ڏاٽر ڏيکاري،
 لڳي آهيان لاري، آيل آديسين جي.
 غ: غور غريب جو ڪندا شال قريبي،
 ماءُ! منهنجي مرض جا ٿيندا تن طبيب،
 ملندا هن مٿي سان ھيڪر هوت حبيب،
 اڳي مون عجيب، پير پري ايندا پرين.
 ف: فڪر تن جي فاني ڪيس فراق،
 روئي روئي رت سان چولي ڪيڙم چاڪ،
 هي وچوڙو مون پيو ماءُ! اندر ميٿاق،
 موکي سان مذاق، ڪوھ ڪري وياڪاڙي.
 ق: قياس ”ڪمال“ جو سامي ڪندا شال،
 پهتا آهن پرين ڪسي عاصي جا احوال،
 اهڙا سٺي حال مون پينر ڪندا پال،
 حاصل حال في الحال، واصل مال وصال ٿمي.
 ڪ: ڪڇي ڪنهن سان، حال پنهنجو اوريان،
 سرتيون ساميڙن لاءِ ڏونگر ٿي ڏوريان،
 دانهون ڪري دم چاڪ چيڪيا چوريان،
 گهريون سرگهوريان، جيڪر ملن مٿي سان.
 لا: لائي مون ويا من ۾ ڀري مڇ،
 گڏجي گوندر لاهيان ڪووي ڪيان ڪڇ،
 سامي مون کي سڇ، پائي وجهن پاند ۾.
 م: محبت من ۾ آيل آديسن،
 سام وٺي سوگهو ڪيو محبت سنان،
 ڀريا مڇ مڇاز جا ويل نه وسامن،
 ڪوري ۾ ڪامن، جيرا بڪيون جوش ۾.

ن: ناؤڪ نينهن جي جيءَ لڳيم جوڳن،
 جڙ جڙي آه، جان ۾ آيل آديسن،
 انهي پهر اندو ۾ ورد ويراڳن،
 صحبت ساميڙن، سرتيون ساهه پساهه ۾.
 و: ويراڳن ڪي ڏٺي ڏينهن ٿيام،
 آيل آديسن جا پلتي پور پيام،
 صحبت سنان جي اندر روح رهيام،
 ڪاڪيون ڪالهه ڪيام، اوتر آديسن لاءِ.
 ه: هر دم حب ۾ انهن جي آهيان،
 آيل عشق انهن سان ناتو نپاهيان،
 رکي ڪم ڪريم تي قرب مان ڪاهيان،
 آس نه لاهيان، من ملاقي مون ٿين.
 ل: لطف سان ڪندا لائق لڳ ليڪه،
 آسيرو ته الله ۾ آهي آيل مون کي آه،
 ”لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ“ لا ٿو خوف خدا،
 پڻ ڀولو ناه، لڻا حرف حساب جاءِ
 ع: آميدون مون کي آهن لڪ اڃان،
 آسرو آديسن مان پيمر ڪين پڃان،
 پال پلائيون تن جون مٿي ليڪ مڃان،
 سوکي وات وڃان، صحبت ساميڙن جي.
 ي: ياري تن جي ”ڪمال“ ڪئي قبول،
 پڙهان ڪلمو پاڪ ٿو مٿي شاهه رسول،
 ڪلمي سان ”ڪمال“ چئي مون ڪندا مقبول،
 ويراڳي وصول، حاصل ڪندا حال مون.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ
 صَلَّي اللَّهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

سي حرفي (۷)

الف: آئن آڳ اندر ۾ محبت مچ ۾رن،
 ساريو سپرين کي جي-راجوش جان،
 ٻاري پاڻ ۾وچ ويو سي نٿا وسامن،
 کوري ۾ ڪامن، جن کي محبت من ۾.
 ب: بوند برهم جي وسي ٿي برسات،
 راتيان ڏينهن روح ۾ طلب تن جي نات،
 روئندي ساري روچ ۾ وئي وهامي رات،
 برهم ڦٽي پريات، ديدون لائيم دل ۾.
 ت: تن جا اندر ۾ قلب وهن ڪات،
 لاَ اِلَهَ سِوَاكَ نَفِي ثِيَا اِلَّا اللّٰهُ اِثْبَات،
 ذڪر ڪري ذاتي روح ۾ لنوان اها لات،
 جيءَ ۾ پاڻي جهات، پسان پروءَ ڄام کي.
 ث: ثابت سندرو جيءَ سان جڙيوسون،
 ٻڌي توڪل ٽرهو پنڌ ۾ پياسون،
 جيڪي مرشد مون چيو قلب ڪڙيوسون،
 پارڻ پيوسون، ڪيل قول ”ڪمال“ چئي.
 ج: جوءَ پرينءَ جي ڏوري مان ڏسان،
 ويهي بڪجاء تي ڏت کي ڏوريان مان،
 کڻي خيال خوديءَ جا باقي مان بچان،
 وڙي مان لهان، دلبر پنهنجي دل مان.
 ح: حال پرينءَ کي مڙيوڻي معلوم،
 ڦري دل ڦٽي ويو مري ٿو مظلوم،
 دانهون ڪري درد کان محبت ۾ مغموم،
 من ٿئي موسوم، پرينءَ جي به پسڻ جي.

خ: خير خير جي ڪانگا ڪا آڻيڃ،
 ڪاهي ڪول قريب جي هالا ڏي هليڃ،
 جيڪي مون توکي چيو سڄڻ ساڻ سايڃ،
 چيني ات چئيڃ، ته هيٺون منهنجو حال ٿيو.
 د: دونھون درد جو دل ۾ ٿو بم ڏکي،
 سڄڻ سنڌيءَ سڳ ۾ جهوريءَ جيءَ جيڪي،
 سور پرين جا سانڍير چوان نم ڪنهن کي،
 هري آهي جنهن کي، تنهن کي سڌ سڙڻ جي.
 د: ڏڪر روح ۾ پهرين پرينءَ جو پڙهان،
 سارو ڏينهن سڄڻ لاءِ قلب منجهه ڪڙهان،
 سڳ رکي سيني اندر سوزن منجهه سڙان،
 جڏهن محب ميڙان، وڃن وهن ورهين جا.
 ر: رياضت رب جي هر دم منجهه پساه،
 پچان ٿو بم پتنگ جان، هاري برهم باه،
 ڪاه ”ڪمال“ تون ڪيچ ڏي سانگو ڪٿي ساه،
 اندر عشق آڙاه، ڪڏهن وسامن ڪينڪي.

ز: زيارت روح ۾ محبتن مان ٿئي،
 واري واڳ وصل جي آري مان اچي،
 ڪندا باجهه ٻانهيءَ سان ڪامل قرب ڪري،
 ماندي محب مري، پسڻ لاءِ پرينءَ جي.

س: سڪندي سال ٿيا پرين من پڙچن،
 اڳڻ آسروند جي هڪر هوت اچي،
 ساڻي ساڻ سڄن، آهي آري اوڏڙو.

ش: شاباس تن کي جنين ڏيه ڏنو،
 ڪين وساريان ڪڏهن من ملي محب ملو،

آهي تن اصل کان سينو صاف سٺو،
 ”کمال“ قرب ڪٺو، آهي ڀريل ڀير جي.
 ص: صبر جن ڪيو تن کي محب ملي،
 ”إن الله مع الصّٰبِرِیْنَ“ ڏسيو جيءَ جلي،
 روح ۾ شال رکي، ڀرت پروءَ ڄام جي.
 ض: ضروري مون ٿيو هالا ڏانهن هل،
 لاهي لاڳاپا لوڪ جا ڀرين ڏانهن ڀرڻ،
 ڪڍي ڪنڌ ڪلهن کان روحاني رڙهڻ،
 ”کمال“ ڏيڇ ڪٺو، آءُ آڏي تي عشق جي.
 ط: طلب تن اندر آهي آريءَ ڄام،
 پيمس پٺاري تو ڀرين، سرور تنهنجي سام،
 ڪونهي حال هيئيءَ جو واهر ٿي وريام،
 لڳيس تنهنجي لام، آري ڏينهن الست جي.
 ظ: ظاهر نه ڪريان جيڪي منهنجي من،
 دلبر منهنجي دل ۾ لڳا ڪان ڪٺن،
 جانب منهنجيءَ جان ۾ هنيان ساڻ هٿن،
 ٻيون ڏيئي هن، ڪاه ”کمال“ نون ڪڇ ڏي.

ع: عاشق سي ٿيا وسريو جن وجود،
 اورين سي ’الف‘ ٿيا ’مير‘ ڪري موجود،
 لائسي ديدون دل ۾ من رکي مقصود،
 ڪهڙو تن سجود، ڪٿي جي قربان ٿيا.

غ: غفلت دور ٿيا خودي کڏائون،
 پڇي اسم رب جو روح ۾ رڌائون،
 هڻي تار طلب جي مدعي ماريائون،
 خيمان کنيائون، جيئري هن جهان مان.

ف: فنا فيض لاءِ فڪر ۾ فاني،
 مليا سي محبوب سان ڪئي آڳي احساني،
 لڳين ناؤڪ نينهن جي قلب ۾ ڪاني،
 جيءَ اندر جاني، ڏوري ڏسن ڏيل ۾.
 ق: قتل ڪوڏيا عاشق سي آهين،
 جهڙي تهڙي حال سان سڄڻ کي سارين،
 ”قالوا بلى“ قول ڏئي پرين سان پاڙين،
 هنجون ٿا هارين، ڊڄي ڊاءِ خدا جي.
 ڪ: ڪڏهن ڪينڪي ورد وِسارن،
 ٻاري آتش عشق جي ڪاهوڙي ڪامن،
 ڪري مرد مراقبا راتيون ورهائين،
 آيل آسانگن، جاني مون کان جدا ڪيو.
 ل: لائي مون ويا جيءَ اندر جهوري،
 لنءَ ۾ لالن جي لڳي مون لوزي،
 گجهي گجھارت پير جي اندر مون اوري،
 آهيان مان گهوري، سرور تنهنجي سر جي.
 م: مون کي ٿا پون پلپل پرينءَ پور،
 ڪيئن ڪريان ڪاڏي وڃان ڪنهن کي
 سليمان سور،
 نفيءَ ۾ اثبات جا وهن ڪات ڪلور،
 گهاٻو ”ڪمال“ گهور، ڪانهي دوا ديدري.
 ن: ناؤڪ نينهن جي ماري وڌو مون،
 هوش عقل هليو ويو عشق آيوسون،
 جڙ جڙي ويو جان ۾ مون کي پاڻ پنهنون،
 جدا ڪيئن جيئون، دلبر ڌاران ڏيس ۾.

و: ورق وصال جو واحد واريندو،
 لڳو واٽ وصل جو آويائي ايندو،
 گولي گڏيندو، ڪڏهن ڇڏيندو ڪينڪي.
 ه: هدايت مون ڪريو هادي ٿيوم هان،
 هيءَ ڪميٽي ڪيچ ڏي راحم روءِ رساڻ،
 وٺي نال نذر ڪي امانت آماڻ،
 ڪمان روح رهاڻ، هلي هوت حبيب سان.
 لا: لطف سان ڪريو اچڻ جو احسان،
 دوست تنهنجي ديدار لاءِ محب قرآن مستان،
 ڪريو قرب ”ڪمال“ سان، درد ڪيو ديوان،
 دانا ڏياربو دان، ڪلمهي جو ته ”ڪمال“ ڪي.
 ۽: اٿڻ مون آه، پرين پير پري،
 دم ٿيڻ ڌار توکان منهنجي ڪين سري،
 سڪ ونديءَ کان سڀين پل م ٿيءُ پري،
 ڪامل قرب ڪري، رهبر رسچ راه ۾
 ي: يارائي يار جي ”ڪمال“ ڪٿي قبول،
 پڙهي ڪلمو ڪريم تي محمد شاه رسول،
 جنين محمد من ۾ واحد تن وصول،
 مولائي جا مقبول، ڪريو قرب ”ڪمال“ سان.
 لاَ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
 صلي الله عليه و آله و سلم

بيسر الله باللهد چئي ٿو: صفت سندي سردار چوان،
 خاوند خلقهو مير محمد نور منجهان نروار چوان،
 سونهن سيد سان سراسر چنگا چارئي يار چوان،
 سيد سان گڏ سڀ اصحابي چنڊ مثل چوڌار چوان،
 افضل اعلي شان عجين داتا جي دربار چوان،
 اباڪر سچو صادق بار سچو منجهه غار چوان،
 حضرت همر عادل بيشڪ صاحب سو سچار چوان،
 عثمان جمع ڪيو جوڙي قرآن آڳي جو اظهار چوان،
 حضرت علي شير بهادر دلدل جو هسوار چوان،
 پنجتن پاڪ پوارا پنهنجي مولي جا مختار چوان،
 حسن حسين مصابت هين ائين جدا آثار چوان،
 عالي شان امام ٿيا ٻنڌ ٻارهن ٻولاچار چوان،
 اول امام علي بن طالب صاحب ذوائفقار چوان،
 ٻيو امام حسن بن حيدر پيارو پروردگار چوان،
 ٽيون امام حسين سونهار گوهر ٿو غمخوار چوان،
 چوٿون زين العابدين ظاهر دين مٿس دستار چوان،
 پنجون محمد باقر بيشڪ باريءَ ڪيو ته پلار چوان،
 ڇهون محمد جعفر صادق قادر جو ڪمدار چوان،
 ستون امام موسيٰ ڪامل ڪانگيدار چوان،
 اٺون امام علي رضا هو دين سندو ڌرار چوان،
 ٺاڻون امام تقى طالب حق سندو حقدار چوان،
 ڏهون امام نقى نائيب ديمي دفتر دار چوان.

دواھون اسلام عبي اصغر هم کامل قربدار چوان،
 بارھون والهي آھ، ولايت مھدي ٿو موچار چوان،
 ٻارھن آھن محبوب حقاني سورھ سڀ سردار چوان،
 مدح چوان محبوب ملي جي سرور جو سنگار چوان،
 قد صديرو کان وڌ ڪامل سرؤ شرمسار چوان،
 زلف سياه سراسر سھڻا پيچون پيچار چوان،
 عطر عنبر کان وڌا اعليٰ خاوند خوشبدار چوان،
 مشڪ ختن جو ڇا هي عنبر هوتن وڌ هڪار چوان،
 نافه تلاءِ حيارِي ناهم برابر واس ٻريان وڌ وار چوان،
 ابرؤ سڄي ايراني کان وڌ خوني ٿو خمدار چوان،
 برق بجلي کان وڌ چشم سندي چمڪار چوان،
 ڪنھن کي طاقت تعج جهلڻ جي تيز نيل نلوار چوان،
 آھو وڌ عين عجبين جانب جلويدار چوان،
 لعل بد خشان کان وڌ لائي روشن ٿيا رخسار چوان،
 گول گلابي گولا گوشتا گلشن سڀ گلزار چوان،
 لال سڀ مرجان کان اعليٰ لب ٿو رؤنقيدار چوان،
 در دندن جيبي داور دلمو موتي کان موچار چوان،
 چلم زنج زلفاني عاشق قيدي لبڪ هزار چوان،
 شمع قمر مٿي شامل ناهن جلوي ۾ جهلڪار چوان،
 خور ٻري غلمان ملائڪ ٻرميل جام پينار چوان،
 شيرين گوشت ڪلام قوين گھوشت منھدي گھنگلو چوان،
 مور نه ايندي مٺ عجيبن ڇا ڪيڪجي رفتار چوان،
 منھو ٿيا حيران هزارين دوستن جو ديدار چوان،
 مير ميدني مرميل سواھي گھايا گموت هزار چوان،
 رمير، گستر، بهمن بيارزو بيشڪ ٿيا لاچار چوان،
 ڪيقياد، ڪاٿور، ڪوٽجاني الاشڪ ٿيا لاچار چوان.

هام، نریمان، خاور، خسرو سیف لڳهن ستڪار چوان،
 طوس ۽ تھپال ٻنهي کي ھائو لڳو ھشيار چوان.
 پسي سونھن شفيع جي يوسف بيوس ٿيو بيمار چوان،
 زايخان کي ذوق عطا ٿيو احمد جو اسرار چوان.
 محو ٿيو منصور حسن ۾ برھ، چاڙھيو بردار چوان،
 معجون ٿيو مشتاق ملھ ري هوتن لاءِ ھڪوار چوان.
 برھ بڻايس بند بدن کي ولين جا وٽڪار چوان،
 ملڪ سڃي جو مالڪ ڏنو احمد کي اختيار چوان.
 حسن هوتن جو بھ، حقيقي عالم ۾ آشڪار چوان،
 ”حَرِيصٌ عَلَیْكُمْ لَرَّوْفٌ الرَّحِيمُ“ تھدل ٿو
 نڪرار چوان.
 ”لَوْلَاكَ لَمَّا خَلَقْتَ الْاَفْلَاكَ“ ڏاج ڏانن
 ڏاتار چوان.
 ”ذِي الْاٰخِرُوْنَ السَّابِقُوْنَ“ احمد جو اعتبار چوان.
 مٿ نڪو مخلوق ڀرين جو مڙني جو مھندار چوان،
 سيمد آھ سموند سراسر لھرن لڪ ھزار چوان.
 مٿو محمد ڪونه لڏو ڪنھن پاڙ سنديس پاتار چوان،
 وارث والي آھ دو جڳ جو محب ملو منٺار چوان.
 ڪل نبيءَ جي ڪلنگي ڪامل جانب جا جنسار چوان،
 ڦيرو جو فرمان عجيب بسدو سو بدڪار چوان.
 رام ڇڏي جو رافضي رکيو موذي سو منھنڪار چوان،
 مھندا محشر ھاويءَ اندر ٿيندو خر خوار چوان.
 منافق جي آھ مٿ موڙھي موذي ٿو مردار چوان،
 داخل ٿيندو دوزخ اندر لعنت تنھن لڪ بار چوان.
 ڦھري ٿيندو ڪوپ تنھن تي قادر رب قهار چوان،
 ايندو آتش ھيٺ عذابي باريءَ جي پٽڪار چوان.

توبه سان جي تائب ٿيندا طالب تابعدار چوان،
 جنت ٿيندي جاءِ تنهن جي بهشتي باغ بهاو چوان،
 حضرت حامي هيٺن حاضر هر ويٺي هموار چوان،
 قاصد ڪاهي قول قريبن پهچ پرين جي پار چوان،
 حال حقيقت همه منهنجي احمد چؤ اخبار چوان،
 آزيون ڪج عجين اڳيان نيل وهائي نار چوان،
 هو جو عاشق، احمد پنهنجو وارث ڪن ومار چوان،
 منهن ڏسڻ لاءِ ماندو آهي درس جي درڪار چوان،
 لڳي جان جگر ۾ جنهن جي تن من اندر تار چوان،
 اچي رس رسول خدا جا وندر جي وٽڪار چوان،
 ڪانهي تو ويءَ وات ولهيءَ کي ڪيچ ڏئي ڪوهيار چوان،
 بيموس ٿيو بيمار بدن مون عشق اندر آزار چوان،
 جيرا بڪيون جوش جلاها درد سندي دهڪار چوان،
 دل ۾ دونهان درد دکايا آتش جا انبار چوان،
 پلپل پسو پور پرين جا هر ويٺي هر بار چوان،
 پورهيت پنهنجي پاليو پرمل دم نه ڪريو سا ڌار چوان،
 آهون نت نت اچن اندر مان نڪري ٿيون نروار چوان،
 محبت ۾ محبوب مران ٿي سيد له مون سار چوان،
 چڏ مَ چوريءَ کي هر هيلي غمگين غمخوار چوان،
 ”لا تَقْنَطُوا“ قول ”ڪمال“ سان پرين پنهنجو پار چوان،
 دلبر دهر دان ڏساريو پني ٿي پينار چوان،
 داتا تنهنجي درد جو آهيان منگتو مڱهار چوان،
 مٿان من ٿين تون ماندو ٻاروچل ٻاجهار چوان،
 احمد آهي اوت اڙين جي گوهر ٿو غمخوار چوان،
 ڪين چڏيندو امت پنهنجي سيد ڏينهن شمار چوان،
 سام سنڀالي نيندو سيد آڳ ۾ ٿي اڳوار چوان.

اڳ ۾ منر محمد عربي دوست منو دلدار چوان،
 پئيءَ لائي پنهنجو هاندو سڀني کسي سالار چوان،
 رب رکندو وايو رهبر جانم جو چيٽار چوان،
 بخشائيندو باريءَ کان سڀ گوهر گنهگار چوان،
 آگي ڏنو اذن شفاعت احمد کسي اقرار چوان،
 پڙهان صلواتو سيد مٿي صديق متجهان صد بار چوان،
 ”کمال“ قربان ڪري پرين تان سر صديقي سؤوار چوان،
 روشن ڪريو مون قلب نبي يا! ڪلمبي ساڻ اقرار چوان.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ
 صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

بيت

(۱)

اٿئي نانءُ الله جو اڳڻ ڀرين اچ،
باري يار هروڇ وٺين من ۾ محبت مڃ،
ڳالهيون ڪيون ڳچ مل ته ماندائي لهي.

(۲)

دانه دردونديءَ کي دلبر درسن ڪار،
هئي ڇاپور هيت پانهنجي ورنه ڪن ويسار،
جڏي هيءَ جياو، پاڻ پساڻي پانهنجو.

(۳)

آءُ ڀرين مون عيد ٿئي، دلبر دير نه لاءِ،
اچ ته اکين ۾ ڏيان جانب توکي جاءِ،
جانب هن جڏيءَ کي پنهنجو پاڻ پساءِ،
تون ڀرين پير گهماءِ، گهر هن گهوريءَ جي.

(۴)

مل مانا مون کي ڀرين دير نه مهان دم،
تو ڏني سڀ ڏور ٿئي گوندر منهنجو غم،
ملڻ سان معذور جو وڃي سڀ وهم،
هجان مان هر دم، گڏ ويٺي تو گهوٽ سان.

(۵)

سڪان ساريان سپرين ويل نه وساويان،
اٿي اسر ويل جو آءُ ٿي اوساريان،
ڏکيا سڪيا ڏينهڙا گوندر ۾ گهاريان،
هنجون ويٺي هاريان، هتي هتي آب اکين مان!

(۶)

کيئن ڪريان ڪاڏي وڃان ڪنهن در دانهن ڏيان،
 ملڻ لاءِ منهنجا پيرين وڏا وس ڪيان،
 سورن سندي سپرين ٿي وٺي ورهه پيان،
 جڏي پئي جيٺان، سورن ڪارڻ سپرين.

(۷)

هتي مون حال هيٺون ٿيو فاني ڪيس فراق،
 آکڙي آلا ڦٽ پيا چڪي پيمڙم چاڪ،
 سورن جوڙيم سپرين اندر ۾ اوطاق،
 ڦاٽي جگر ڦاڪ، اندر منهنجو اڌ ٿيو.

(۸)

هانءُ ڦٽي ڦارون ٿيو ٻانهيءَ جو پيرا،
 دلبر منهنجي دل ۾ درد ڪيا ديرا،
 آهن تنهنجي عشق جا اندر آڪيرا،
 جلن ٿا جيرا، سڄي سوز فراق ۾.

(۹)

سڪ ويڙهي سوگهو ڪيو ٿيس يار چري،
 آري تنهنجي عشق ۾ وينديس محب مري،
 ڏکڙا ڏکيءَ جا ڏسي ڏونگر پون ڏري،
 ٻارڻ ريءَ پري، اندر آنش عشق جي.

(۱۰)

جيڪر جڏيءَ جو ڏسين هيڪر پرين حال،
 پوي ترس تو پرين هن جو حال في الحال،
 روئي رگيم رت سان لنگ سپوئي لال،
 ورنه ڪر وهال، ڪري قياس ”ڪمال“ جو.

(۱۱)

محبت جا محبوب ٿا من ۾ مڃ مڃن،
اندر ۾ آزار جا سوين ريهه وڃن،
اوڻر تنهنجي عشق جا اندر يار اچن،
پاپل پور پڄن، دود منهنجي دل تي.

(۱۲)

سڄڻ منهنجي سامهون ڪي اٿي پهر آڪير،
کورا هن ڪاڏل ڪي سڄڻ منجهه سرير،
ڪڏهن پرين مون ڪندين سڙيل دل سڏير،
دلداري دلگهر، دوست ڏيو دلجاء مون.

(۱۳)

هتي هتي ڪونهي حال مون، مل ملنا منٺار،
سڪيس تولاھ سپرين ساري سڀ چمار،
پاپل پون پور مون هيٺڙي منجهه هزار،
سڄڻ لهج سار، ويهه م ورساري تون پرين.

(۱۴)

واٽيان ڏينهن روح ۾ پرين آه پچار،
آهي يار اوهان جي گوليءَ کي گفتار،
سڪونديءَ جي سپرين لهج سار سنهار،
دم نه ٿيان ڏار، گڏجي گوندر لاهيان.

(۱۵)

سڄڻ توکي ساريان دوست ملنا دلدار،
اڻڻ آسروند جي پيرو ڪر پٽار،
برسي بوند برهم جي نيٺين وڃين ناز،
ڪيچ ڏئي ڪوهيار، مل ملنا معذوو سان.

(۱۶)

ڪڏهن ملندين مون ڀرين جيءَ گهر جاني،
دلبر درد فراق ۾ دل ٿي ديواني،
آهي يار اندر ۾ هيٺڙي حيراني،
ڪڪر اندر ڪافي، لڳيم ناؤڪ نينهن جي.

(۱۷)

سڄڻ تنهنجي سوز ۾ ويڙو سام سڙي،
ساوي وڃايم سپرين روئين رات رڙي،
ڳوڙها گلن جي مٿان پوڙا لڙڪ لڙي،
گهاريان ڪيئن گهڙي، جانب جيئن جنجال ٿيو.

(۱۸)

جنهن سان پسڻ تو ڀرين سا مون ڳالهه سٺاءِ،
جانڪي موڪل موت کي، جان مون پاڻ پڻ سٺاءِ،
ماندي مران محب ٿي سڪنديءَ ڪين سڪاءِ،
ٻانهيءَ کي ته ٻڌاءِ، پهر پنهنجي ٻاجه جو.

(۱۹)

هن جدائيءَ جي جيئن کان مرڻ پلو آهي،
دبر نه سهان دم جي، تن ۾ طاقت ناهي،
سڄڻ سور نٿي سهان پرور ڏينهن بڻجاءِ،
دلبر دبر نه لاءِ، موڪل ملڪ الموت کي.

(۲۰)

سور ڪٿي تنهنجو سڄڻ قبر ۾ نيند ياس،
آزار تنهنجي عشق جا وٺي آءُ ويند ياس،
واحد جي ته وڪيل کان ٻتو تو پڇند ياس،
انهيءَ کي چوندياس، ڪاٿي ڪانڌ ”ڪمال“ جو.

(۲۱)

پرين پھتس ڪينڪي، مون کي ڏوريندي ٿيا ڏينهن،
وساين ٿي وڌڻا سندا محبت مينهن،
لڳيم نساڻڪ نينهن، ڪوهيارل جي قلب ۾.

(۲۲)

پرين پھتس ڪينڪي ساعت پانهاڻ سال،
اڏيون آريءَ ڄام ريءَ هيٺون ٿيڙم حال،
ڪٺو قرب ”ڪمال“، جانب جت هروڃ جي.

(۲۳)

پرين پھتس ڪينڪي، روز پڇان راهون،
ڏورين ٿي ڏونگر ۾ جانب جون جايون،
ڪڍي پار پنهل لاءِ ڪريان درد منجهان دانهون،
آءُ آري اوراهون، مون کان پنڌ پرائهون نه ٿئي.

(۲۴)

پرين پھتس ڪينڪي مون کي ساريندي ٿيا سال،
نيٺن نار وهائيا ڪيچن ڪارڻ ڪال،
حر وهائين جال، بسڻ لاءِ پرين جي.

(۲۵)

اڻڪو پسند پهاڙ جو پير باري بر،
اڏيون آريءَ ڄام لاءِ ٽڪيس ڏوري ٿر،
بر پٽ، بحر، بندر، جهاگيم جت هروڃ لاءِ.

(۲۶)

ڏوريندي ڏونگر ۾ پيٽون پير ٿيام،
اڏيون آريءَ ڄام لاءِ پلتي پور پيام،
ڪيچن ڪاڻ ڪيام، واکا ووءِ وندر ۾.

(۲۷)

عشق آريءَ ڄام جي جوش جلايم جيءُ،
ڪيم ڪشالا قاف ۾ حال وڃائي هيءُ
واهڙ ولهيءُ ٿي، وندر جي وٽڪار ۾.

(۲۸)

وندر جي وٽڪار ۾ ڏي آريائيءَ آڌر،
ڇوري ڇڏ مَ ڇڀرين دوست مٺا دلير،
ورنڻه ٿي واهڙ، ”ڪمال“ سان ڪيچ ڏئي.

(۲۹)

ڪاه مَ ڪوڙي ڪيچ، هتي ڳولج هوت،
دلير تنهنجي دل ۾، تون موڳي پوئتي موت،
”ڪمال“ ڪي دل تان ڪوئي پنهنجو ڪوت،
پڇ ڪفر جو ڪوت، ته پنهنون پسين پاڻ ۾.

(۳۰)

جاناب پنهنجي جيءَ ۾ ليو پائي لهج،
وڃي ڪويتن کان ڀرت ڀار پڇجج،
اڪيون پئي پوئجج، نه دلير پسين دل ۾.

(۳۱)

پنهنون پاڻ هڻي، پوءِ نند نهوڙي ڌار ڪئي،
سٽي سڀج پلنگ تي مٿن جان سسٽي،
”ڪمال“ ڪيچ هڻي، پر امر آندي ديس ۾.

(۳۲)

لڳيم ناؤڪ نينهن جي گهور ڏنو اٿم گهاٽ،
پير ڄام پنهل جو اندر ساھ سهاٽ،
مون منجهائون ماڻ! ڏنم هوت پنهل ڪي.

(۲۳)

پرو ڄام پنهل جو، پيم پرو منجهان پاڻ،
پنڌ پري ٿيو ڪونڪو ساڄن آهر ساڻ،
اندر روح رهائڻ، پنهل پيهي آئيو.

(۲۴)

اندر موج درياھ ڪٽي، لهرون وهن ليت،
”ڪمال“ ڪٽيون ڇيٽ، آهن سام اندر ۾.

(۳۵)

آهي آريءَ ڄام جو، اندر روح وٿاڻ،
”وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ“ ساڄن آهي ساڻ،
پاسي ڪري پاڻ، پسيم پنهل ڄام ڪي.

(۳۶)

پيهي آيم پاڻهي، اندر آري ڄام،
آريءَ ڏينهن آلسٽ جي لڳي هيڙس لام،
سڃاڻي پنهنجي سام، آري آيم اوڏرو.

(۳۷)

پڇي پنيوران، هاڙهي ڳولج هوت،
گري گارائي ان ۾، فاني تڄان فوت،
”مَوْتُوا“ مري موت، تہ پاڻهي پاڻ پنهنون ٿين.

(۳۸)

جنهن جو پيچ پنهل سان، مڪ سمهندي ڪيئن،
هڏي توڪل ترهو، هلج هوتن سين،
جن جي هيئنڙي جيئن، تهڙي ملندي تن ڪي.

(۳۹)

رڪي ڪم ڪريم تي، ڪاهي ڏسج ڪهڇ،
ونئون وات وچين ڪي، پائي پرت ٻيڇ،
”ڪمال“ روئندي ريج، پست پسائج پير لاءِ.

(۴۰)

آيل آريءَ ڄام جا، پلتي پور پيام،
وجهي روح رڳن ۾، واڃت وڃاڻام،
سري وهم وجود مان، تنهن دم سڀ وڃام،
اندر مان آڻام، پيرن بوءِ پنيور جي.

(۴۱)

وڃم وڃل وڃل جي، ستيس سنجھيئي،
جيڪي پنهل پاڻ چو، وساريم ويهي،
گالهه ڪريان ڪهڇي، مڙيوئي هٿان مون پئي.

(۴۲)

مون ۾ مڌاين جا، آهن لڪ هزار،
ڏيئي پاند پناه جو، تون ڏڪڇ ڏڪهار،
جيهي تيهي تنهنجي، آءُ ٻانهي عيبدار،
ساجن لهج سار، ڪري قياس ”ڪمال“ جو.

(۴۳)

ٻاجهن پريڻا ٻاجھ ڪري، اوري آءُ آري،
وندر جي وڻڪار ۾، ڪري واڪا وڃاري،
ڪري موڙي موڙاري، رهبر رسج راه ۾.

(۴۴)

ويڇاريءَ ڪي وات ۾، سڄر سور ٿيا،
ڏسي پير پنهل جا، جيڪا جوش جليا،
ڪهڇي ڪالهه ويا، آءُ اڄ ئي آهن ڪريان.

(۴۵)

ڪيچي ويا ڪيچ ڏي، مٿي ڇڏيائون ماڳ،
جيتڙيون جت ٻروچ سان، پوريءَ ملي پاڳ،
لڳيم لئون اندر ۾، نرميل سندي لاڳ،
اندر آڙه آڳ، ٻريـم ٻاروچل جاءِ

(۴۶)

هاڙهي هلج هوت ڏي، سڪ رکي سڀني،
”ڪمال“ کي ڪڍي، ماري هلج ماڻ سان،

(۴۷)

نغارو هڻي نفيءَ جو، اندر ڪر ۾ اڌ،
”ڪمال“ ڇڏج ڪانڪا، سام اندر ۾ سڌ،
روح اندر ۾ رڌ، اسم پاڪ الله جو.

(۴۸)

اسم پاڪ الله جو، اندر ويهي اور،
پتڙي تند طلب جي، ڏيل اندر ۾ ڏور،
چرخو ويهي چور، ”ڪمال“ ڪاه قلاب کي.

(۴۹)

ديرو دوست پنهل جو، اندر تو آهي،
ٻيهي پـسـج پنهل ڪي، ڳاه اندر ڳاهي،
سر سانڪو لاهي، ڪُسين مان ”ڪمال“ تون.

(۵۰)

ٻيهي پـسـج پير ڪي، ڏور جنهن جو ڏيه،
چچي پير جو پـچـرو، وڃي يڪجاء ويه،
پل اندر ۾ پوه، تم پتو پرمل جو پوي.

(۵۱)

پون پڄارون پير جون چودس چوڌاري،
 ”وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ“ دلير دلداري،
 هوتن هڪواري، ڏنو دلايو دل کي.

(۵۲)

سارو سر انسان آهي، پر ڄاڻ ٿو ڄاڻي،
 ”الْإِنْسَانُ سِرِّي“ وَ أَنَا سِرُّهُ“ پاڻ نه سڃاڻي،
 معرفت ڪيئن مائي، ”ڪمال“ ڌاران ڪسڻ جي.

(۵۳)

سر سواءِ نه، ٿئي معرفت منجهه مقام،
 ”لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ“ آية
 آهي انعام،
 قادو منجهه ڪلام، اُتم ڪيو انسان کي.

(۵۴)

اُتم ڪري انسان کي قادر ڪڏاڻو،
 ”خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَىٰ صُورَتِهِ“ فائق فرمايو،
 صاحب سمايو، اندر صورت اُن جي.

(۵۵)

منجهان ٿو معلوم ٿئي، جيڪو پرين ۽ پيار،
 صاف سيني جي اندر ۾ ويهي ڪر ويچار،
 ڪر ڪلمي ساڻ قرار، پس تون ڄام پنهل کي.

(۵۶)

ڏيو ٻاري ڏيل ۾، اندر ڪر اڇو،
 رکي محبت من ۾، سامي ٿئي سچو،
 ڪر مَ قول ڪڇو، جيڪو ڪهڻي ڪريه سان.

(۵۷)

ڏيو ٻاري ڏيل ۾، ڪر روشن پنهنجو روح،
ويهي ڪر ورونهه، جانب گولج جيءَ مان.

(۵۸)

ٻارج پنهنجي ڏيل ۾، سندو محبت ۾،
رڪي شوق شفيق جو پتنگ وانگر ٻچ،
”ڪمال“ ڪوري ڪچ، رڪ صفائي ساھ ۾.

(۵۹)

هٿين سان هليا حق ڏي، وساري وجود،
الله کي اثبات ڪري، نانگا ٿيا نابود،
”ڪمال“ پنهنجي قلب کي سامي ڪن سڄود،
مولا ٿين موجود، نابوديءَ مان بود ٿيا.

(۶۰)

نابوديءَ مان بود ٿيا، ناهي تن نماز،
”لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ“
رب جو ٿين راز،
سامين سارو ساز، ”ڪمال“ پنهنجي جي قلب ۾.

(۶۱)

ڪاپڙين جي قلب ۾، آهي ’الله هو‘،
”وَلَنَحْنُ أَقْرَبُ“ ويجهو ٿيا، حق سان گڏا هو،
وڃي روبرو، ”ڪمال“ مليا ڪاپڙي.

(۶۲)

محب پنهنجي من ۾، ساميٿڙا سارين،
ذڪر ذاتي روح مان ويل نه، وسارين،
هنجون، ملڻ حق لاءِ هي هي ڪيو هارين،
قلب کي ڪاڙهين، ”ڪمال“ ويٺا ڪاپڙي.

(۶۳)

ويهي پنهنجي وجود سان، سامين سڌو ڪيو،
ساريندي سبحان ڪي، وجود وساريو،
من ۾ محب مليو، اندر آڏيسين ڪي.

(۶۴)

اندر آڏيسين ڪي، محبت ٻري مڃ،
”ڪمال“ ڪين قلب مان، ڪوري ڪوڙو ڪڇ،
سڀني پاڻي سڄ هلن سي هنگلاج ڏي.

(۶۵)

ڏورين ويٺا ڏيل ۾، سامي سڄو ڏينهن،
”ڪمال“ پڻ قادر جي، وسن محبت مينهن،
لڳهن ناؤڪ نينهن، اٿئي پهر الڪ جي.

(۶۶)

اٿئي پهر الڪ جو، تن اڻسڙو آهي،
هليا جي هنگلاج ڏي، لاڳاپا لاهي،
اورڻ تن آهي، سڌائين سبحان سان.

(۶۷)

مدا سبحان ڪي، جوڳين رکيو جار،
پيرنگي بازو مان، ڪيو ويراڳين واپار،
”وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ“ اندر ڀر اسرار،
”ڪمال“ قلب قرار، سامين اڏو ساه مان.

(۶۸)

سامين اڏو ساه مان، سڌو گرو گس،
رهيو اٿن روح ۾، رانجهن سڌو رس،
جوڳين ڪٿي جس، دلبر ملين دل مان.

(۶۹)

دنبير سندو دل مان، ڏٺو آديسن احوال،
 ”نور علي نور“ آهي، جانب جوت جمال،
 سامين سڀوئي سڙيو، هوتن سندو حال،
 ڪنو قرب ”ڪمال“، آهي آديسين جي.

(۷۰)

آديسين جي اندر ۾، عشق ٻرن آڙاهي،
 پتنگ جان پڇي ويا، محبت گارين ماهي،
 سامين سام پسام، فدا ڪيو فڪر ۾.

(۷۱)

محبت جي ميدان ۾، ڪاهي ويا ڪوپا،
 جتي جاءِ نه جبرئيل جي، ماڳ نه ٻئي ميلاڪا،
 انهيءَ ڏيهه ويا، انت نه جنهن ڏيهه جو.

(۷۲)

محبت جي ميدان ۾، جوڳهن سندي جوءُ،
 ”حُبِّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ“ سامي انهيءَ سُوءِ،
 وڃي روبروءَ، ”ڪمال“ مليا ڪاپڙي.

(۷۳)

بابو ڀٽي باريءَ جي، قلب منجهه ڪڙهن،
 استغفار اندر ۾، منجهان پرت پڙهن،
 سڪ رکي صلوات سان، چاڙهي عشق چڙهن،
 ساري عمر سڙن، جوڳي هن جهان ۾.

(۷۴)

جوڳي هن جهان ۾، سڪ ٿي ڪين ستا،
 اونهي انهيءَ بحر ويا، ڪنڌي جنهن نه ڪا،

مليا وڃي محبوب سان، لهر نڪي لوڏيا،
 ”ڪمال“ قلزم سان، لعلون لهي لال ٿيا.

(۷۵)

لعلون لهي لال ٿيا، منجهائون مھرياڻ،
 ٽوپن جان ٿيبي ڏين، ڪانهي نين ڪاڻ،
 سنديءَ روح رهاڻ، موتي ملين من مان.

(۷۶)

اڪي ويهن لوڪ کان، جوڳي هڪڙي جاءِ،
 ڏورين ويٺا ڏيل ۾، انهي پهر الله،
 نائي پنهنجي نفس ڏي، نانگا ڪن نگاهه،
 سور سٺائون سر تي هميشه همراهه،
 حق حقاني راهه، سامين ورتي ساه مان.

(۷۷)

آديسين اندر ۾، دونهان درس ڏکن،
 ٻاري باهه برهه جي ڪاهوڙي ڪامن،
 ”ڪمال“ پنهنجي قلب ۾ اکر الف پڙهن،
 جائين منجهه جڙن، اسم پاڪ الله جوه.

(۷۸)

اسم پاڪ الله جو، آديسي اورين،
 ”ڪمال“ ڪٻي ڪلهن کان گهوريو سر گهورين،
 ڏيل اندر ڏورين، سدائين سمحان ڪي.

(۷۹)

جي پانمين جانب ملان، سچو سامي ٿي،
 ”ڪمال“ ڪوري ڪلهن کان پڙ پيالو پي،
 ”موتو“ مري جي، ته نانگا لاهوتي ٿي.

(۸۰)

جي پانئين جوڳي ٿيان، بک مٿي ٿي ٻاس،
انهي پهر الڪ جي، رک اندر منجهم آڏاس،
”ڪمال“ رک قلب ۾، سندي پرين پياس،
بادو توکي ٻاس، اچي بوءِ بهار جي.

(۸۱)

جي پانئين جانب ملان، نيمي پاء ليو،
روشن ڪر تون روح کي، هاري ڏيل ڏيو،
”ونحن اقرب اليه من جبل الوريد“ ڀرور پاڻ چيو،
آهي هوت اهيو، جو پل نه پاسي ٿو ٿمي.

(۸۲)

جي پانئين جانب ملان، ٻيهي بسج پاڻ،
”وَهُوَ مَعَكُمْ اِنَّمَا كُنْتُمْ“ آه ساجن ٿوئي ماڻ،
سامي پاڻ سڃاڻ، نه پويئي پرو ڀر جو.

(۸۳)

جي پانئين جانب ملان، سامي ڪر تون سانت،
لائي ديدون دل ۾، پڙه برهه جي بات،
من ماري ڪر مات، ”ڪمال“ ڪسي قربان ٿي.

(۸۴)

جي پانئين جانب ڏسان، الله ڪر اثبات،
گاروڙي تون گم ٿي، ڪر طلب جي ذات،
برهه ڦٽي پريات، پوندءِ پرو ڀر جو.

(۸۵)

جي پانئين جانب ملان، سامي ڪولج سڃ،
نعرو هڻي نفيءَ جو، من ماري ڪر مڃ،

”ڪمال“ پنهنجي قلب کي پڳڙن وانگر ڀڄ،
 رڙهي انهيءَ رڃ، پسندين وڃي پر ڪي.
 (۸۶)

جوڳين پنهنجي جيءَ ۾، دونهان دکايسا،
 حرص هوائون هور سڀ جوڳين جلایا،
 سيري طئي ڪيا، سامين سموات جاء.
 (۸۷)

جوڳين سنڌيءَ جوءَ ۾، الڪ ڪئي اوطاق،
 ”ان آوليئائي نڃت قباڻي“ پهريائون پوڻاڪ،
 ڏاهوڙين خوراڪ، ذکر ذاتي روح ۾.
 (۸۸)

جوڳين سنڌي جيءَ ۾، وحدت جا واپار،
 چئي چوان ڪيترا جوڳين جا جنسار،
 سامي ۾ سنسار، سک پرائين ڪينڪي.
 (۸۹)

سک پرائين ڪينڪي، جوڳي منجهه جهان،
 آئي سر اڏيءَ تي نانگا ڪن نيشان،
 ”ڪمال“ ٿيا قربان، جيئري لڏيا لوڪ مان.
 (۹۰)

ملهي ويا مڪان تي، جتي جانب جوءَ،
 وينا وحدانيت خاصي سندين خوءَ،
 رکيل روبروءَ، هلي ڏس حبيب ڪي.
 (۹۱)

ملهي وڃ مڪان تي، لاڳاپا لاهي،
 جتي بوءَ بهار جي آڏيسين آهي،
 قتل تي ڪاهي، رکيل رليما رام سان.

(۹۲)

ملهي ويا مڪان تي، جتي سامين ٻجهي سڻج،
 ”ميان عدم“ جي مقام ۾ من ماوي ڪيائون مڻج،
 اندر تن جي آڇ، رکيل وڪڇ روح ۾.

(۹۳)

ملهي وڃ مڪان تي، قتل تي ڪاهي،
 اڏي اتي عشق جي آديسين آهي،
 ڳاه اندر ڳاهي، گڏيا وٽن گهر سان.

(۹۴)

ملهي وڃ مڪان تي، ٻيون ڏيئي ٻن،
 ڪاتي قريبن هٿ ۾، ڪار ڪڙهن جي ڪن،
 محبت سڏي تن، رکيل رکڇ روح ۾.

(۹۵)

ملهي ويا مڪان تي، جتي نانگا ڪن نياز،
 آهي تن جي اندر ۾ ”الله هو“ آواز،
 پڙهي برهم بياض، هيڪاندا ٿيا حق سان.

(۹۶)

ملهي ويا مڪان تي، جتي نانگن ٻجهي نينهن،
 سڏائين سبحان جو محبت وسي مينهن،
 ڏورن راتيان ڏينهن، رکيل ويٺا رام سان.

(۹۷)

ملهي وڃ مڪان تي، جتي وحدت جي وائي،
 پيائي ٻجهي ڪانڪا هر دم هيڪڙائي،
 آديسين آهي، رکيل راحت روح ۾.

(۹۸)

ملهي وڃ مڪان ٿي، پُـر پـي پـيـاـلو،
 ”ڪمال“ هٿان قربان ٿي، ڪري ڪوشش ڪشالو،
 نالو نرالو، رکيل رکـڇ روح ۾.

(۹۹)

ملهي وڃ مڪان ٿي، رَمـر رـبـاـنـي راهـ،
 رکيل ٻارج روح ۾، عشق سـنـدو آڙاهـ،
 سامهن ساهـ پـسـاهـ، رکيل رليو رام سان.

(۱۰۰)

ملهي وڃ مڪان ٿي، ڪر ڪلمي جي ڪار،
 رکيل پنهنجي روح ۾، صاحب کي تون سار،
 نائي ڪنڌ قريب ري، ڪيڏانهن ڪين نهار،
 اندر تون آجار، پڙهي ڪلمو قلب مان.

(۱۰۱)

ملهي وڃ مڪان ٿي، ڪر وحدت جو واپار،
 ڪسي تون قربان ٿي، سامي ٿي سينگار،
 آتوتي اسرار، رکيل پسين روح مان.

(۱۰۲)

ملهي وڃ مڪان ٿي، اسم ويهي اور،
 ٻڃي پورب پيچرو، چرخو ويهي چور،
 ڏيل اندر ۾ ڏور، ته رکيل روشن روح ٿئي.

(۱۰۳)

ملهي وڃ مڪان ٿي، اورج سان الله،
 رکيل ٻارج روح ۾، عشق سندا آڙاهـ،
 گاهيچ اندر گاهـ، پسڻ ڪارڻ ڀرڻءَ جي.

(۱۰۴)

ملهي وڃ مڪان ٿي، ليڪي پءاء ليو،
رڪيل ٻارج روح ۾، اندر ڏيل ڏيو،
رڪي روح ريو، ڪاهي وڃ ”ڪمال“ ڏي.

(۱۰۵)

ملهي وڃ مڪان ٿي، سِڪَ رڪي ثابت،
پسندي وڃي پيرَ کي، نڪري مان ناسوت،
ماڻهندين ماکوت، صحبت سپرين سان.

(۱۰۶)

محبت ڪر سڄل جي، نه جئوء پسين جبروت،
ڪاهي وڃ ”ڪمال“ سان، نانگا ۾ لاهوت،
هم دم هاهوت، رڪيل رلندي رام سان.

(۱۰۷)

ملهي وڃ مڪان ٿي، سامي ٿي سجاڳ،
رڪيل پنهنجي روح ۾، رڳ رڳ سان ڪر راڳ،
لاهي لاڳاپا لوڪ جا، طالب ڪر نياڳ،
معرفت سندو ماڳ، ڪاهي ڏس ”ڪمال“ سان.

داستان بيت ڏهر

(۱)

هلندي هالن سامهون، پانڌي پاڻ ورسار،
ساري سرور شاهه کي، اندر تون آچار،
وحدت جو واپار، هالن مان ئي هٿ ٿهي.

(۲)

هلندي هالن سامهون، پانڌي ڪرم پچار،
ڏاڻي ڪنڌ ڪريم ري، ڪيڏانهن ڪين نهار،
محبت سرور شاهه جي، ڪر اندر ۾ اختيار،
آهي نوري نگهار، مدد مريدن جي.

(۳)

هالين هلي حب مان، رَم رتاني راهه،
”ڪمال“ ڪر قربان تون، ڪاڻي ڪنڌ ڪلاهه،
آهي سرور شاهه، حمايت هيئن جي.

(۴)

مليو جو محبوب کان، سوئي پڙه سبق،
پاک زبانون پر چيو، همه ڄاڻج حق،
ورائي ورق، ويجهو ٿي وصال ڪسي.

(۵)

ويجهو وجهه الله ٿي هادي حمايت،
پشت تنهنجي پير آه هٿان ڇڏ م همٿ،
آڙ ۽ آڻت، مدد پير مريد جي.

(۶)

پشت تنهنجي پير آھ، سخي سرور شاھ،
نظار نرمل 'نوح' جي آھ نذرن تي نگاه،
وسيلو آھي واھ، حمايت هيئن جي.

(۷)

حمايت هيئن جي، راحم آھ رهبر،
سرور سڪاين جي ورنه آھ واھ،
همدم آھي حاضر، پيرل پانڌيئون سان.

(۸)

سائي سڪ وارن سان، واھ آھ وريام،
ڪين ڇڏيندو ڪڏھين، سرور پنهنجي سام،
لڳوس تنهنجي لام، جو ڪٿي بار ڪھين جا.

(۹)

دست چڙھج دلبر جي، محمد زمان مير،
ڪين ڇڏيندو ڪڏھين پانڌي پنهنجا پير،
آذر آھ امير، رهبر راحم راه ۾.

(۱۰)

پڳين لڳج پير جي، پانند ڪچيءَ پائي،
بُري هن بدڪاو جون من مديون ميثائي،
ماڙ ٿي محمد مير جي ٿو مرید مرڪائي،
”ڪمال“ مانجي قلب کي ٿو سرو سمجھائي،
ٿو پيرل پھرائي، سڏي سڪ وارن کي.

پیر غلام حیدر ولد فقیر کمال رحمہ

پير غلام حيدر صاحب جي سوانح حيات

پير غلام حيدر صاحب، فقير ڪمال رح جو فرزند ارجمند آهي. فقير ڪمال رح کي ڪل چار ٻار ٿيا — ٽي نياڻيون ۽ هڪ فرزند. ٽن نياڻين مان ننڍيون ٻه فقير صاحب جي وفات بعد ستم گذاري ويون، ٽين وڏي نياڻي حيات آهي. سندس شادي پنهنجي سڳي سوٽ، پير ميان تراب علي شاه سان ٿيل آهي، جو مرحوم پير ڪمال جي وڏي ڀاءُ، مرحوم پير جمال فقير جو وڏو پٽ آهي، ۽ هن وقت خاندان جو پڳدار ۽ گادي نشين آهي.

پير غلام حيدر ۱۷- اپريل ۱۹۱۰ع تي تولد ٿيو. مرحوم فقير ڪمال جي وفات وقت پير صاحب جي عمر پنج- ڇهه سال کن مس هئي. والد ماجد جي وفات کان پوءِ سندس نپاج ۽ تربيت پنهنجي والده ماجده ۽ پڦي سڳوريءَ جي گود ۾ ٿيا. ان سلسلي ۾ سندس چاچي پير جمال فقير جي محبت سندس لاءِ پدرانہ شفقت جو نعم البدل ثابت ٿي.

پير صاحب ابتدائي تعليم، نوشهري فيروز جي پرائمري اسڪول ۾ حاصل ڪئي. سنڌي چئن درجن کان پوءِ، نوشهري مدرسي هاءِ اسڪول ۾ انگريزي تعليم لاءِ داخل ٿيو. جيئن ته نهايت سعادت مند ۽ ذهين شاگرد هو، تنهنڪري سندس سڀ استاد کيس قرب ڀريءَ نگاهه سان ڏسندا هئا. چوٿين دوجي ۾ مڊل اسڪول اسڪالرشپ امتحان ڏنائين ۽ سڄي نواب شاه، ضلعي ۾ پهريون نمبر کڻي، اسڪالرشپ کٽيائين. ميٽرڪ جي امتحان ۾ سڄيءَ سنڌ جي ڪامياب مسلمان شاگردن ۾ پهريون نمبر حاصل ڪيائين ۽ ڊي. جي. سنڌ ڪاليج ڪراچيءَ جي اسڪالرشپ حاصل ڪيائين. ڪاليج جي پهرئين سال جي امتحان ۾ هي هڪ ئي مسلمان هو، جو سيڪنڊ ڪلاس ۾ ڪامياب ٿيو ۽ (J. L. Rie) انعام کٽيائين. ان طرح

انٽر ۾ به سڀني مسلمان شاگردن ۾ پهريون نمبر کٽيائين ۽ (Lalchand) انعام حاصل ڪيائين. بي. اي ۾ هيءُ هڪ ئي مسلمان هو، جو ”آنرس“ سيڪنڊ ڪلاس ۾ پاس ٿيو ۽ سڄي ڪاليج ۾ ٽيون نمبر آيو.

ملازمت جي سلسلي ۾ سڀ کان اول، نواب شاه خزاني آفيس ۾ ڪجهه وقت ڪلارڪ مقرر ٿيو. ان کان پوءِ، سيمٽ حاجي سر عبدالله هارون جو ذاتي سيڪريٽري مقرر ٿيو. ان زماني ۾، بمبئيءَ کان سنڌ صوبي جي علحدگيءَ جي هلچل هلي رهي هئي، ان ۾ سر صاحب جي ڪافي مدد ڪيائين. ڪجهه وقت سر عبدالله هارون جي ڪڏي واري يتيمخاني جو مئنيجر پڻ رهيو. جڏهن سر حاجي عبدالله هارون کي انگريزي اخبار ڪيڊ جو خيال ٿيو، تڏهن پير صاحب کي ”Daily Gazette“ اخبار ۾ ٽريننگ لاءِ موڪليائين ۽ ان جو خرچ پاڻ تي هموار ڪيائين. پير صاحب ”ديلي گزيٽ“ ۾ مسٽر ميات ٻارن هوشيار ايڊيٽرن وٽ صحافت جي تربيت حاصل ڪئي. چنانچ، اڳتي ”مسلم ويلفيئر ائسوسيئيشن“ طرفان نڪتل اخبار Weekly Muslim Welfare جو چيف ايڊيٽر ٿيو.

پير صاحب کي وڪالت جو شوق هو. سو، سر عبدالله هارون جي ڪمن ڪاربن کان فارغ ٿي، سنڌ مدرسي ڪراچيءَ ۾ ماستر ٿي، ايل، ايل، بي جو امتحان پاس ڪيائين. وڪالت جي سند وٺي پير صاحب پنهنجي عزيز پير تراب علي صاحب جي مشوري تي، پنهنجي وطن نوشهري فيروز ۾ آيو ۽ وڪالت شروع ڪيائين. اٽڪل ٽن سالن جي ڪامياب وڪالت کان پوءِ کيس بمبئي - سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن، سب جج ڪري چونڊيو ۽ چيف ڪورٽ، سنڌ، کيس پهرين پهرين سيوهڻ شريف ۾ سب جج ڪري رکيو. ان کان پوءِ هيلينءَ ريت ترقيءَ ۽ تبادلي جا دؤر آيا؛

۱۹۴۶ع ۾ فرسٽ ڪلاس سب جج سکر ٿيو، جتي ترقي ڪري ۱۹۴۸ع ۾ ايڊيشنل سيشن جج ۽ ۱۹۵۲ع ۾ سيشن جج ٿيو. بعد ۾، انهيءَ عهدي تي، سکر، ميرپور خاص جيڪب آباد ۽ خيرپور ميرس ۾ پڻ رهيو. سيشن جج جي حيثيت سان، رحيم هنگوري واري ٽربيونل ۽ ٻين ٽربيونلس ۾ اڪيلي سر ميمبريءَ جا فرض ادا ڪيائين.

الڪشن پٽيشن ٽربيونلس تي هيٺينءَ طرح ميمبر ٿي رهيو:
(۱) اپر سنڌ الڪشن پٽيشن ٽربيونل، جنهن جو چيئرمين چيف محمد بخش ميمڻ هو.

(۲) اپر سنڌ الڪشن پٽيشن ٽربيونل، جنهن جو چيئرمين چيف جسٽس حسن علي آغا هو.

(۳) وڊسٽ پاڪستان الڪشن پٽيشن ٽربيونل، جنهن جو چيئرمين جسٽس آرچيسن هو.

ان طرح، پير صاحب ڪيترين ئي اهم ڪميٽين تي ميمبر جي حيثيت سان خدمت ڪندو آيو آهي، جنهن جو اعتراف سندس بالا آفيسرن پاران وقت بوقت ڪيو ويو آهي.

پير صاحب، اسپيشل جج ڪراچي ۽ اسپيشل جج ۽ انڪوائري آفيسر حيدرآباد به رهي چڪو آهي.

پير صاحب، هڪ علمي ۽ ديني خاندان جي لائق فرد ۽ دياندار عملدار جي حيثيت سان، نه فقط خانگي ۽ سرڪاري حلقن ۾ شهرت حاصل ڪئي آهي، پر عام خير جي ڪمن ۾ به گهڻو بهرو وٺندو آهي. علم ۽ ادب، تاريخ ۽ دين جي ڪتابن جو مطالعو ننڍي عمر کان ڪندو رهيو آهي. شاگرديءَ واري زماني ۾ مقالو نويسيءَ جي مقابلي ۾ ڪيترا انعام کٽي چڪو آهي. ڪاليج جي دؤر ۾ مختلف علمي ۽ ادبي انجمنن جو سيڪريٽري ۽ واٽس پريزيڊنٽ رهي چڪو آهي ۽ ان حيثيت ۾ قائداعظم جي خدمت ۾ سپاسناما پڻ پيش ڪري چڪو آهي. سنڌ مسلم ڪاليج

استوڊنٽس فيڊريشن جو نائب صدر رهيو ۽ انجنيئرنگ ڪاليج ۾
قائم ٿيل مولانا محمد علي لٿبرريءَ جي ٺاهڻ ۾ به سندس ڪوشش
جو وڏو دخل آهي.

پيري فقيريءَ جي سلسلي ۾ به پاڻ پنهنجن خليفن ۽ مريدن
۾ مقبول شخصيت جو مالڪ آهي، ۽ هڪ مريد صادق جي حيثيت
مان، جاب مخدوم محمد زمان صاحب 'طالب الموليٰ'، سجاده نشين
درگاه حضرت مخدوم نوح سرور هالا سان مريدانه ۽ عقيدتمندانہ
نياز ۽ تعلق رکي ٿو.

پير صاحب کي ڪوبه نرينو اولاد ڪين آهي. سندس شادي
پير تراب عليءَ جي دختر نيك اختر سان ٿي، جن مان کيس هڪ
نياڻي آهي، جا ڊوميدڪل ڪاليج ڪراچيءَ ۾ تعليم حاصل
ڪري رهي آهي.

پير صاحب هن وقت ڪراچيءَ ۾ اولهه پاڪستان جي ٻي
انڊسٽريل ڪورٽ جو چيئرمئن آهي.

فقير ڪمال سنه 1877ع ۾ نوشهري فيروز ۾ جنم ورتو.
ابتدائي تعليم پنج درجا انگريزي ۽ ڪجهه فارسي علم،
پنهجي ئي شهر ۾ حاصل ڪيائين.

فقير ڪمال جو ڪلام تصنع کان پاڪ، فارسيءَ جي
ثقل لفظن کان آجو، نقاليءَ جي ٻاچن کان بهري، عريان ۽
بازاري زبان کان ڪناره ڪش، چٽڪ حق ۽ حقيقت جو
آئينه دار آهي.

فقير ڪمال انهيءَ زماني ۾ پنهنجا شاعرانه ڪلمات
ڏيکاري رهيو هو، جڏهن سنڌ ۾ ڪافيءَ جي صنف آسمان
جي اوج تي پهچي چڪي هئي. سريل ڪائيندر 'ڪمال' جون
ڪافيون ڪهاڻي دل گهريا دان ۽ انعام حاصل ڪندا هئا.
حضرت ڪمال ڪافي چوڻ ۾ پوريءَ طرح پاڻ موڪيو آهي.
ٻين لفظن ۾ ائين چوڻ بيجا نه ٿيندو ته 'ڪمال' ڪافيءَ
جي صنف ۾ طبع آزمائي ڪري ڪمال ڪيو آهي.

فقير ڪمال، جيڪو ميون ڪمال جي نالي سان سڏبو هو،
تنهن جون 1910ع ۾ وفات ڪئي.

اظهر گيلاني